שבועון לבית ולמשפחה, גליון מס' 199. יום ד', י"ב בניסן תשמ"ח, 30.3.1988
בשער
ברומא
מעריב

לקראת החג!
*אריזות שי מהודרות
של 2 מוצרים
בהנחה של
25%
ממחירם הרגיל
*לק חינם על כל
קניה של 2 מוצרים
במקס פקטור
MAX FACTOR

מבצע ענק על כל מוצרי החשמל לבית

הזדרזו!
נותרו עוד ימים לסיום המבצע

50 ש"ח לחודש
והמוצר ביד ומייד!
אפשרות עד 60 תשלומים.

- מקרר — גלאקסי — עליתי ברמת החיים
- מזגני תדיראן — קח את מזגן היצוא הנמכר ביותר בישראל
- וידאו — National Panasonic — עם סורק דיגיטלי
- טלוויזיה — SABA — טובה מי צבע
- מייבשי כביסה — SIEMENS — למי שיכול להרשות לעצמו את הטוב ביותר
- תנור אפיה — ROSIERES — אל תתפשר על פחות מרוזייאר
- מחשב — AMIGA — היתרון היצירתי
- מדיח — BOSCH — האיכות הגרמנית
- מכונת כביסה — FAURE — הצרפתיה הטובה ביותר

מקררים
גלאקסי 453NF
מקסי גלאקסי NF
מקררי מיני-בר

מזגני תדיראן
מזגני חלון 1½, 1¼, ¾ כ"ס
מזגנים מפוצלים
1¼-2½ כ"ס

וידאו
נשיונל G33 עם 4 ראשים
וסורק דיגיטלי
נשיונל G30
עם הסורק הדיגיטלי
סימנס
סאבא

מצלמות וידאו
נשיונל M-5

מערכות סטריאו
טכניקס

טלוויזיות
נשיונל 14" עד 26"
סימנס 16" עד 28"
סאבא 14" עד 28"

מכונות כביסה
פור
סימנס
בוש

תנורי בישול, אפיה וכיריים - גז
רוזייאר
פור

מיקרוגל
נשיונל
רוזייאר
סימנס

מדיחי כלים
סימנס
בוש

מחשבים
אמיגה
מולטיטק
קומודור

פקסמליות
נשיונל פנסוניק פאנפקס

מדפסות
נשיונל פנסוניק

מכונות צילום מסמכים
נשיונל פנסוניק

מייבשי כביסה
סימנס
בוש

נשיונל פנסוניק
פקסימיליות
מדפסות
מכונות צילום

ועוד מבחר ענק
של מוצרים נוספים

בדיוק כך.
50 ש"ח לחודש, וכל מה שרצית - אצלך בבית. מייד.
כל השמות הגדולים. מיטב מוצרי האלקטרוניקה בעולם. עכשיו בהישג ידך. קנה עוד היום בחנויות המשתתפות במבצע באמצעות אשראי שתדיראן הסדירה עבורך.
פרטים מלאים ותקנון המבצע בחנויות החשמל המובחרות ברחבי הארץ, אצל סוחרי המחשבים, רשתות השווק ובאולמות התצוגה של תדיראן:
ת"א, אבן-גבירול 18, חיפה, שד' ההסתדרות 88.
האשראי היחודי ניתן לך בעלות אטרקטיבית במיוחד: הצמדה למדד + ריבית אפקטיבית של 11% בלבד לשנה. 50 ש"ח לחודש לכל המוצרים שמחירם עד 2,300 ש"ח.

מבצע השמות הגדולים של תדיראן.

תמיד חלמת - עכשיו אתה יכול.

תדיראן
אחריות ושירות

קשר בראל

כותבים לנו

לא לגעת ב"פוני"

לרשימתה של אביבה מזן, ('סגנון' מס' 198), יורשה לי להעיר: הספור שלה על ביקור אצל ספר צמרת ועזיבת המספרה בעגמת-נפש מוכר לכל אישה. נכנסתי פעם למספרת-צמרת, ביקשתי להסתפר באופן מסוים, והרגשתי שוב ושוב באוזני הספר שלא יעז לגעת ב"פוני". "בסדר", הוא אמר, אבל בשעת מעשה ראיתי אותו מחזיק בקווצת השיער ו...ה"פוני" כבר גזור.

"מה עשית"? אני צועקת כאילו טבעו כל אוניותיי. והוא: "תגידי לי, את ציירת, או אני אלמד אותך איך לצייר? בשביל מה למדתי בבית-ספר לספרות, מה קרה כאן, עוד חודש תהיי יפה..."

אלא שאני באתי אליו להיות יפה עוד באותו יום ולא כעבור חודש. סרבתי לשלם לו 130 ש"ח, כיוון שלדעתי לא עמד ב'חוזה שבעל-פה' שנעשה בינינו כשנכנסתי למספרתו. כל הנשים שהאזינו לויכוח שלנו עמדו לצדי, ואני יצאתי מן המספרה מאוכזבת מאוד, אבל 130 שקל היו בכיסי, ולא בכיסו שלו.

אני מציעה לכל הנשים לחקות את מעשיי, מוכרחים ללמד אותם לקח. הגיע הזמן שיתחשבו ברצון הלקוח, ולא 'יצפצפו' עלינו.

רמת גן — דליה שירזלי

מה יהיה הסוף?

לבי לבי עם אמא של חייל, ורדה יצחקי, אשר נתנה ביטוי לרחשי ליבה ב"דעה אחרת" – לכן החייל המשרת בשטחים ("סגנון" מס' 198). היא ביטאה את אשר עובר עלינו בימים אלה, ובעיקר בלילות. אנחנו קרועות. מה יהיה הסוף עם העם הזה, עם ילדינו אשר נקלעו ללא הכנה למין מערבולת כזו?

ירושלים — אמה ילון

בעד החסידה

בקרוב ידעו ילדינו הפעוטים "כיצד באים תינוקות לעולם". לספר חדש זה מוסרת: "הספר יענה לילדים מגיל שלוש ומעלה באופן טבעי ובריא על השאלה הידועה ועל שאלות אחרות הקשורות במין".

עכשיו הגיע תורי לשאול: למה צריכים ילדי גנון לדעת על מין? למה להוציאם מארגז החול, להורידם מהנדנדות ולגרות את סקרנותם ולהביאם לידי כך שילד בן החמש יגיד לילדה בת ארבע: בואי נשחק "באבא ואמא"? בשביל מי זה טוב? אין רע בסיפור על החסידה המביאה ילדים, סיפור שהלהיב את דמיונם של ילדי כל העולם.

תל-אביב — אפרים איינשטיין

ביקור ברבנות

לפני זמן לא רב הייתי ברבנות בת"א – וזעזעה אותי העובדה שנשים מקבלות יחס מושפל לעומת הגברים, ולרוב פסקי-הדין בגירושין מסתיימים לטובתם (שלא לדבר על הטקס המשפיל שעוברת האשה).

כולי תקווה שתוקם מפלגה לקראת הבחירות הבאות, שמצעה העיקרי יהיה: השגת שוויון – חברתי, כלכלי – בין גברים לנשים, וחקיקת חוק המתיר נישואים אזרחיים. אתן, הנשים המשוחררות, החושבות את עצמן פמיניסטיות, האם זה מזיז לכן משהו?

גבעתיים — שגית פריינס

הקורא שמן

בהקשר למאמר "אל תתאמץ" יותר מדי ("סגנון" מס' 196) עלי להעיר, כתזונאי ראשי במכון וינגייט והמצוי בענייני תזונה, בריאות וספורט – נדמה לי שאתן מתפרצות לדלת פתוחה:

א. הקורא הישראלי רק מחכה שיגידו לו לא להתאמץ יותר מדי.

ב. הקורא הישראלי אוהב לאכול והרבה ולכן הוא לא בריא ושמן ובעיקר הוא לא עוסק בספורט.

יאיר קרני, תזונאי-ספורטאי

דעה אחרת

מי מפחד מפמיניזם?

אני לא מבינה נשים שאומרות שאינן פמיניסטיות. נשים, שכאשר הן מגיעות עמדה בשאלת שכר נשים, חוקי המעמד האישי או הטרדה מינית בעבודה, מקדימות לדבריהן את המלים: "אני לא פמיניסטית, אבל..."

בעיני, להיות פמיניסט פירושו להיות בר-דעת. פירושו להיות נאור. פירושו להיות ליברלי. פירושו לראות בבני אדם אנשים, פרטים, יחידים, בעלי תכונות אישיות כאלה או אחרות.

אשה, שאינה מעזה להכיר בחובתה להיות פמיניסטית, מפחדת להיות אדם. היא מפחדת להיות בעלת תווית. פעם נהגו לומר, כאילו מתוך פליאה: יפה ולא טיפשה, כאילו צמד התכונות הללו קשור בקשר ממשי כלשהו. קשור רק אצל נשים. מאוחר יותר הוברר, כי יופי תוסף מאמץ (לגברים ולנשים כאחד) ועל כן שכיחה יותר עצלות המחשבה ופינוק אצל אנשים יפים – גברים ונשים כאחד. היום אומרים על אשה "מצליחה, אבל לא פמיניסטית", כאילו מקוז הפמיניזם את מידת ההצלחה.

נשים, החוששות להודות שהן פמיניסטיות, קנו את התדמית המרושעת שהדביקו אויבי הפמיניזם לנשים. מיליטנטיות, תוקפנות, כיעור, גסות רוח, קולניות, דווקנות. כאילו בדחיית הפמיניזם הן מודיעות: "אני לא תוקפנית, כעורה, קולנית ומיליטנטית". אבל הפמיניזם הוא עמדה, השקפת עולם, דעה, פילוסופיה. הוא אינו אורח התנהגות ולא מערכת של נימוסים לקויים.

גברים נאורים וליברלים הם פמיניסטים. כשיש להם חוש הומור, הם מוכנים להודות שהכרתם זו תובעת מהם מחיר. גברים נאורים יודעים, כי תמורת כל עמדה עקרונית משלמים מחיר. יש נשים, שאולי אינן מוכנות עדיין לשלם את המחיר. הרגילו אותן שגבר משלם עבורן. מי שאינו משלם עבור עצמו הוא קטין, הוא אינו אחראי למעשיו – אבל קטינים מתבגרים.

הגיע הזמן להתבגר. להיות אדם. להיות פמיניסטית.

מיכאלה איתן

סגנון

6
נפתלי קראוס:
בסט סלר: הגדה לפסח

34–32,15–14
ישראלה שקד:
רווקה בנתה לה בית

20
יוסף לפיד:
הטור של טומי

31–30
טלילה בן זכאי:
תינוקות נטושים
כמו פצע פתוח

35
מנחם תלמי:
ובקלמניה הייתי?

37–36
איציק דנרט:
לא דומאי ברומא

44
תחביבים

עורכות:
חסר אבידר וליאורה עיני

עיצוב ועריכה גרפית:
כרמית ארדלר, רוחי בואי

מודעות: נילה שניידר, סימה בללי
טלפון 439474 (03)

מזכירת הפקה: בתיה אבישי
טלפון 439276 (03)

כל הזכויות שמורות למעריב ©

סיפור השער:

אביב הגיע, פסח בא. גם בבגדים. הברכיים נחשפות, לא רק בחצאיות, גם במכנסיים. כאן – בחליפה של קסטרו מודל. רשימתה של יהודית חנוך, עמ' 12–13. צילום: אלדד מאסטרו.

ספרית מעריב

הופיעה מהדורה נוספת
גידול צמחי בית והטיפול בהם
מאת: דוד לונגמן
ספר שכולל בתוכו פרטים מלאים על דרך הטיפול בצמחי בית, ההיסטוריה של הצמח ותיאורו. בלווית איורי הדרכה וצילומים מרהיבים.

להשיג בחנויות ובספריות מעריב:
ת"א, דרך פ"ת 72 א', טל' 03-332211
חיפה, בן-יהודה 29, טל' 04-523689
באר-שבע, קק"ל 90, טל' 057-74850

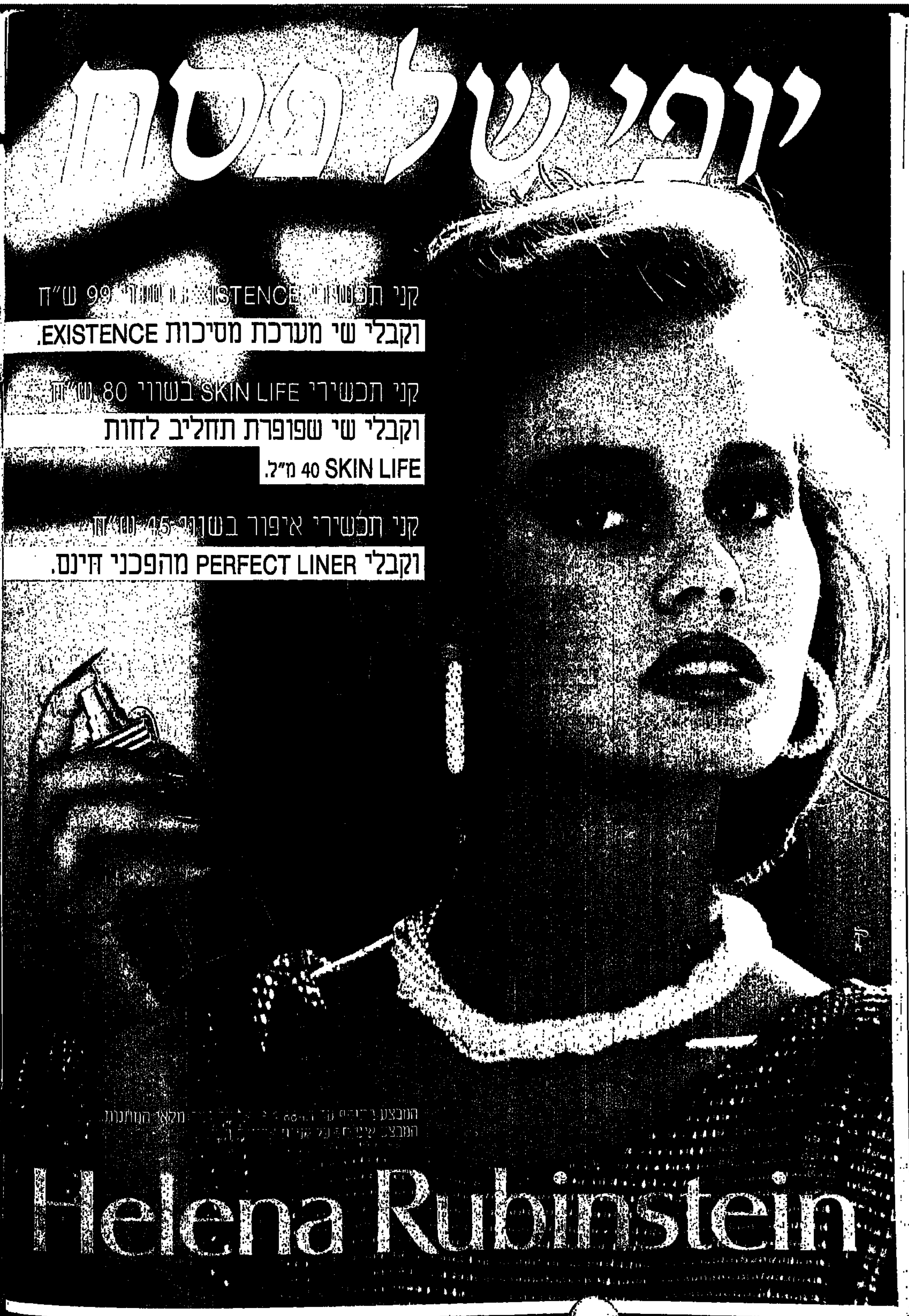

נפתלי קראוס

מי מפתב ממסורת

ה"בסט־סלר" של ליל ה"סדר"

אחרי התנ"ך, הספר היהודי העתיק והנפוץ ביותר הוא ההגדה של פסח. בכל השפות, בכל הצורות, בכל הגדלים, בכל הדורות. עם שלל איורים ופירושים ואף חיקויים – זהו בסט־סלר אמיתי, המתחדש מידי שנה.

פרנץ־יוזף, קיסר אוסטרו־הונגריה ווילהלם ה־2, קיסר גרמניה, מככבים בהגדה של צבא גרמניה במלחמת העולם הר'. בתמונה הקטנה: הגדה של ההגנה משנת 1948.

יהודי השומר לא רק על דיני ההלכה, אלא מקיים גם את מינהגי ישראל, עושה היכרות מחודשת עם ההגדה של פסח כמה ימים לפני ליל ה"סדר": נוהגים בכל תפוצות ישראל לקרוא ב"שבת הגדול" – היא השבת שלפני פסח – בשעות אחר הצהרים, את ההגדה, מ"עבדים היינו" ועד "לכפר על כל עוונותינו". זהו מעין חזרה כללית, כדי שההגדה תהיה שגורה בפינו בליל ה"סדר".

אבל מהי ה"הגדה" עצמה? מה מקורה?

המקור הוא – בתורה, כה נצטוו היהודים ב"והגדת לבנך ביום ההוא לאמור". להגיד, לספר, וזהי אחת המצוות החשובות ביותר של ליל ה"סדר" וכל המינהגים מסביב, באים רק כדי "להתמיה את התינוקות", שישאלו "מה נשתנה" ועל כך באה התשובה, הסיפור של "עבדים היינו".

חלקים מסויימים בהגדה לקוחים מהמשנה ואילו חלקים אחרים הם לקט מהתלמוד והמדרשים, אוסף של פסוקים מהתורה, עם דברי קישור של חז"ל, הבאים להבהיר סתומות בסיפור יציאת מצרים, או להוסיף נופך על פי המדרש. החלק האחרון של ההגדה, הפיוטים, נוסף בימי הביניים ואכן, בכמה נוסחאות של הגדות (הספרדית, התימנית, נוסח האר"י) הם לא נכללו.

עד המצאת הדפוס היתה ההגדה קיימת – כתובה ומעוטרת – בכתב־יד. מאז המצאת הדפוס יש לנו הגדות מפוארות ומעוטרות, שהמפורסמות שביניהן הן הגדת פראג, הגדת ונציה, אמשטרדם, קושטא, טריאסטא, דארמשטאט ועוד ועוד. הביבליוגרף אברהם יערי מנה 2717 מהדורות של הגדות מודפסות, אך מאז יצאו לאור עוד מאות רבות.

גם צבאות זרים, בהם שירתו יהודים רבים, הוציאו מהדורות של הגדות בימי מלחמה, כגון הצבא האוסטרו־הונגרי בימי מלחמת העולם הראשונה, צבא ארה"ב בימי מלחמת העולם השניה ועוד. הג'וינט הוציאה הגדה בתש"ח, בעיצומה של מלחמת השחרור, עבור מחנות הפליטים בגרמניה ואילו בירושלים יצאה אותה שנה הגדת ההגנה, עם איורים של מ. אלוואיל.

צה"ל, בעריכת הרב הראשי שלמה גורן, הוציא הגדה בנוסח אחיד ומאוחר יותר אף "הגדה לשעת חירום", עבור החייל בתעסוקה מבצעית, מקוצרת ועם אותיות גדולות, שאפשר לראותן גם לאור פנס כיס. ההגדה הצבאית משמשת את צה"ל עד היום, כשהרב הראשי אלוף גד נבון הוסיף לה מבוא עם "דיני הפסח לחיילים".

בהגדות השונות לא נעדר גם טיפ־טיפה הומור. בהגדת פראג, למשל, בקטע של "מרור זה שאנו אוכלים", מצויירת בצד דמות אשה, והמאייר כתב מתחתיה כי "מנהג העולם, כשאומרים "מרור זה", מראה על אשתו, שנאמר "ומוציא אני מר ממות את האשה..."

גם בהונגרית

בימינו אינספור מהדורות של הגדות, מתורגמות לכל השפות ומפורשות על ידי רבנים ידועי־שם. פופולרית מאד הגדת הרב עדין שטיינזלץ, הגדת הגר"א, שהופיעה לא מכבר, הגדת כיטוב, הגדת הרב ראובן מרגליות, הגדת "גרש ירחים" להרב גרשום הרפנס, הגדה עם פירושי הרבי מליובאוויטש. כמעט כל עתון המכבד את עצמו נותן לחג הפסח הגדה כמתנה לקוראיו והשנה יש גם הגדה "הונגרית" – העתק של הגדת ליוורנו (1885) עם הציורים המקוריים ועם דברי הסבר בהונגרית – מתנת השבועון "איהט טוקרה" לקוראיו. ספריית "מעריב" מפיצה השנה הגדה מיוחדת המינה: היא "הגדת התפוצות", אשר בה, בנוסף לתרגום הטקסט לאנגלית, יש גם הטקסט העברי בתעתיק פונטי באותיות לועזיות. זה טוב במיוחד לאלה המשתתפים ב"סדר", אך עדיין מתקשים בקריאה בעברית.

יש גם אספני הגדות, העושים מאמצים, כדי להשיג "פריט" נדיר. משפחת פוגל בפרדס־חנה, הקימה אוסף של הגדות לזכר בנם שנפל ויש להם כבר אלפי הגדות שונות, המוצגות בתערוכת־קבע בחולון.

כל דבר מוצלח מוקים. גם ההגדה של פסח "זכתה" לחיקויים שונים. היו ומנים שקבוצות שונות, ביניהן קיבוצים, הוציאו "הגדות" פרטיות, שלא היו אלא לקט מקרי של דברי ספרות, מוקדשת לאביב וכו'. במרוצת הזמן חזרו כולם להגדה המסורתית, זו שמקיימת את "והגדת לבנך". הרי מקובל עלינו מה שנאמר בהגדה, כי "כל המרבה לספר ביציאת מצרים – הרי זה משובח". וה"טקסטבוק" של יציאת מצרים הוא ההגדה. ■

מדוע לקה הכלב?...

רבים שואלים לגבי הפזמון האליגורי "חד גדיא", המובא בסוף ההגדה ונוהגים לשיר אותו בלחן ידוע, מדוע לוקה שם הכלב, אחרי שהוא בעצם עושה צדק, בהעניש את החתול, אשר אכל את הגדי הקטן, המסכן, ללא עוול בכפו? ואת ועוד: אם הכלב צודק, אז המקל עושה עוול, האש עושה צדק והמים – רשע, השור צדיק, השוחט רשע ומלאך המוות שוב צדיק. מדוע איפוא לוקה מלאך המוות מידי הקב"ה? האם יש כאן ענין של "צדיק ורע לו"?

"חד גדיא", שכתוב ארמית ומחברו לא ידוע, הודפס לראשונה בהגדת פראג (1590), אבל ברור שהיה קיים קודם לכן. הפירוש האליגורי רואה בגדי את עם ישראל בין העמים, שהקב"ה קנה אותו בשני זוזים (לוחות הברית). החתול הוא אשור; הכלב – בבל. המקל – פרס. האש – יוון; המים – רומא. השור – האיסלם. השוחט – הצלבנים. מלאך המוות – התורכים. בסוף הקב"ה גואל את הגדי – עם ישראל – מידי כולם.

התשובה לשאלה הנ"ל גלומה בסיפור הבא (מובא בהגדת "כתר", ירושלים תשל"ז, עם פירושי אורי סלע ואיורי ליליאן): מעשה ביהודי עשיר ותקיף, שהיה יורד לחיי בני עירו היהודים וממרר את חייהם. כאשר תבע אותו אחד הנפגעים לדין תורה, טען הגברתן שכל מעשיו הם לשם לשמים.

אמר לו הרב: מי שמעיין ב"חד גדיא", רואה שיש בו צדיקים ורשעים. הכלב צדיק, המקל רשע וכו'. יוצא שמלאך המוות עושה צדק ומדוע נפרע ממנו הקב"ה? מה יש לו נגד מלאך המוות? אלא – אמר הרב – זה בא ללמדך שאל תחזיק את עצמך כלוחם צדק. איש לא ביקש ממך להתמנות כשוטר של הקב"ה ולעשות "לשם שמים", כביכול, כשכל כוונתך לעשות מעשה רשע ולהתעלל בזולת. אל תהיה צדיק הרבה ואל תשחט בני ארם בשם ה"צדק"... ■

92.2% מרוכשי מכונת כביסה פיליפס אומרים:

"קניתי מכונה מצויינת"

בחודש פברואר 1988 ביצעה חברת היעוץ המחקר "יתובנה", סקר בקרב רוכשי מכונות כביסה פיליפס.
92.2% מן הנשאלים הביעו שביעות רצון גבוהה עד גבוהה מאד.
כסיבות עקריות לשביעות הרצון מן השימוש במכונה, צויינו: איכות הכביסה ★ מחיר אטרקטיבי ★ תפקוד יעיל ונוח ★ פעולה שקטה במיוחד ★ קומפקטיות.

תוצאותיו של סקר זה, שבות ומאשרות כי פיליפס היא מכונת כביסה מצויינת.
אנו נאים לפרסם פעם נוספת את התכונות היחודיות שעשוה לכזו

★ **סוס-עבודה**
מבנה חזק מאוד, קיבולת עבודה בעומס רב.

★ **50% חסכון**
תכנות מיוחד ל-½ כמות. חסכון בחשמל ומים.

★ **שקט מוחלט**
4 בולמי זעזועים טלסקופיים ומנוע שקט מבטיחים יציבות מוחלטת.

★ **שכלולים בלעדיים**
שליטה במהירות הסחיטה - לכל סוגי הכביסה, מנוע חדיש (זרם ישר), צנרת פלסטיק קשיח, עמידה בחומרי הלבנה.

★ **11 אמצעי בטיחות**
הגנה מכסימלית למכונה ולמשתמש, מפני טעויות אנוש

★ **ללא חלודה**
דוד מפוליאורתן משוריין - אין חורים ונזילות.

★ **מתאימה לכל מקום**
40 ס"מ רוחב ("ישתי בלטות") - נוחות מירבית במיקום.

★ **תוצרת צרפת**
מיוצרת במפעלי פיליפס צרפת - ארץ עילית מכונות הכביסה. סטנדרט אירופי גבוה.

★ **10 שנות אחריות**
על המנוע והדוד - שקט נפשי לשנים ארוכות.

★ **תמורה מלאה לכסף**
היחידה המציעה לך מגוון יתרונות כזה במחיר אטרקטיבי.

את מכונות הכביסה החדישות, פיליפס 055 ופיליפס 099, תוכלו לראות בחנויות המובחרות ובסניפי המשביר לצרכן.
סקר הצרכנים ימסר לכל דורש יחד עם פרוספקט המכונה.

* התשלומים באמצעות ויזה וישראכרט ריבית אפקטיבית שנתית 42.5%

מכונות הכביסה החדישות של פיליפס
עכשיו ב-12 תשלומים.

PHILIPS
פיליפס
האיכות הגדולה בעולם
יבוא - אלקטרו מ.ס. סחר מקבוצת המשביר המרכזי

רשימה חלקית:
...
רשת חנויות המשביר לצרכן

קרים דברים

פקולטה לפרסומאים

המפרסם של "קולה קולה" בישראל לא קלע לטעמו של שר החינוך והתרבות, **יצחק נבון**. "יש לי השגות אחרות על טעם החיים", אמר השר בנאום, שנשא באירוע החגיגי שסיים את תחרות הפרסום השנתית של האיגוד הישראלי לפרסום על־שם **יוחנן (דובז'ה) כידון**. השר נבון ביקש מהפרסומאים רחמים על "המסכנה הזו, השפה העברית, שהכל מתעללים בה, מכרסמים אותה. כדוגמה הביא את "הפרס שאתם מעניקים עבור הקמפיין של השנה". השנה זכה משרד טמיר־כהן (יעקובסון) עבור מסע הפרסום לנעלי גלי. בהגיבו לפנייתו של **אבנר בראל**, יו"ר האיגוד הישראלי לפרסום, לפתוח באחת האוניברסיטאות פקולטה לפרסום – אמר: "אם תגישו בקשה מנומקת ושוברה בצידה – זה יובא למועצה להשכלה גבוהה, שאני היו"ר שלה ואז אתמוך בה".

נבון ניצל הזדמנות זו להביע דעה על ההחלטה שלא לסגור את השטחים בפני התקשורת: זו היתה החלטה נכונה. כי אם השלטון יחליט מה הציבור צריך לדעת – יבוא יום ויחליטו מה הציבור צריך לחשוב. וחוץ מזה: זה לא מעשי. לא ניתן לסגור את השטחים.

בתום חלוקת הפרסים הוקרן סרט וידיאו, שכלל את המודעות שזכו במקומות הראשונים. ההקרנה הגרועה היתה המחשה של סנדלרים ההולכים יחפים. ■

תמר אבידר

שושנה דמארי ויפה ירקוני תופענה יחד במפגן צה"ל באיצטדיון רמת גן. ביניהן: אל"מ אבינועם מימון, מי ששיכנע אותן להופיע. צילום: דובר צה"ל.

הצלחותיו של אל"מ מיימון

היכן שלא הצליחו אחרים הצליח אל"מ **אבינועם מימון**, מפקד מפגן צה"ל: במשך שנים ניסו להפגיש להופעה משותפת את הזמרות שושנה דמארי ויפה ירקוני. אף אחת מהן, מעולם לא גילתה התנגדות אך תמיד משהו לא הלך ברגע האחרון. גם בשעת הקלטת התוכנית "חיים שכאלה" עם שושנה דמארי, הבטיחה יפה להשתתף אך יצאה ברגע האחרון להופעה בחו"ל; כך היה בזמן הקלטת התוכנית "חיים שכאלה" עם יפה ירקוני כאשר ברגע האחרון, שושנה חלתה.

כי הפעם הדיפלומטיה השקטה של השתיים לא עזרה. איש חיל האויר אל"מ אבינועם מימון, שחזר באחרונה משירות כנספח אוירי באקוודור וקיבל עליו את הפיקוד על מפגן צה"ל ליום העצמאות ולא היה צריך להפעיל את כוח חיל האויר לצורך המשימה. הוא מסרב לגלות איזה כוח הפעיל, אבל עובדה היא, כי השתיים, יפה ירקוני ושושנה דמארי, הגיעו לאולפן ההקלטות. יש אומרים כי שושנה ויפה הסכימו להופיע רק בתנאי שאל"מ מימון ילווה אותן בהקלטה (ראה צילום).

שתי הזמרות תשרנה את "שובו בשלום", שנכתב על ידי **חיים חפר ויאיר קלינגר**, שיר שילווה את מפגן צה"ל באיצטדיון רמת גן בתגיגות ה־40 למדינה. הן תופענה יחד בליווי כ־50 מחברי להקות צה"ל, בתמונה המשחזרת את אירועי מלחמת השיחרור כאשר מאות חיילים ישבו על הדשא באיצטדיון סביב מדורות שתזכרנה במשהו את מדורות תש"ח. ■

תלמה הדר

גבי ברלין. מורה וזמר וקצת כדורגלן. צילום: בלהה דבורי.

ברלין מברלין

בימים אלה חזר המורה־הזמר גבי ברלין מיריד תיירות עולמי בברלין. גבי, אשר זימר ביריד על תקן שליח משרד התיירות בישראל, הופיע לפני סוכני נסיעות גרמניים וחימם להם את הלב בשירים ישראלים. הצ'ופר אשר ניתן לקהל היה שירים אותם שר עם הזמר **אבי עופרים**, "לילה לילה", "ערב של שושנים" ועוד.

במהלך ביקורו בגרמניה התוודע גבי אל ראש העיר של שטוטגארט, הלא הוא **רומל** (בנו של רומל הגדול), ידידו הטוב של טדי קולק ואוהד מושבע של ישראל, אשר ערך בעירו "שבוע הפנינג" לכבוד ישראל. בערב הגאלה בשטוטגארט השתתפו **דליה לביא**, גבי ברלין ומקהלת הפולקלור של נתניה. גבי ודליה הירבו לשוחח מאחורי הקלעים על המצב בכלל ובפרט.

בבקרים רגילים ניתן לפגוש את גבי ברלין בתיכון עירוני י"א בתל־אביב, על תקן של מורה לביולוגיה במשרה מלאה, כאשר בהפסקות הוא משחק ב... כדורגל עם החבר'ה. "בהוראה וגם בהנחיית ערבי שירה יש 'שאו', בשני המקרים יש להעביר חומר בצורה מרתקת. מורה טוב הינו בחזקת שחקן טוב", סבור גבי ברלין, זמר עסוק מאוד ומורה בשנת שבתון. ■

בילהה דבורי

דין אבל בקיבוץ

בקיבוץ עין־החורש דחו פעמיים את מסיבות פורים – מסיבה עצובה שהיה קשה להסבירה לפעוטות שציפו בקוצר־רוח להתחפשות שלהם: שתי חברות משק, נפטרו ממחלה קשה, בזו אחר זו. בקיבוץ נערכו דיונים עמוקים על אפיו והיקפו של האבל עם מותו של חבר. היו שגרסו כי אין להשבית את כל האירועים החגיגיים, בפרט את הללו הנוגעים לגילאים הרכים. היו שהעלו את הטענה העדינה: בקיבוץ צריך להיות דין אחד לכל. שוויון מלא. ומה היה קורה אילו נפטרה אחת הדמויות הבולטות בקיבוץ – האם גם אז היו מבקשים להנמיך את הווליום של האבל?

בתום הוויכוח ניצח בית שמאי את בית הלל. הילדים חגגו את הפורים לאחר הפורים. ■

תלמה הדר

קטנים

בכנס מנהלות בכירות שנערך במלון "קרלטון" בתל־אביב סיפר **רפי גינת** ("כלבוטק", "בשידור חוקר") על מחמאות שקיבל מפי מפקד כלא מעשיהו: בעקבות "בשידור חוקר" נתפס ונכלא ב"מעשיהו" נוכל בשם אלפרד, שתחום התמחות נוסף שלו הוא בישול – אסירי הכלא אסירי תודה עכשיו. ★★★

רפי גינת בחברת נילה סועלם, מנהלת מכירות ב"קרלטון". האוכל השתפר.

במרכז חורב בחיפה נפתחה – הראשונה בצפון הארץ – החנות ה־11 ברשת סופרפארם. מנכ"ל הרשת, **ליאון קופלר**, גילה ש־11 הוא מספר המזל שלו ושל רעייתו. ★★★

הקופלרים עם אריה גוראל (מימין), ראש עיריית חיפה. ראשונים בצפון.

"קראתי ומאד נהניתי", אמר מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ **שמעון פרס** על ספרו החדש של **חנוך ברטוב** "יריד במוסקבה". פרס השתתף בהצדעה ליולי **קשרובסקי**, ותיק מנהיגי מסורבי העליה (17 שנה) אשר נערכה ב"בית התפוצות". בקהל היו ממשתתפי המשלחות לירידים במוסקבה, ביניהם פרופ. **שלמה אבינרי, יעל מטלון ורבקה מרים**. גם ברטוב היה. ★★★

פרס דובר אל קשרובסקי. צילום: נרי אברמוביץ'.

קורים דברים

פתיחה במשכית. מימין: סמי זילכה, מלכה הלס, רות דיין וחיים בן דוד.

בכל "אשמים" העכברים

רות דיין פתחה שתי תערוכות תכשיטים ב"משכית" תל־אביב – תכשיטי המושב השיתופי "רקפת" שבגוש שגב בעיצוב האמן חיים בן־דוד, ותכשיטי האמן סמי זילכה מ"תכשיטי רמת־גן". דיין סיפרה על הדרך הארוכה אותה עברה יחד עם בן־דוד, בן למשפחת צורפים ותיקה מתימן, מלווה את "משכית" מזה 40 שנה. סמי זילכה, יליד עיראק, החל דרכו בציור כתלמידו של יוחנן סימון, בגיל 20 החל לעסוק בצורפות ע"י לימוד עצמי מתוך ספר. להכנת התצוגה אחראית מלכה הלס, מנהלת מחלקת התכשיטים של "משכית".

רות דיין אירחה לאחרונה תריסר תלמידות בית הספר התיכון של עמק חפר העוסקות בפרוייקט "קליטת עליה". הן שמעו מפי דיין, מייסדת "משכית", על פגישתה הראשונה עם עולות מבולגריה במושב "אוריה" שליד ירושלים, כיצד באה אליהן במרץ עם שתילי עגבניות וזרעי צנונית אשר "חוסלו" מיד ע"י מגפת העכברים שפקדה הישוב. כתחליף, גילתה את עבודות היד הנפלאות שהביאו איתן העולות מבולגריה. וכך, במקום לזרוע צנונית – החלו לרקוד... ■

ליה קרן

מעמד מאוד אישי

המשפטנית הדסה מור מאזכרת בספרה "מעמדים מאוד אישיים", בפרק הדן בדיני השמות בגיטין, את ספרו של הרב **שמואל בן־קיקי**, מי שהיה אב בית דין הרבני בטבריה בראשית המאה. משפחתו של הרב תרמה באחרונה את כתב היד של ספרה למכון לחקר טבריה שליד "בית שיטרית" בטבריה. בטקס, בנוכחות ראש העיר **יגאל ביבי**, נכחו גם בני משפחה ונכדיו של הרב ביניהם: **הדסה מור**; המשפטן **דוד טבדון**, מנהלת ביה"ס המיוחד בטבריה **לבנונה שריד**; העתונאי־הסופר **שמואל שגב** ונשיא בית המשפט המחוזי בנצרת, השופט **יוסף בהלול**.

הנכדה, הדסה מור, הודתה כי הרבתה לעיין בכתב היד של הסב, ולכן הרשתה לעצמה להתווכח בספרה עם יל"ג על סוגית קוצו של יוד. "אילמלא כן לא הייתי מעזה לעשות זאת" אמרה לראש העיר. ■

תלמה הדר

3 סיבות למסיבה

שוקי שוורץ, לשעבר שחקן כדורגל מכבי תל־אביב, וכיום מהנדס תעשיה וניהול, פתח את אולם התצוגה החדש של המפעל, חנך קו ייצור חדש, וחגג במנכ"ל מלאת 50 שנה לייסוד המפעל המשפחתי בחיפה. שלוש סיבות למסיבה אחת. לאורחים חיכו שלושה פנטומימאים, שאחד מהם גילה כשרון טלקינטי, והזיז את השעונים של כמה מתנדבים שעה אחת קדימה. בין האורחים נראו **מתי מורגנשטרן**, מנכ"ל "צים", מזכיר מועצת פועלי חיפה – **משה ורטמן**, דיקן הפקולטה לארכיטקטורה, פרופ' **דני חבקין**, **משה צור**, אדריכל בית "אלביט" שעיצב את אולם התצוגה של "פיניש". את המיכון הממוחשב החדש הדגים פנטומימאי־רובוט, לצלילי מוסיקת דיסקו משולבת בצלילי משרד אופייניים: צלצול טלפון, מכונת כתיבה וקולות טלקס ומדפסות. ■

אומנות בקומה השניה

היה לה חלום, לבעלת הגלריה **שרה קישון** מרחוב פרוג בתל־אביב: להציב בקומה השנייה המשופצת של הגלריה שלה פסנתר כנף לבן ולשלבו באירועים האמנותיים שיתקיימו שם. שברו של החלום הוא פסנתר, אמנם לבן, אך קטן, הממוקם בדירת הסטודיו שלה, באותה קומה, ומיועד לצרכים מוסיקאליים אישיים.

הדסה מור וראש העיר יגאל ביבי: על קוצו של יוד.

גם התכנים האמנותיים של הקומה השניה הם מעין קפריזה אישית: לא תערוכות ציור של אמנים מפורסמים, נמכרים היטב, אלא אומנות, כזו אכסלוסיבית, יקרה ולא בדיוק מסחרית, משהו בסיגנון גלריה "אלף" ששבקה חיים.

והיא מילאה אותה, בלי רעש גדול של פתיחה רישמית, עם אמנים כמו **ז'אן פרנסואה פרנה**, ספרדי במוצאו, המתגורר היום בצרפת ומעצב ענקי־צווארון עקיים, מגולפים להפליא מ"קוקטייל" של עץ, עורות לטאות ותנינים, שנהב, צדף ואבני־חן חצי יקרות, ועם התכשיטונית, בוגרת "בצלאל" **טלילה קילמניק**, הבונה טבעות וסיכות בשיטות השכבות, עשויים מריקועי כסף וקצת נחושת וזהב ומקושטים במיסמור קישוטי. וישנה הקרמיקאית **לידיה זבצקי**, שהחליטה הפעם להשתולל בהומור ויצרה קרמיקה סופר פיסולית, שעליה מצויירים כלי־אוכל מאוד קדריים. **דוד מוריס**, חבר קיבוץ עין השופט, התמקד בקדרות "וודו", המזכירה את הדמויות הקרמיות הנשלפות מחפירות ארכיאולוגיות. **דוד פלטרד** מציג סימניות לספרים מכסף, כוסות זכוכית לא פונקציונאליות, בעלות מרכז כובד נמוך ממתכת, אגרטלים משיש שבסיסם הוא רגלי חיות; **דניאל ורבנה** מעצב כלי־זכוכית כבדים ו**אריה אופיר**, לשעבר ראש מחלקת הצורפות ב"בצלאל" מעצב כלי כסף בתמציתיות חמורה.

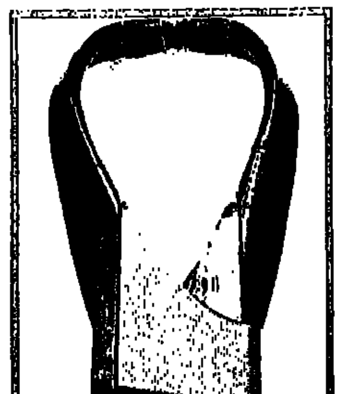

תכשיט של ז'אן פרנסואה פרנה.

לא בדיוק מתנות לפסח, אלא שכיות חמדה ל"מטורפים" שידם משגת מאוד. בקבוק זכוכית של ורבנה, למשל, עולה 600־900 ש"ח וענק צווארוני מהוקצע של הספרדי אפשר לרכוש תמורת 800־1.900 ש"ח. "בפירוש לא ענף מסחרי", משיבה שרה קישון, "זוהי, למעשה, 'הויטרינה' של כלי החרסינה מהבתים של אז, הממולאה, בסוף המאה, בעיצובים מעניינים". ■

דבורה שפירא

תמר אדר ואביטל ענבר עם הירושימה. צילום יוסי אלוני.

קוקטייל באווירת צרפת

בקוקטייל שנערך במכון התרבות הצרפתי לרגל הוצאת "הירושימה אהבתי" (ספרית מעריב) בעברית – היה קוקטייל של מוזמנים: בצד מתרגמים כמו **אביטל ענבר**, מתרגם הירושימה, **ואהרון אמיר**, ויחד עם קולנוענים כמו **אברהם הפנר ואילן מושינזון** – הגיע **דוד מנדלסון**, מנהל מרכז רש"י בפריז, **דן קידר**, מנ"כל אקו"ם וסופרות הילדים **תמר אדר ודימונה דינור**. לאחר טעימת יין וגבינות – צרפת או לא צרפת – הוקרן עותק גרוע של הסרט "הירושימה אהבתי", מה שלא פגם בעוצמתו של הסרט הוותיק. ■

תלמה הדר

קטנים

לדודו טופז היו מחשבות קודרות לאחר פליטת הפה האומללה שלו ("צ'חצ'חים") באסיפת בחירות של המערך. חשב שהמפלט הוא ירידה מהארץ. מאז השתקם יפה, אמר למראיינו ב"קול השלום", **איתן דנציג**, ועתה המעגל נסגר, כאשר הסרט האחרון שעשה "תל־אביב־לוס־אנג'לס" נוגע בבעיית היורדים. ★★★

בנות ברית בישראל ארחו לארוחת צהרים את מפקדת הח"ן, תת־אלוף **חדוה אלמוג**, וקצינות חן בכירות, בבית בני ברית בת"א. תא"ל אלמוג הודתה לבנות־ברית על ארגון "ימי כיף" לחיילות, אשר במהלכן מוזמנות חיילות לאירועים חגיגיים, ביקורים במוסדות תרבות, תצוגות אופנה ובילוי בצוותא. **רות קאזיס**, יו"ר בנות ברית, ציינה כי במרוצת השנתיים וחצי האחרונות נהנו מימי הכיף 2801 חיילות. **פנינה בור**, נשיאת בני־ברית בישראל, הגישה לתא"ל אלמוג את מדלית בני־ברית שהונפקה לאחרונה לרגל מלאת 100 שנים ליסוד מסדר בני ברית בישראל. ★★★

הפסח הזה כולו חוגלה

מה נשתנה הפסח הזה? שבכל שנה את טורחת לנקות את תבניות האפיה. הפסח הזה תחסכי לך עבודה עם "מגשית", תבניות אלומיניום חד־פעמיות לאפיה, במבחר גדלים, חחוסכות הגעלת כלים. רדיד אלומיניום "גלילית" יעזור לך בכיסוי התבניות בעת האפיה והאחסון, וגם בכיסוי משטחים במטבח.

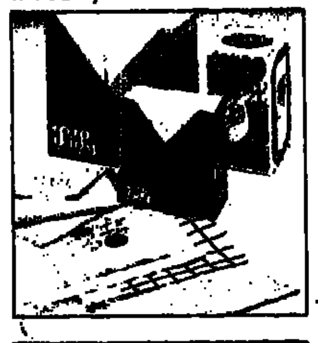

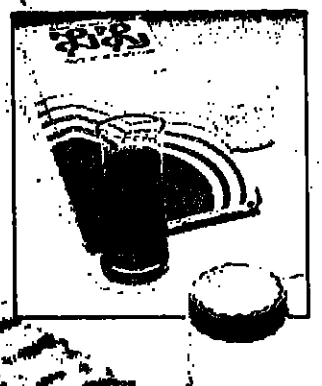

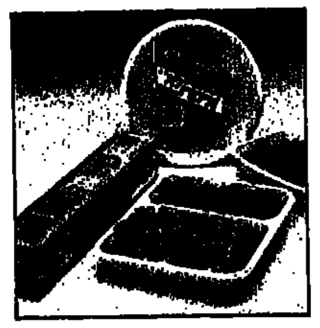

מה עוד נשתנה? כוסות היין יקבלו ברק חדש אם תבריקי אותן במגבת נייר "לילי". יעיל גם להברקת השמשות והחרסינה.
ושולחן הסדר? במקום לכבס ולגהץ מפת־שולחן ומפיות אישיות לכל הסועדים, בחרי בדרך הקלה: מפה חד־פעמית לבנה, עם מפיות נייר חלקות או מעוטרות ותחתיות נייר תואמות לכוסות - והשולחן ילבש חג!

אם את מחממת את האוכל במיקרוגל, קחי "מיקרוקל", תבניות פלסטיק מיוחדות לחמום, הקפאה והגשה, הניתנות לשטיפה במדיח כלים ולשימוש חוזר.

חוגלה הדרך הקלה

אופנה

יהודית חנוך

מה קונים לו מתנה?

לא רק לה אפשר לקנות מתנה לפסח, גם לו אפשר. "בלמון", המפיצים של "פאקו ראבאן", נותנים צ'ופר למי שקונה חבילת שי, שמכילה שלושה מוצרים (אפטר שייב, דאודרנט, סבון), תיק נסיעה או תיק טניס. מי שקונה רק אפטר שייב יקבל שעון־יד אופנתי. קניית מי טואלט לנשים "קאלאנדר" או "לה נואי", מזכה את הקונה במברשת־איפור.

גם "מקס פקטור" רוצים שתקנו מתנות. הכינו אריזות־שי של בשמים, שצירפו להם דיאודורנט, שפתון או קרם לחות; על כל רכישה של שני מוצרים מקבלים בקבוק לכה חינם: מחיר חבילות השי 15.90־65 ש"ח.

אפשר לקנות גם מתנה לעצמך, סדרה קוסמטית חדשה בארץ של "לנקסטר", P.M.P. ראשי תיבות של תכנית לחות פרטית. מוצרי הסדרה מבוססים על שילוב בין הידרוג'ל וגליצרין, שעוזרים לאצור את הלחות בעור. מופקים לפי ארבע נוסחאות שונות, שמתאימות לסוגי עור שונים.

הפרדה בין בושם שמתאים לבלונדיניות ובושם שמתאים לשחורות עושים "אברוי שליין", המייבאים שני בשמים חדשים מדרום אפריקה. דרא"פ הפכה ליצרנית של בשמים ותמרוקים ואולי רק עכשיו נתגלתה, בגלל עולים משם, שמכירים אותם מהבית ומביאים אותם לארץ. הבשמים הם "וויט סטן" לבהירות ו"קופליה" לשחורות. מי שאוהבת לנסות בשמים שונים יודעת, שיש בשמים שמריחים טוב על בלונדיניות וכשחברה כהת עור מנסה אותם הם משנים ניחוח ולהיפך, אבל איכשהו, כשזה בא מדרום אפריקה, זה נשמע אחרת. הבשמים הם עם ניחוח פרחוני, עשויים מתמציות פרחים טבעיים, ללא תוספת כימיקלים. מחירם 40־42 ש"ח. ■

אופנה על הגלים

הם לא דוגמנים והבגדים שהם לובשים, למרות שהם צבעוניים מאוד, הם תכליתיים. השבוע יטלטלו על הגלים בתחרות שיט מפרשיות בינלאומית, שתיערך בחופי הארץ. הבגדים האלה צבעוניים, לא בשביל היופי בלבד, אלא כדי שיראו אותם מרחוק, אם נופלים לים. הם עשויים עם שכבות של בידוד, כדי שיעמדו בפני קור הרוחות והגלים. בגדי־השייטים, ספורט שהולך ונעשה יותר פופולרי, השפיעו על אופנת בגדי־הים של '88 בצבעוניות שלהם. ■

כאפיות סתם

תצלומים של צעירים אלה, שכאפיות משובצות עוטפות את צווארם, מופיעים בגליון האחרון של שבועון "טיים". לא, אלה לא צולמו בשטחים, זהו קטע של אופנה מוזרה, שהשבועון מדווח עליה. הצעירים שלובשים אותה הם לא אוהדי אש"ף, אפילו נציג הארגון לזכויות לפלסטינאים, שמרוצה מהתופעה, מודה שבמשאל לא רשמי שערכו התברר, שרק שלושה מתוך עשרה לובשים אותה מתוך מניעים פוליטיים. רוב הצעירים עוטפים בהן את הצוואר והראש כפריט אופנה מקורי, משלימים בהן את נעלי הספורט.

אין לזה שום משמעות, אומר קנת קייזר, מנכ"ל רשת אופנה בבוסטון, זה הולך טוב עם המראה האתני של האופנה העכשווית. באירופה הכאפיה כבר מסתובבת מאז שנות השבעים, כשלבשו אותה קבוצות מפגינים אנטי־כל־מיני דברים, טילים, זיהום סביבתי. הכאפיות המיוצרות בירדן, בסוריה ובגדה המערבית, הנמכרות על ידי רוכלים ברחוב, אומר ה"טיים", יכולות להיות תרומה קטנה לכלכלה המתמוטטת בשטחים.

זה צעיף, סתם צעיף, אמרה ג'ין בורספאג' מברוקלין, שנשאלה למה היא לובשת אותו. איך אמרת קוראים לזה? ■

להעתיק מ"בורדה"

אם אין לכם עודף כסף אבל יש ידיים טובות, תוכלו לייצר את הבגדים הכי אופנתיים, במו ידיכם, בסיוע הגזרות של "בורדה". הגליון האחרון של הירחון גדוש בכל חידושי האופנה, כולל להיטים נבחרים של פאריס ומילאנו, עם גזרות, שאחרי שתופשים את הפרינציפ – קל להעתיקן. לא צריכים לדעת גרמנית כדי להבין מה כתוב שם, הפעם יש תרגום אנגלי בגוף הסרט, זאת אומרת הירחון. ■

אתם יכולים לתפור את המערכת הזו, לבד. לא צריך לדעת לגזור, רק לתפור (הבגד מתוך "בורדה").

אוברזון חושף ברכיים בבגדי הקיץ החדשים

אוברזון חושף ברכיים

"בחורף, לא קשה היה לשכנע את הנשים שאני מלביש לקצר את הבגדים", אמר גדעון אוברזון, אחרי תצוגת־האופנה שלו, כשנשאל, אם הוא חושב שלקוחותיו יקצרו כל כך את הבגדים שלהן. "בקיץ, בלי גרביים, זה יהיה קצת יותר קשה, אבל אני משוכנע שילבשו קצר, מי שמאוד לא אוהבת את זה תוכל ללבוש מכנסיים". גם אוברזון הצטרף לחשיפה הגדולה של הברכיים, בהופעת בכורה של בגדי האביב והקיץ, לא היה אצלו אף בגד ארוך. בכולם נחשפו לפחות הברכיים. לצלילי מוסיקת רקע של וויואלדי, בבית־האופנה שלו שברחוב ירמיהו, ששופץ לאחרונה בצבעי שחור לבן ואפור כהה אלגנטי, הציג אוברזון את חידושי הקיץ בקווים נקיים ויפים, עשויים היטב עד התפר האחרון, מערכות של ג'ינס לעשירים, עם קישוטי עור בצבע טבעי, חליפות מפשתן בצבעי חול ושחור, מקושטים בטלאים צבעוניים עם מקטרונים קצרים שבקושי כיסו את המתניים או ארוכים עד לירכיים, אבל תמיד עם חצאיות צרות וקצרות, או עם מכנסיים באורך ברך וגם ארוכים ורחבים.

בגדי הערב שלו מבשרים קיץ של בגדים חושניים. חושפים לא רק את הכתפיים. יש בהם רמזים חזקים לכיוון לבנים, אריגי תחרה חצי־שקופה, אוורירית וסקסית, שמלות בשחור ואדום, צמודות לגוף, עם סלסול בקצה המכפלת ובתוכו תפורה שושנה אדומה ענקית. אוברזון לא חיכה לבואו של הבלט הספרדי, הוא כבר הלך בעקבות כרמן. ■

יזמה

ישראלה שקד
צילום: איריה זילברמן

חדר האמבטיה בדירתה של חני. "כשעבדו על האינסטלציה היה פה רק חול".

רווקה בנתה לה בית

נמאס לה להתגורר בשכירות בקופסת גפרורים. רצתה דווקא בעיר הגדולה. דירה משלה. עם יזמה רבה ומרץ שופע – זה חלום בר־השגה. עכשו יש לה עובדה בשטח, חמימה ומלטפת אשר עשויה לעודד רווקות אחרות, בעלות אמצעים מוגבלים, לצאת למבצע דומה.

השאיפה לטריטוריה פרטית משלך תמיד קיננה בך. בשלב מסויים בחיים, גם כשאין לך בנזוג, ילדים או משפחה, אתה "מת" לדירה שתהיה רק שלך. לא לשלם שכר דירה, לא להיות מוגבל – שתוכל לצבוע, להרוס, לבנות ככל שעולה על רוחך ולעצב אותה בטעמך. חוזר עייף מהעבודה, להכין לעצמך ארוחת ערב במטבח שלך. אחר כך להשתרע בכיף בסלון על הספה, לצפות בטלוויזיה עם כוס קפה.

כשמדובר בזוג, השאיפה יותר ברת־השגה, שכן מדר־כר בסיוע אפשרי של שני זוגות הורים. אדם יחיד, ללא דירה, דומה למי שמטפס על קיר. מחליק וחוזר לטפס... חני, ריקי, שתי רווקות צעירות. אינן מכירות זו את זו. המכנה המשותף: הגשימו את חלום הדירה. לעיר הגדו־לה הגיעו ואחת מהצפון והאחרת מהדרום. אחת נוסעה כל יום את הדרך לתל אביב ובחזרה, והאחרת התגוררה תקופה ארוכה בשכירות. לאחר תקופה הגיעו למסקנה שהן צריכות לרכוש לעצמן דירה בעיר.

סכום הכסף שעמד לרשות כל אחת מהן, לאחר הלוו־אות ממשלתיות פרטיות והשלמות משפחתיות, היה בסביבות ה־50,000 דולאר. בסכום כזה נאלצו שתיהן להסתפק בדירות של 55 מ"ר. לשתי הבחורות מעוף והעזה ובתקופה קצרה, תוך כדי עבודה יומית רגילה, הרסו את כל מה שהיה בדירות, להוציא קירות חיצוני־ים, ובנו קירות חדשים.

השיפוצים עלו לכל אחת מהן 10,000 דולאר. הן בילו ב"אתרי הבניה" בבקרים, בערבים, בשבתות ובח־גים. שכחו באותה תקופה מחברים ובילויים. נכנסו לחובות כספיים וניהלו בעצמן את השיפוצים. כאשר בעלי המקצוע מנצלים לרעה את העובדה שאין הן "בקיאות בחומר".

בדירה אצל חני שוררת אוירה של חמימות שופעת ומלטפת. המרחב, הקירות הבהירים והמקושטים בעבו־דות יד, הצמחיה האריחים הבוהקים, הקשת שבסלון, הנורה, המפה, המטבח הכפרי עם ריח הקפה ועוגת הגבינה... מול הדירה חורשת אקליפטוסים. "כשאני פותחת את התריסים אין לי שכנים, מרפסות וחבלי כביסה. הטבע זורם אלי עם צפצוף הצפורים. איכות חיים כמו בספרים, וזה – באזור המרכז הצפוף".

חני, 33, רווקה. עובדת כמזכירה בחברה גדולה. נמרצת, דינמית, חיננית. דירת שני חדרים בשיכון ותי־קים ברמת־גן, ליד גשר ההלכה. את חיפה עיר הולדתה נטשה לפני 13 שנה ומאז התגוררה בצפון תל־אביב בדירה שכורה.

"הכל בעצם התחיל כשהמנעול בדלת החיצונית הת־קלקל", היא מספרת. "דיווחתי לבעלת הדירה על התק־לה ועל הזמנת בעל מלאכה כדי לתקנה. היחסים בינינו היו מצוינים. שנים רבות התגוררתי בדירה ללא חוזה. בעלת הדירה, כפי שהסתבר לי מאוחר יותר, היתה לחוצה מסיבות שלה. תגובתה הכעוסה הפתיע אותי ואז, באותו ערב, נדרתי בשבועה שמעתה תהיה לי טריטוריה משלי. לא איכפת היה לי באותו רגע אם יהיה זה חדר עלוב, או אהל קטן.

"כך, למעשה, התחלתי לחפש דירה. לא ידעתי איך להתחיל. הענין נראה לי ערטילאי. מסובך מאד. סך כל הכסף שעמד לרשותי היה סכום של חמשת אלפים דולאר ולכי תקני דירהו בגיל שלושים ושלוש, אמרו, את כבר זכאית. פניתי למשרד השיכון והסתבר שאני זכאית, אך לא מספיק קשישה. שנתיים חסרו לי בכדי להגיע לגיל שלושים וחמש ולקבוצת גיל שזכאית להלוואה יותר גדולה.

"לדירה הגעתי באקראי, לאחר שחרשתי במשך חצי שנה את המודעות בכל העיתונים, ביקרתי אצל מתוו־כים וראיתי עשרות דירות. עורכת דין, שהיא גם חברה טובה, דיווחה על דירה למכירה של אבי לקוח שלה. המקום הקסים אותי מיד, חורשה מול הבית. בית בן

חני במרפסת ביתה. "הטבע זורם אלי עם צפצוף הצפורים".

ארבעים שנה, אך מטופח. את מצב הדירה, בואי נגדיר כלא טוב. לא התגוררו בה קרוב לשנה, התיכנון היה מיושן ומסורבל: מרפסות, חדרים, כוכים, קירות, דל־תות ואפלה.

"היה ברור לי מההתחלה שאני מתחילה את הכל מחדש. התמונה שהצטיירה לי מול העיניים באותו רגע היתה די ברורה: חללים, מינימום של דלתות ושפע של אור. על המקום נכנסתי לעיסקה. $52,000 דרש בעל הדירה. את הכסף גייסתי מההלוואה הרגילה והמשלי־מה של משרד השכון, הלוואות פרטיות, עזרת ההורים ותכנית חסכון ששברתי".

שבוע לאחר מכן הגיעה בעלת הדירה השכורה לבקר בה. "תודות לך יש לי היום דירה", אמרה לה חני השאירה אותה המומה.

ב־1 באוקטובר 1987 קבלה את המפתחות, שבעה שבועות לאחר מכן כבר התגוררה בה. במהירות עשתה מחקר שווקים. באקראי המליצו לה על שני משפצים. "לעשות שיפוצים בסדר גדול שאני עשיתי, זו היתה במפורש קריעה. בשבועות אלו הפכתי להיות מנהל העבודה, ארכיטקט, קנין, מפקח, ופועל נקיון.

"והכל תוך כדי עבודה יומית רגילה במשרד. ללא חופשות. הגעתי למקום מוקדם בבקר וחזרתי בשעות הצהריים לאחר העבודה. לתת הנחיות, לבדוק תוצאות, לבדוק שהגיעו כל ההזמנות ושהן עונות על הדרישות. פה הזמנתי כיור כזה, והגיע אחר, ושם הנורה שקניתי לא מתאימה.

"עוד עכוב בעבודה ואחר כך מודיעים לך השפצים שהרצפה הישנה שקעה תוך כדי עבודה ויש להחליף עוד כמה מטרים מרובעים וצריך להזמין עוד אריחים. ובבית עצמו מתגוררים דיירים וצריך לשמור איתם על יחסים תקינים. בשעות המנוחה דאגתי שלא יעבדו הפועלים ובשעות הערב, כשהסתיימה העבודה היומית

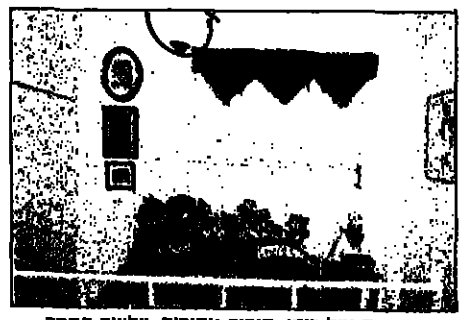
חדר השינה של ריקי. קירות צחורים, וילונות תחרה.

חדר האמבטיה של ריקי. שיש ומראה. נשיות בכל פינה.

המטבח של חני.

הסלון אצל חני. שימו לב לקשת, לצמחיה, לאריחים.

– יצאתי לחדר המדרגות עם מטאטא ודלי. ולוח זמנים לוחץ ותסכולים.

"כשהרסו את הקירות ראיתי תוצאות מידיות. אחר כך, כשעברו על האינסטלציה והחשמל, היו ימים ממושכים שבדירה היו רק קירות וחול. והמועד שהתח־ייבתי לפנות את הדירה השכורה מתקרב. והפער, בין מה שרואות העינים לבין מה שמצטייר ככית, אינו קטן.

"עשרה ימים לפני שנכנסתי לדירה, הגיעה חברה לבקר אותי שם. מרצפות לא היו רק חול וקירות. 'את בטוחה שפה בעוד שבועיים את הולכת לחיות?' למרות הכל היה לי מזל. נפלתי על שפצים, שעם הקשיים, הם פשוט היו פנינה. לחברות שלי, שרכשו ושיפצו פחות או יותר באותה תקופה דירה, היה קצת פחות מזל.

"השפצים הם עם מיוחד. אנשים חסינים, לא פוחדים מעורכי דין, קציני משטרה ועיתונאים. לחברה אחת, עתונאית ידועה בשטח הפלילי, היתה הפתעה. הם לא פחדו לקחת ממנה את הכסף ולהיעלם. לא פעם מכרו לה סחורה פגומה וזאת למרות העובדה שידעו היטב את שמה ותפקידה.

"קשה לשפץ דירה, אבל הסיפוק אדיר. אילו הייתי היום חוזרת אחורנית הייתי עושה את אותם הדברים. וצריך גם הרבה עידוד של אנשים שעברו את הענין. פשוט, זר לא יבין זאת... ההנאה הסופית אדירה ומת־משכת. את חוזרת לדירה שלך לאחר יום עבודה וזהו מחכה רק לך וכולה שלך. מפצה אותך על התקופה קשה של שיפוצים וגם על שנוי באורח החיים: כרווקה לא נהגתי לחשב הוצאה של כל פרוטה ופרוטה. היו בגדים, טיולים ובילויים ופתאום יש התחייבות ממוש־כת, ותשלומים מתוך המשכורת שלך למשך כמה שנים".

ריקי. "השיפוצים ארכו כחודשיים. הכל היה רקוב, שחור ומוזנח".

מן הווילה ברחובות

בין המטבח הקטן והלבן של ריקי ובין הסלון קיימת מחיצה ועליה צנצנות זכוכית מלאות בשעועית, באורז, בערשים ובקיטניות נוספות. הריהוט הכבד והעתיק משתבץ עם הקירות הצחורים ווילונות התחרה. בחדר

(המשך בעמוד 32)

אירית רוחם

קורים דברים

לואי מאל (מימין), השגריר אלן פיירה וזיוה להט. הסרט הזכיר לה ספר. צילום: צביקה ישראלי.

עם לואי מאל, גם על פוליטיקה

לואי מאל, שהגיע לארץ לרגל הקרנת סרטיו בסינמטקים, התארח בביתו של השגריר הצרפתי, אלן פיירה, והיה עסוק מאד בימים הספורים שבילה כאן. בין היתר, השתתף בתוכנית "סיבה למסיבה", נכח בהקרנות סרטיו, היה אורח הכבוד בבכורת סרטו החדש "להתראות ילדים", שכל הכנסותיה קודש למחלקת הסרטן בבית־חולים בילינסון, ונפגש עם ידידים ואנשי רוח לשוחח עימם (גם) על המצב הפוליטי של ישראל.

המיפגש הזה נערך בבית השגריר הצרפתי שביפו, בהרכב הקבוע פחות או יותר של אנשי קולנוע, תיאטרון, ותקשורת. עם הכיבוד הגם כן קבוע פחות או יותר, של כל מיני קטנטונים וטעימים. גם אשת ראש העיר תל־אביב, זיוה להט, היתה שם. לה הזכיר סרטו החדש של מאל את ספרו האוטוביוגראפי והבלתי נשכח של פרופ' שאול פרידלנדר, "עם בוא הזכרון".

מאל, מתברר, קרא בזמנו את הספר הזה, שמופר גם בצרפת, ומאד התרשם. כשהגיע לארץ, ביקש ממארחו השגריר פיירה, להפגישו עם פרידלנדר. השגריר ניסה ולא הצליח. פרידלנדר, כנראה, לא נמצא בארץ. לואי מאל הסתפק בלשוחח עליו עם זיוה להט. ■

הוא שתל לבבות, הם שתלו עצים

הרבה דמעות התרגשות היו במיפגש הזה, בין משתיל הלבבות הבלגי, פרופ' ג'ורג' פרימו, לבין מושתליו. הוא הגיע לביקור קצר, כאורח האוניברסיטה העברית בירושלים. בא לכאן עם אשתו ז'קלין, שהיא רופאה מרדימה. בביתו של עו"ד בן־ציון באיער, יו"ר העמותה למושתלי לב של ארגון "בני ברית", הוא פגש את אלה שחייהם ניצלו בזכותו. "הילדים שלי", הוא קרא להם.

לבית שברמת־גן הגיעו גם מי שעומדים בפני הניתוח הזה. שאלו שאלות, שאבו עידוד ואומץ מהפרופ' המבקר לראשונה בישראל. אחוזי ההצלחה בניתוחים שלו הם מהגבוהים בעולם. ארגון "בני ברית" שלח אליו מישראל כבר 15 חולים, כולם גברים. שניים, שהגיעו במצב קריטי, נפטרו במהלך הניתוח. 13 עברו אותו בהצלחה. בשבוע שעבר הם הגיעו מכל חלקי הארץ, הרעיפו הרבה אהבה והערצה על האיש שנתן להם חיים חדשים. הוא שתל להם לבבות, הם שתלו עצים על שמו. גם מני פאר, שבתוכנית הטלוויזיה שלו הופיעו שלושה מהמושתלים, היה שם. ■

מימין: פרופ' פרימו ומושתל הלב יחזקאל גמליאל. פגישה עם הרבה אהבה. צילום: אירית רוחם.

לימוד אופנה ברמה ובהנאה!

·מרים·
בי"ס למקצועות האופנה
תל-אביב אלנבי 19 03 658408 657945
ירושלים החבצלת 19 02 242512 242513
מ-9.00-12.30, 16.00-19.30 בימים א-ה

קורס בכיר
תכנון וציור אופנה
מודליסטיות
תדמיתנות קונפקציה
טכנאים לתעשית ההלבשה
חולצות ומכנסי גברים
חייטות או גזרנות
תופרות דוגמאות
לסטודיו תפירה סלונית
תעודת הסמכה
יעוץ מקצועי לנוער ומבוגרים

לכל אישה
לכל נערה
קורס תפירה למתחילות
בנית הבגד על יסוד שיטה קלה - ברורה ומודרנית
עשי בעצמך!

רולס רויס במחיר תצוגה

מערכות מתצוגות:
מערכת הדר 1-2-3 — 3,500 ש"ח — 1,800 ש"ח
מערכת קלאס מודולרית — 3,550 ש"ח — 1,500 ש"ח
מערכת קפריס מודולרית — 3,750 ש"ח — 1,700 ש"ח
מערכת פנדה מתצוגה
עם פגמים קלים בבד,
אריג כותנה — 4,500 ש"ח — 2,900 ש"ח
ועוד ועוד

הרוויחו

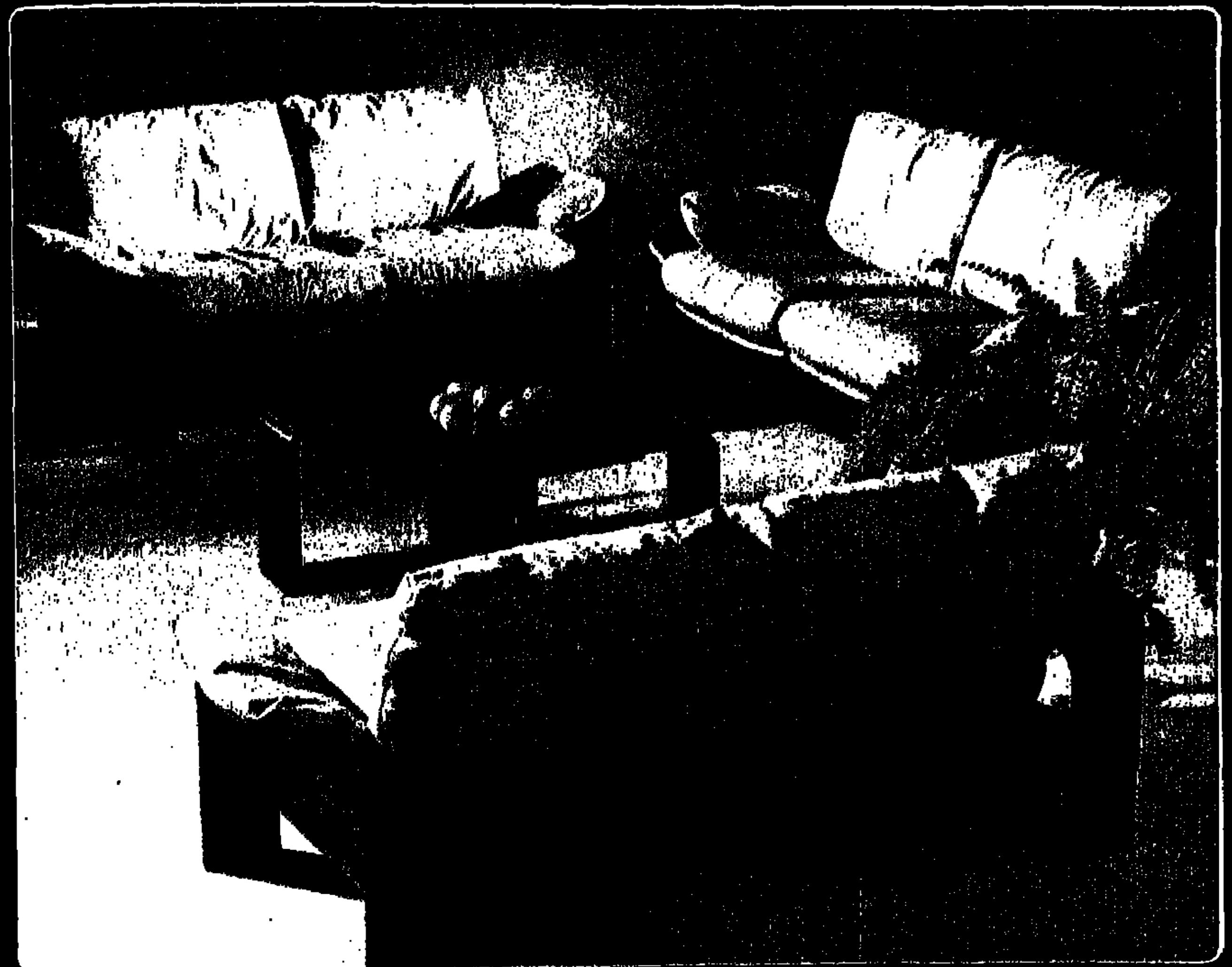
דגם פנדה

ברביד מטביעים את החותמת MADE IN ISRAEL בגאוה.
הרבה ידע ומחשבה הושקעו בתכנון ועיצוב מערכות הסלון המפוארות.
הייצור הקפדני והגימור המושלם ניזקף לזכותם של בעלי מקצוע מיומנים ומנוסים המתמחים בייצור רהיטי סלון בסיגנון מודרני וקלאסי, במגוון עורות ובדים בלעדיים לרביד.
מחלקה מיוחדת לריפוד בעור ברמה ואיכות בינלאומית ובסיגנון יוקרתי.

רהיטי רביד התחיה 14 יפו טל: 03-824615
להשיג בחנויות המובחרות
אפשרות לתשלומים

"הסוד" להרזיה...

שהתגלה במקרה על־ידי עקרת בית מז'נבה - האם הוא יעיל?

מאז פורסם לראשונה בישראל, בחודש פברואר השנה, ה"פטנט" של דניאלה שוואלייה, יצאו לאור 4 מהדורות של ספר זה ו־16186 נשים וגברים קראו וניסו את שיטת ההרזיה ללא צורך במשטר של דיאטה.

אנו מביאים מספר תגובות, המעידות על התוצאות שהושגו, בצד ראיון עם דניאלה שוואלייה.

מאת ניקול קארפאנטייה

לאותם נשים וגברים שהתקשו לרזות, או שהפחיתו ממשקלם אך לאחר־מכן חזרו אליהם הקילוגרמים המיותרים יש עכשיו סיכוי לרזות!

השיטה, שהתגלתה במקרה על־ידי עקרת בית מז'נבה, מצליחה במרבית המקרים. היום, אנו יכולים להעיד על אנשים שהפחיתו עד 36 קילוגרם ממשקלם, מהם 6 קילוגרמים כבר בשבוע הראשון להרזייה - וזאת ללא משטר של דיאטה נוקשה, ללא תרופות וללא הכרח בתרגילי התעמלות.

כמעט ולא יאומן, ובכל זאת התגובות אותן אנו מקבלים מכל רחבי העולם מדברות בעד עצמן. ממדינות שונות מאשרים לנו אלו שניסו והצליחו: "ניסינו שיטות רבות, השתתפנו בסמינרים, נקטנו אמצעים שונים, אבל שיטתה של דניאלה שוואלייה היא היחידה שסייעה לנו להפחית במשקל ולהישאר רזים".

כפי שתראו מהכתוב, השיטה של דניאלה שוואלייה שונה משיטות הרזייה אחרות. אפשר לבצעה במסגרת הבית ומחוצה לו, לכן, קל ליישמה גם למי שסועד מחוץ לביתו.

ה"סוד" התגלה!! זה ה"סוד" של דניאלה שוואלייה, אשר סייע לאלפי אנשים לרזות, למרות שלעיתים לא האמינו שהדבר יקרה.

מהו סוד־ההרזיה של עקרת־הבית מז'נבה

הנה הראיון שערכתי עם דניאלה שוואלייה

שאלה: גברת שוואלייה, אמרי לי כיצד התרחש הדבר?

תשובה: אני חושבת שהייתי מקרה אופייני לנשים רבות בימינו. אני אוהבת לאכול היטב, ומשמינה בקלות, בקלות מדי. הבעיה שלי היא שאני רוצה להיות דקת־גו. ראשית מפני שאני רוצה לשמור על בריאותי, וכשאת רזה, את חשה בטוב יותר. וגם מפני שאת יפה יותר, חיננית יותר כשאת דקת־גו.

אני חושבת שניסיתי את כל סוגי הדיאטות. לפעמים אחרי שלושה שבועות של עינויים - צומים בלי חמאה וירקות ירוקים מבושלים במים - איבדתי שלושה או ארבעה קילוגרמים עלובים. אך ברגע שהתחלתי שוב לאכול באופן סביר, הם חזרו. נעשיתי מדוכדכת ומתרגזת בנקל. שום דבר לא משך אותי עוד.

כמובן שניסיתי גם משככי־רעב. רזיתי במעט מאוד, ושוב ברגע שחדלתי מהם, מיד שבו אלי כל הקילוגרמים שהורדתי.

ואז, בבוקרו של יום חמישי אחד, קראתי בספר על הומיאופאתיה, שכתב אותו רופא אחד, משפט שהרשים אותי. הוא טען שאם פועלים לפי עצתו (עצה פשוטה מאוד), לא זו בלבד שאפשר לאכול ככל שרוצים בלי להשמין, אלא גם מורידים את הקילוגרמים המיותרים זה נראה יפה מכדי שיהיה אמיתי, מה עוד שהדבר נעשה ללא כל תרופה! זה נראה לי פשוט מדי.

שאלה: ובכל זאת פעלת לפי עצתו?

תשובה: לא תיכף ומיד. לא האמנתי בדבר. רק כעבור זמן, כשנוכחתי שכל השיטות שאני מנסה או שהן מונעות אותי מלאכול את מה שהשתוקקתי לאכול, או שאינן גורמות לי לרזות, אמרתי: "מדוע שלא אנסה את ה'פטנט' של הרופא ההוא, זה קל... ולעולם אין לדעת."

שאלה: ואז התחלת לרזות?

תשובה: בימים הראשונים לא הבחנתי במאומה. רק בבוקר היום החמישי שמתי לב לדבר. היה לי זוג מכנסיים שמכבר לא יכולתי ללבוש אותו, כל־כך צר היה. אותו בוקר הצלחתי ללבוש אותו בקלות. לעולם לא אשכח את הבוקר הזה. יצאתי מדעתי מרוב שמחה. ואז אמרתי לכמה חברות קרובות: "אני חושבת שמצאתי 'פטנט' לפיו אפשר לאכול כמעט בלי הגבלה, בלי לעשות דיאטה - ולרזות".

שאלה: ומה הן השיבו לך?

תשובה: כולן גיחכו. היה ברור שהן לא מאמינות לי.

שאלה: ומה קרה אחר־כך?

תשובה: המשכתי לפעול על פי 'העצה' של הרופא... והמשכתי לרדת. תשעה קילוגרמים בסך־הכול. וכפי שאת רואה בעצמך, כיום אני רזה. כשחברותי ראו כיצד אני מורידה במשקל, עוד קילו ועוד קילו, הן התקשו להאמין למראה עיניהן. חיי השתנו לחלוטין. שוב אני יכולה ללבוש בגדים שכבר לא העזתי ללבוש. בעלי אומר שאני מקסימה. ילדי גאים באמא החדשה. אני חשה בטוב הרבה יותר מאשר קודם. אלה באמת חיים שונים.

שאלה: וה'פטנט' הזה מצליח גם לגבי אנשים אחרים?

תשובה: רבות מחברותי היו זקוקות אף הן להורדה במשקל, והן ניסו זאת. כמוני, הפחיתו בין 2½ ל־3 ק"ג בשבוע. עכשיו כולן רזות...

גם אותה גברת שהיתה שמנה עוד מילדותה הצליחה לרזות. לגביה, זו היה בבחינת נס... מאז פורסמה לראשונה המודעה הראשונה, בחודש פברואר השנה, אנו מקבלים תגובות רבות של נשים וגברים שניסו - והצליחו. לגבי אחדים מהם זו פעם ראשונה שהפחיתו ממשקלם ללא משטר נוקשה של דיאטה.

אנו מביאים כמה קטעים מתגובות שנתקבלו מישראלים, אשר טרחו ושלחו אלינו את רשמיהם:

תגובות

שנים סבלתי מכאבי בטן עזים שאפילו הצריכו אישפוז בבית־חולים. בעקבות השיטה שיניתי את צירופי המזון והרי זה פלא, נעלמו מחושיי. הרבה תודה לך דניאלה.

<u>יעל מימון, בת ים</u>

הפחתתי ממשקלי כ־4 ק"ג בשבועיים.

<u>ב.ג., חיפה</u>

הספר שיפר את מצב רוחי. כשקראתי את הנופר הרגשתי שהוא נותן כח רצון. חלק מהדברים אני משננת לעצמי... ומציינת בו כמו בספר תנ"ך.

<u>יהודית מיכאלי, צור שלום</u>

הורדתי 5 קילוגרם ממשקלי תוך 20 יום.

<u>ש.ס., ת"א</u>

ההרגשה טובה. סוף סוף רבים בלי מאמץ רב ובלי הוצאות מיוחדות. התועלת בספר היא ללמוד לאכול נכון ולגוון את סוגי המזונות. הספר הוא עולמי למי שזקוק לו באמת. תודה.

<u>ב.ג ירושלים</u>

משקלי ירד ב־14 קילוגרמים תוך 3 חודשים.

<u>נ.ג., ירושלים.</u>

"בסיפורה איך לחץ על 'השמן' לרזות בכפיה. אלא בשלווה ובנחת בזמנו הוא. הספר כתוב בצורה פ... תפלאה, ועם הרצון של המח... תוצאות נפלאות".

<u>רבקה יבלונקה, ...</u>

שאלה: אם כן, זה באמת פטנט מרעיש, האם את מוכנה לתת לי פרטים נוספים?

תשובה: אני מסבירה הכל בספר שכתבתי - "'הפטנט' שלי לרזות ללא משטר של דיאטה". בספר זה אני מגלה את "הסוד שלי", וכבר עכשיו זה אוכל למסור לך כמה הבהרות עליו:

- הוא אינו עולה פרוטה. אין צורך בשום קניה מיוחדת.
- אפשר להשתמש בו מיד, ללא ידע מיוחד.
- אין צורך בתרופות ולא בתרגילי התעמלות.
- הוא מאפשר לשפר את גיוון המזונות (ואולי זו הסיבה לכך שהוא גורם להרזיה).
- ניתן לבצעו בבית או במסעדה, בטיולים או בנסיעה לחו"ל.
- גם ילד יוכל לעשות זאת, אין כל קושי מיוחד ב'פטנט'.
- הוא מאפשר להפחית, וזה מובטח, בין 2½ ל־3 ק"ג בשבוע וזאת גם אם אוכלים מוצרי־בשר, רטבים, עוגות, ממתקים, כל מה שמתחשק. ממש אין הגבלה משמעותית אפילו יין ואלכוהול אינם אסורים.
- השיטה נעימה, טבעית ומתאימה לבריאות.

כפי שכבר אמרתי לך, לפני שגיליתי את 'פטנט' ההרזיה שלי ניסיתי כמעט כל שיטה. כל ריאטה וכל 'פטנט' הקיימים להוריד במשקל, לרבות 'טריקים' אופנתיים: מיני צומות מיוחדים, כדורי אשכוליות, תזונה שעועית, אננס... כן, אני באמת חושבת שניסיתי הכול, כי הרצון לרזות היה גדול.

כל הניסויים שערכתי לימדו אותי רבות על כל מה שאינו עוזר בהרזיה. אבל גם הרבה דברים שמועילים אותם, כמו, למשל, לגבי מזונות מסויימים - ובדקתי זאת על עצמי. הפועלים ומשפיעים כתרופות, ללא החסרונות הכרוכים בשימוש בתרופות. חשוב לי, שדברים אלה יהיו ידועים.

שאלה: את רגוה בכך ב'דין וחשבון' שלך?

תשובה: כן, מפני שדיאטות שונות שניסיתי לימדו אותי רבות על השפעתם של מזונות מסויימים על הבריאות. וכן דברים רבים שבוקרו אותם בעצמי בהצלחה. אני סבורה שהנסיון שצברתי יכול להיות לתועלת לציבור רחב מאוד החייב לרזות.

שאלה: מה מחיר ה'דין וחשבון' שלך?

תשובה: אילו מכרתי אותו על־פי שוויו האמיתי, רק מעטים היתה יד משגת לרכוש אותו. שיטה של הרזיה ללא משטר של דיאטה, שיטה שמועלת באמת, הינה דבר שלא יסולא מפז. איני מגזימה כשאני קובעת שלא מוכרת לי - וכנראה גם לא קיימת - כל שיטה אחרת המאפשרת לרזות תוך שממשיכים לאכול ולשתות כרגיל. אני באופן אישי הייתי ברצון משלמת 500 שקלים ואפילו יותר, אילו יכולתי לקבל שיטה שכזאת... בוודאי כך היה נוהג כל אחד. זאת למרות שהשיטה אינה יקרה ומחירה 29.80 ש"ח.

השיטה

בשל טיבה יוצא־הדופן של הצעה ניסוי זו, שאינה כרוכה בשום סיכון לגביך, איננו יכולים להתחייב לנסי... מעבר ל־21 יום.

ושלחי את התלוש הרצ"ב עוד היום וכך אינך עלולה לשכוח.

אחריות

אם לא תורידי את הקילוגרמים המיותרים שבגופך ולא תישארי דקת־גו גם אחר־כך, החזירי את השיטה של דניאלה שוואלייה בתוך חודשיים, ואנו מתחייבים שיוחזרו לך בצ'ק סך 29.80 שקלים. צ'ק זה יישלח אליך בתוך לא יותר מ־10 ימים לאחר קבלת המשלוח ממך. וזאת ללא כל תנאי, ובלי שישאלו אותך כל שאלה.

(מודעה)

נסי את 'הפטנט' של דניאלה שוואלייה - ללא התחייבות. כל הסיכונים עלינו!

ורק אחר־כך תחליטי, רק אחרי שתפחיתי את הקילוגרמים המיותרים, תחליטי אם את רוצה שהדו"ח יישאר ברשותך.

זו הצעתנו:

אם את מורידה פחות מ־2 ק"ג בשבוע או אינך נלהבת, החזירי את הדו"ח של דניאלה שוואלייה בתוך 60 יום, ונחזיר לך צ'ק על־סך 29.80 שקלים, 10 ימים מקבלת החזרתך בדואר רשום עם החשבונית.

לסיכך, או שתורידי לפחות 2 ק"ג בשבוע, או שנחזיר את מחיר הדו"ח. וזאת ללא תנאי. בלי להציג לך שאלות. וזו התחייבות כתובה ומפורשת.

שי־הפתעה חינם

אם תשלחי את התלוש במועדה בתוך 10 ימים, תקבלי מתנה שימושית חינם. מתנה זו תוכלי להשאיר לעצמך גם אם תחזירי את השיטה ותבקשי החזר.

את אינך לוקחת כל סיכון.

את יכולה לערוך את הניסוי הזה - מתוך סקרנות בלבד, כי אינך מסכנת אף לא אגורה אחת.

ומדוע אנו מעיזים, להציע הצעה שכזאת?

- מפני שאנו סמוכים ובטוחים שכאשר תורידי את הקילוגרמים המיותרים המכבידים עליך, תרצי שהדו"ח יישאר ברשותך.
- מפני שניקול קארפאנטייה פגשה בחברותיה של דניאלה שוואלייה; ראתה בתצלומים כיצד נראו 'לפני' ונוכחה שהן רזו באמת.
- מפני שניקול קארפאנטייה בדקה את ה'סוד' על שתי ידידות שלה. שתיהן הורידו 3 ק"ג כבר בשבוע הראשון.
- מפני שאין כל סיבה שמה שפעל אצל אחרות, לא יפעל גם עליך.

קיראי את הקטע הבא אם החלטת לערוך את הנסיון:

1) הנסיון הזה נערך ללא כל סיכון מצידך - כל הסיכונים עלינו - אם לא תורידי לפחות 2 ק"ג בשבוע, כל שעליך לעשות הוא לשלוח בחזרה את דו"ח דניאלה שוואלייה בתוך 60 יום בדואר רשום ובצרוף החשבונית ואז, נשלח לך בתוך 10 ימים מקבלה משלוחך צ'ק על־סך 29.80 שקלים.
2) את אוכלת כמה שאת רוצה ומה שאת רוצה. אין כל צורך שתשני מאומה בארוחותיך.
3) את המחליטה אם את רוצה שהדו"ח יישאר ברשותך, או יוחזר לנו.

את גם יכולה להחזיר אחרי שהורדת במשקל. אנו בטוחים שלא תנהגי כך.

• השיטה הופצה ב־19 מדינות. • מהדורה רביעית • כל המתכונים כשרים ומותאמים לארץ. • השיטה מתאימה לכל המשפחה (גם לגברים).

ניתן לרכוש את הספרים בדואר באמצעות התלוש או "בפרוזה" - בדיזנגוף סנטר, ת"א. ובחנות הספרים של עלינה, ככר המדינה, ת"א.

The book is also available in English-at a price of 33.80 N.I.S including postage charges and V.A.T

תלוש - נסיון ללא סיכונים

לסוד הרזיה של דניאלה שוואלייה

הצעה בתוקף ל־21 יום
יש לשלוח את התלוש לכתובת:
הספרים השימושיים בהוצאת 'גימל'
ת.ד. 16187, תל־אביב 61161
לבירורים או מידע נוסף, נא לפנות
'גימל' - רח' ארלוזורוב 82 תל־אביב 62647 טלפון 236293

לניסוי חופשי, ללא סיכון מצידי, מעניינת אותי. לפיכך, מוסכם ומובהר כלהלן:
1) עלי להוריד במשקל לפחות 2 ק"ג בשבוע.
2) עלי להוריד את כל הקילוגרמים המיותרים שלי.
3) אין צורך בשום משטר־דיאטה, ואני יכולה לאכול 'כראות עיני'.
4) לרשותי שני חודשי־אחריות בשביל לבדוק שהקילוגרמים המיותרים נעלמים... ואינם שבים.
5) אם אינני נלהבת בכל מאת האחוזים, אחזיר לך את 'תגליתה' של דניאלה שוואלייה בתוך חודשיים בדואר רשום ובצרוף הקבלה. במקרה זה לא אהיה חייבת כל הסבר, ולא יהיה עלי למלא כל תנאי - ואתם תשלחו לי בתוך לא יותר מ־10 ימים מיום קבלת המשלוח שלי, ובלי לשאול אותי כל שאלה, צ'ק על־סך 29.80 שקלים.

על בסיס אחריות זו, שלחו לי בהקדם בתוך אריזה דיסקרטית, ללא סימונים חיצוניים, את הספר "ה'פטנט' שלי לרזות ללא משטר של דיאטה", במחיר 29.80 שקלים + 2.50 שקלים דמי־משלוח, ובסך הכל 32.30 שקלים כולל מע"מ, וכמו־כן את שי־החינם המגיע לי.

הריני מבקש/ת להזמין את שיטת ההרזיה של דניאלה שוואליה:

☐ עברית ☐ אנגלית ☐ ערבית

אני מצרף/ת תשלום ב־ המחאה־דואר / צ'ק לפקודת "גימל". (לא מזומן)

שם משפחה ______ שם פרטי ______
רחוב ______ מספר ______
ישוב ______ מיקוד ______ טל' ______
ת.ז. ______ חתימה ______

* עקב עיכובים בדואר יש לקחת בחשבון שהספר יגיע תוך כ־21 יום מתאריך משלוחו.
* הצ'קים יופקדו על־ידינו רק עם משלוח הספר.

אירית רוחם

קורים דברים

כל החיים לפניה

דורית וליקה גת. כוכבת התצוגות. צילום: שופר קרני.

ליקה גת, שכולם קוראים לה ליקה, מתלבטת עכשיו בין שתי קריירות. מצד אחד היא שוקלת אולי להיות דוברת הממשלה, "כי זה נורא חשוב מה הממשלה אומרת", ומצד שני היא דווקא מעוניינת להיות דוגמנית "כי זה נורא כיף". בינתיים היא מדגמנת. בשבוע שעבר, נערך בקניון איילון "יום האשה". חנויות הבגדים שבקניון הציגו את סחורתם במספר תצוגות אופנה שהתקיימו במקום. ליקה, חתיכה בת 5½, בתם של מארגנת תצוגות האופנה, דורית גת והמהנדס נחום גת (בעלה הקודם של אילנית ואבי בנה עמיחי), היתה הכוכבת בתצוגות שאמא שלה אירגנה. קטנה וקוקטית היא צעדה על המסלול כמו גדולה וזכתה להתפעלות רבתי. ■

אחוות רקדנים

קדנית הפלמנקו והמורה לריקודי פלמנקו, סילביה דוראן, רקדה לפני יותר מ־20 שנה עם חוזה אנטוניו, סולן וכוריאוגרף "להקת הבלט הלאומי הספרדי". עכשיו, כשביקרה הלהקה בארץ, לקחו על עצמן דוראן ובנות להקתה את תפקיד המארחות. בשבוע שעבר, אחרי הופעה בהיכל התרבות, הוזמנו חברי הלהקה, בערך מאה רקדנים, נגנים וזמרים, למסיבה שנערכה בהרצליה פיתוח, בביתה של אחת מבנות להקת המחול של דוראן. מסיבה ספרדית באווירה ים־תיכונית. האורחים שטעמו אוכל מזרחי שבו מככב החומוס, שרו ומחאו כפיים לקצב מוסיקה ספרדית. בשתיים לפנות בוקר התחילו גם לרקוד. עד אור ראשון חוללו שם כולם. הרבה זמן לישון לא נשאר להם, כי כבר באחת עשרה בבוקר הוזמנו לצפות בהופעת הלהקה הישראלית. מי מבין האורחים שהסתפקו רק בשינה קצרה, (בערך מחצית הלהקה), התייצבו בסטודיו למחול של סילביה דוראן. מה שנקרא אחוה קולגיאלית. ■

באר שבע, לוס אנג'לס, הלם קרב

"לא היינו מגיעים למעמד הזה, אילמלא העזרה של יחיאל יוגב", אמר יואל שרון, אחרי בכורת סרטו "הלם קרב", בשבוע שעבר בקולנוע "גורדון" בתל־אביב. גם יוגב, פנים לא מוכרות בתעשיית הקולנוע הישראלית, עמד אותו ערב על הבמה, לצד יוצרי ושחקני הסרט. הוא הגיע בשביל זה במיוחד מלוס־אנג'לס, עם אשתו שרי ובנם התינוק, אדם.

למרות שחי כבר 9 שנים במעוז תעשיית הסרטים האמריקנית, אין לו שום קשר לנושא. הוא נולד במרוקו וגדל בבאר־שבע. גם יואל שרון גדל שם. וכששרון טילפן לחבר הילדות שהצליח יפה מאד בעסקיו (מפעל מתכת) וניסה לעניין אותו בסרט, אמר לו יוגב "תבוא לכאן עם החומר".

שרון הגיע עם התסריט. יוגב התלהב והשקיע כסף. "בגלל שזה ישראלי, בגלל שהנושא נגע לי, בגלל שזה חבר ואני סמכתי עליו. מה לי ולסרטים? אבל זאת המדינה שלי והנושא נוגע לכל ישראלי. אנחנו שם והלב כאן. משתדלים כל־הזמן להיתלות בשורשים. יום אחד נחזור, זה בטוח". ואת זה הרי אומרים כולם וממשיכים להיות שם. ואפילו הנבואות הקודרות על רעידת האדמה הגדולה, שתחריב בקרוב את לוס־אנג'לס, לא מזיזות אותם בינתיים. ■

משקיע יחיאל יוגב. צילום: שופר קרני.

מאת דבורה שוחט

יש חדש בראש הנקרה – הרכבל החדש הופך את הגלישה לנקרות לחוויה, שקל יותר להגיע ולממש אותה, אין עוד צורך להמתין בתור בכניסה לאתר.
לפני עשרים שנה היו המיצפה והמסעדה, שעל הצוקים, נקודות משיכה למטיילים ולתיירים. על הימצאות הנקרות מתחת למסעדה ידעו מעטים. חברי קיבוץ ראש הנקרה היו נכנסים בשחיה לנקרה אחת ויוצאים מהשניה.
מספרת אביבה אוסרי, מנהלת אתר התיירות: "עלה רעיון לחצוב מסלול הליכה ברגל, שיאפשר ביקור בנקרות. נחצבה מינהרה שדרכה ניתן להגיע אל הנקרות, הוקם רכבל כדי להקל על המטיילים את הגישה אל פתח המינהרה ונבנתה תאורה על ידי ארגון חדר בהתאמה מיוחדת כדי להדגיש את היופי המיוחד של המקום. אנשים נשארו פעורי פה לנוכח יופי הטבע".
גם הרכבל חדל להיות אמצעי תחבורה בלבד והפך מוקד משיכה בזכות עצמו. חילופי הצבעים של הים והנוף בשעות היום וחילופי העונות הופכים את הנקרות לחזיון, שמשתנה ללא הרף.
אביבה אוסרי מציינת, שמנהלי האתר משתדלים לשמור על הקו שהותווה על ידי המתכננים מילר־בלום: מדגישים את היופי הטבעי של המקום. המבנים, שנבנו בידי אדם, אינם בולטים ואינם מפריעים לנוף, אלא מתמזגים בו.

תיירות כל השנה

אל האתר בראש הנקרה באים מבקרים מרחבי הארץ והעולם. גם הסוכנות היהודית שולחת את כל בני הנוער הבאים מחוץ לארץ לבקר כאן – מספר המבקרים הגיע בשנה האחרונה ל־266,000.

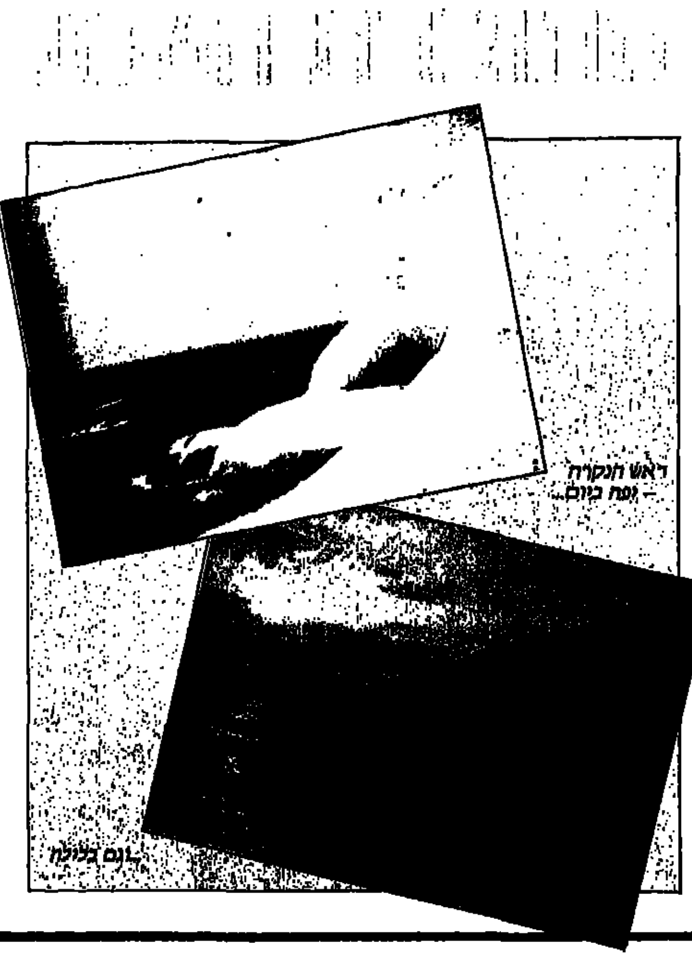
ראש הנקרה – יפה ביום...
...גם בלילה

הביקור אינו דורש הכנות רבות, אפשר להגיע בנעלי עקב ובבגדי שבת ולסעוד במסעדה תוך כדי צפיה על המקום היפהפה.
בשנה שעברה הופעל בית קפה ברחבת הכניסה לנקרות. הרעיון הוא של מושיק גבעתי, יזם התיירות. אביבה מנהלת האתר מדגישה, כי "אנשים באו בתשע בערב ובשתיים בלילה היה צורך 'לגרש' אותם. לאור הירח יש משיכה מיוחדת כי הוא מבליט עוד יותר את בוהקם של הצוקים, והנקרות מוארות גם כאשר הירח הוא חרמש צר".
השנה בית הקפה יהיה פתוח בחגים ובערבי שבתות בחודשי הקיץ.
אביבה אוסרי מוסיפה, כי בחגים ובחופש הגדול עונת התיירות בשיאה: "נוצרים תורים ואז ערך הביקור יורד". לכן כדאי להקדים ולבוא בימי חול אביביים.
כשהוברר שיש צורך בשיפוצים ברכבל, הוחלט לנצל את ההזדמנות ולשפר את השירות לקהל. בסיוע משרד התיירות נבנה רכבל חדש לחלוטין והתפוסה בקרוניות היא כפולה: 15 איש במקום 8 בעבר.

תכניות לעתיד

בכוונת קיבוץ ראש הנקרה לבנות מרכז למבקרים, שבו ניתן יהיה ללמוד על חוף הים התיכון בתחומי הגיאולוגיה, הביולוגיה והזואולוגיה. במופע אור קולי אפשר יהיה לראות את יפי הטבע, ולצפות, בין השאר, בנקבת הצב העולה אל חוף הים להטיל את ביציה ולהמתין לביקורם. כן מתוכננת הכנת אתר לפיקניקים וכך יוכלו המבקרים ליהנות מיום בחיק הטבע בגליל המערבי.

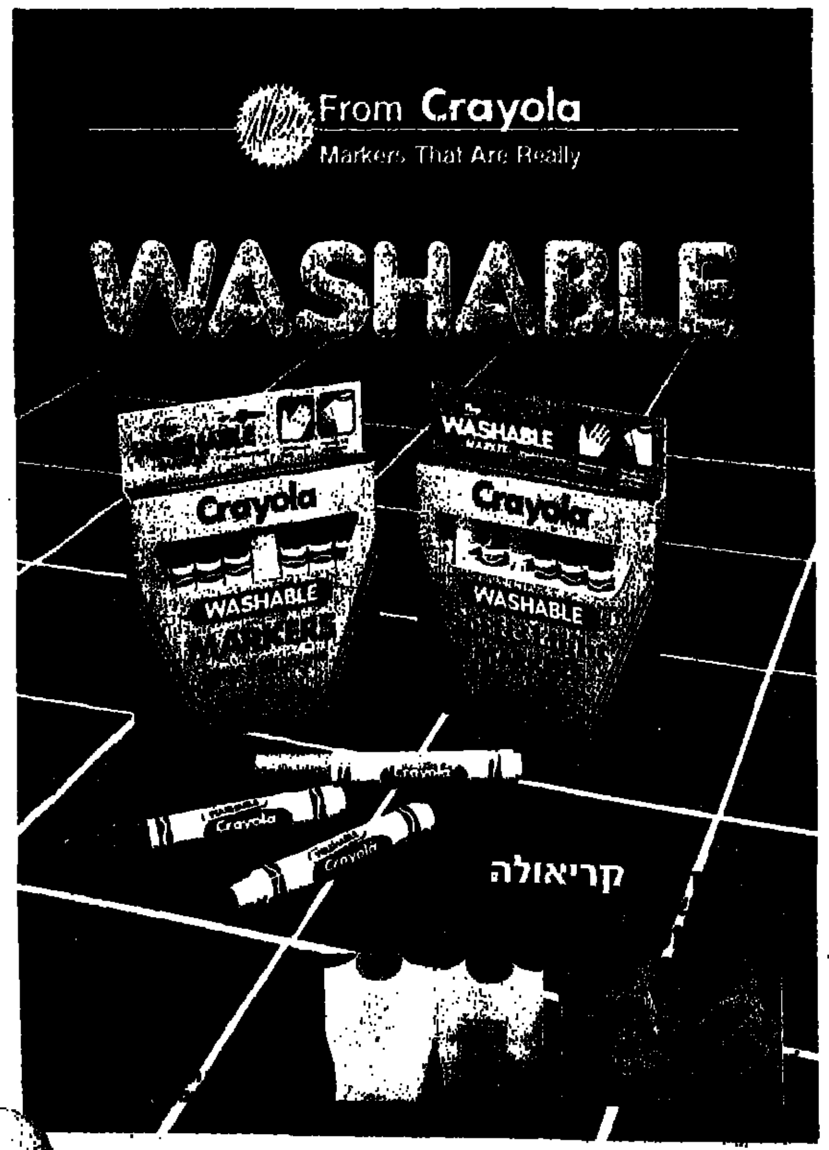

במלון רמת־אביב היחיד מסוגו בדרגת 4 כוכבים אולמות וגן, המשתרע על 12 דונם מוקף עצים, מדשאות ופרחים.
בחרת במלון רמת־אביב והמאורע יהפוך לחוויה בלתי נשכחת.
אוירה מיוחדת, אלגנטיות מעודנת ומחירים סבירים ביותר.

מלון
רמת אביב
Ramat Aviv
כשר בהשגחת הרבנות
הזמנות: טל. 413181 תלאביב

כל המעונינים בגיור
יפנו בכתב אל:
ברית ידידי הגר, תל־אביב, ת.ד. 3333

יוסף לפיד

הטור של טומי

הכיכר הלבנה

אין מה לעשות, תל־אביב היא עיר מכוערת. נכון אמנם שהיא יושבת על שפת הים והטיילת יפה, אך זו עיר שטוחה, לא מתוכננת, חסרה בניינים מרשימים, גנים רחבי ידיים, פסלים כובשי עין; עיר רחוסה וממוסחרת, שיש בה הרבה מאד חן ומעט מדי יופי.
השבוע קרו לתל־אביב שני אירועים, שישפרו את חזותה. האחד הוא חנוכת הכיכר הלבנה ביד אליהו והשני הוא הריסת בית האופרה הישן ליד שפת הים.
הכיכר הלבנה של דני קרוון היא המיצג האמנותי המרשים ביותר בעיר. צורות גיאומטריות לבנות, בנויות על משטח גדול בראש גבעה, מוקפות גינה יפהפיה – הכיכר הלבנה היא מסוג האתרים שאוטובוסים של תיירים נעצרים לידם ואורחים עולים אליהם ברגל. "הכל ענין של פרופורציה" – אומרים הצרפתים ודני קרוון, המרבה לעבוד בצרפת, מבין זאת היטב: הגופים מהם מורכבת הכיכר גדולים דיים כדי להרשים, אך אינם מגמדים את האדם הסובב אותם, נכנס בהם, עולה עליהם ומתבונן מתוכם על תבנית נוף עירו.
בקאטאלוג האסטטי שהופיע עם חנוכת הכיכר הלבנה מציין דני קרוון את החומרים שמהם מורכב האתר: בטון לבן, עץ זית, זכוכית, דשא, מים, רוח. ואמנם אתה שומע את מנגינת הרוח המפלסת לעצמה דרך בין חריצי המיבנה. אך הרוח היותר חשובה המנגנת כאן היא רוחו של האמן היוצר.
שמעתי ברדיו את הגברת, הממונה על שמירת האתרים ההיסטוריים בתל־אביב, מקוננת על הריסת בנין האופרה. נכון אמנם, שבבנין זה קיימה את ישיבותיה, תקופת מה, הכנסת הראשונה. אבל הבנין ירד מזמן מגדולתו, הפך לחורבה, מקום מפגשם של מוכרי סמים ומרסורי זונות. בזמני, בהיותי יושב ראש המועצה לארץ ישראל יפה בתל־אביב, נוכחתי לדעת, שאתה יכול לתרום ליופיה של עיר לא רק על ידי שימור בתים הישנים, אלא גם על ידי הריסתם. לא בכל מקרה זה נכון, ואני עדיין מבכה את הריסת גימנסיה "הרצליה". אבל במקרה של האופרה, נוכל להסתפק בכך, שעל הבנין החדש שיקום במקומה יקבעו לוח שיאמר: "בבנין שעמד במקום זה, ישבה הכנסת הראשונה ונערכו הצגות אופרה".
ונשאיר לדורות הבאים שישברו להם את הראש אם חברי הכנסת הופיעו ב"ריגולטו" או ב"טראוויאטה". ■

אמרפל

הקטע המצחיק ביותר שראיתי מזה זמן רב בטלוויזיה הישראלית לא היה קשור בטוביה צפיר, אלא בנמר אמרפל, שכיכב ביומן השבוע. אמרפל הוא אחד משמונה או תשעה הנמרים החיים במדבר יהודה. צילומים נהדרים הראו את הנמרים מתהלכים, באצילות חתולית, בין סלעי המדבר ועושים אהבה בחיק הטבע. אנשי החברה להגנת הטבע מטפחים אותם ועוקבים אחריהם בעזרת משדרים שקשרו לצווארם.
בקטעים המצחיקים נראו את קיבוץ עין גדי במצור. הקיבוץ מוקף גדר מחושמלת, לא מחשש מפני חדירות של מחבלים, אלא מפני חדירות של נמרים. למרות זאת מסתננים הנמרים פנימה ומאיימים על הולכי השניים והארבע. הקיבוצניקים מכניסים מדי ערב את בעלי החיים, העופות והארנבות, לכלובים, אבל את החברים קשה להחזיק בכלובים. חבר קיבוץ מספר שיצא למרפסת ביתו ופגש שם נמר. ילד מספר, כי הלך בערב עם חברו לפעולה ולפתע חלף על פניהם בדהירה נמר, שרוף אחרי חתול. וחבר קיבוץ אומר, שהוא חושש כי יום אחד יקרה אסון, כאשר נמר יחשוב, חלילה, שילד קטן הוא חתול.
הקיבוצניק שפגש נמר במרפסת ביתו אינו נשמע נירגש במיוחד. כאילו זה דבר מקובל בעולם, שאדם יוצא למרפסת, כדי לתלות על החבל את בגד הים שלו, ותראו־ותראו מי יושב על המעקה, אם לא נמר? אני מתאר לעצמי מה היה קורה לו החברה להגנת הטבע העזה לגדל נמרים בגן העצמאות בתל־אביב ותושבי הצפון העיר היו נתקלים מדי פעם באמרפל רודף אחרי חתולים בשדרות בן־גוריון. אבל חברי עין גדי מתיחסים אל הקיבוץ שלהם כאל שמורת טבע ומה כבר יכול לעשות חבר בשמורת טבע נגד דבר טבעי כל כך כמו נמר? הם סובלים בשקט, כי אין אומץ בלבם לקחת רובי ציד ולחסל את הנמרים, לפני שהנמרים יחסלו מישהו בקיבוץ.

אנחנו קוראים מדי פעם על קורות הנמרים במדבר יהודה, כמו על איזו תופעת טבע משמחת, כמו על העליה במפלס הכינרת; ואיש כבר לא שואל את השאלה הפשוטה וההגיונית: מי, לכל הרוחות, צריך נמרים במדבר יהודה? מישהו מאתנו לא יישן בשקט, אם אמרפל לא יסכן את המטיילים במדבר יהודה? הרצל ראה בחזונו נמר? הוא רשם ביומנו כי "היום יסדתי את מדינת הספארי"?
חיות זה לא בשביל יהודים. חיות זה בשביל גויים. ביחוד נמרים. ■

חמישה אחוזים

פשע נגד האנושות, שלא טופל עדיין על ידי ארגון "אמנסטי" ואף לא נדון במועצת הבטחון היא גבינת הקוטג' של 5 אחוזים. גבינת הקוטג' של 9 אחוזים היא תפארת היצירה החלבית בישראל. אין בכל העולם גבינת קוטג' כמו ה־9 אחוזים הישראלית: רכה וחלקה אך לא שמנונית, אחידה אך בעלת אישיות, גבשושית אך לא חצצית, עדינה אך לא משעממת, טעימה אך לא כופה את עצמה, נמסה תמיד ולא נמאסת לעולם.
אבל מישהו רצה לרצות את המניאקים של הדיאטה, את הסאדיסטים המשתמשים בנימוקי בריאות כדי להתעלל בציבור, והמציא את הקוטג' 5 אחוזים. גבינה זו, שיש לה טעם של צמר גפן מטובל בגבס, מעוררת ספקות רציניים לגבי עתידה של המדינה.
בשביל מה יש הגנה על הצרכן ו"כלבוטק" ובתי משפט ומבקר המדינה, אם על מדפי המרכולים מוצגת לראווה, באופן חופשי, הפורנוגראפיה הקולינארית המכונה קוטג' 5 אחוזים? יש לציין, כי על עבירות של מה בכך, כמו שוד או רצח, מטילים אצלנו עונשים כבדים, אבל מי שמוכר קוטג' 5 אחוזים מתהלך בתוכנו חופשי, למרות שהוא מהווה סכנה חמורה לשלומו של הציבור.
ילדים אנגלים מאמינים, כי הירח עשוי מגבינה ירוקה. אבל ילדים ישראלים הרי יודעים את האמת, כי הירח עשוי מגבינת קוטג'. הקוטג' הוא נכס לאומי שלנו ואין זה מתקבל על הדעת שברברים יורשו לפגוע בו, כמו ששום שווייצי לא היה מעז להקטין את החורים של האמנטאלר, וצרפתי לא היה שופך בושם על הרוקפור כדי להפיג את סרחונו המתוק, והולנדי לא היה מחליף את הקליפה האדומה של גבינת אדם, ובריטי לא היה מוותר על חריפותו של הסטילטון, ואיטלקי לא היה זורה על הספאגטי שלו מוצארלה במקום פארמזאן והונגרי לא היה טועם קרוזוט בלי פפריקה – ורק אצלנו מורידים את ה־9 אחוז ל־5 אחוז, כי אצלנו כבר שום דבר לא קדוש.
וכך הצטרף הקוטג' שלנו לרשימה השחורה של מאכלים ידועים לשימצה, בחברת הפודינג האנגלי, ההאגיז הסקוטי, ה־Tripes a la Lyonnaise הצרפתי, המאמאליגה הרומנית, יין הארצינאטו היווני והרג־מלוח הכבוש בשמן של הפולנים. אני יכול להבין כיצד ישראל תתקיים עם השטחים או בלי השטחים, אבל אני לא רואה כל סיכוי לקיומה של אומה האוכלת קוטג' 5 אחוזים. ■

הומואים

במדינות רבות בארה"ב לא רק יחסים הומוסכסואלים אסורים עדיין, אלא גם יחסים שלא כדרך הטבע בין גבר לאשה, אפילו בין בעל לאשתו. לעומת זאת, הפרלמנט הדני העביר לאחרונה, בקריאה ראשונה, חוק המכיר במשפחות חד מיניות. על פי חוק זה יתייחסו השלטונות אל זוג גברים הומוסכסואלים או אל זוג נשים לסביות כאל זוג נשוי לכל דבר, למעט את הזכות לאמץ ילדים. יש הרואים בחוק זה, שהוא ראשון מסוגו בעולם, מופת של קידמה חברתית ויש הרואים בו הוכחה לטענת האמלט, כי משהו רקוב בממלכת דנמארק. למעשה, לא האמלט אומר את המשפט המפורסם הזה, אלא מארצלוס. אולי הוא היה הומו. ואולי גם האמלט היה הומו. עם אמא כזאת, זה לא היה מפתיע.
מכל מקום, הכנסת מצאה לה השבוע מקום טוב באמצע, בין איסור ההומוסכסואליות לבין עידודה, כאשר ביטלה את הסעיף בחוק שקבע, כי יחסים הומוסכסואליים הם עבירה פלילית. כידוע, הפרקליטות כבר מזמן לא העמידה לדין אנשים מבוגרים שקיימו מרצונם יחסים הומוסכסואלים, אבל עצם העובדה שהדבר נחשב לעבירה, חשף אנשים כאלה לסחיטות ולאיומים. מעניין, שביטול הסעיף עבר ללא התנגדותן של המפלגות הדתיות, למרות שמשכב זכר נחשב לעבירה קטלנית על פי דין תורה.
אני שמח שאחרים מידידי חדלו אם כך להיות עבריינים. האמנציפציה של ההומוסכסואלים היא אחד מסיפורי ההצלחה הגדולים של תקופתנו. אני עוד זוכר זמנים בהם ההומוסכסואליות היתה טאבו חברתי מוחלט. דיברו על התופעה בלחש והצביעו על חשודים בנטיות הומויות כאילו היו מצורעים. כיום באים הומואים למסיבות עם בני זוגם ולסביות עם בנות זוגן ואיש לא מניד עפעף. בכל אופן, זה המצב בחברה התל־אביבית. אני מניח, שבירושלים זה עדיין קצת אחרת.
עכשיו צריך לעשות משהו גם למען זוגות מעורבים שנישאו כחוק. לא מתקבל על הדעת, כי מתוך הקומבינציות המיניות האפשריות, רק גבר ואשה שהתחתנו כדין ייחשבו למגוחכים. שמעתי השבוע אנשים מתלחשים על שמוליק. מישהי טענה, שהוא נאמן לאשתו. האחרים סירבו להאמין. יש גבול לכל השמצה, הם אמרו, שמוליק דווקא בסדר גמור. ■

(מתוך התכנית "השבוע שלי" ב"קול ישראל")

כדאי

מאת ג. יפית

מלך המטבח

מי לא מכיר תפוחי־אדמה. כולנו כבר בלענו גרסאות שונות של הירק הזה.

מדהים לגלות שבירק התמים והזול הזה מצטופפת, רשימה ארוכה של מרכיבי מזון חשובים וחיוניים.

כל זאת תמורת 75 קלוריות לתפוח בלבד. עסקה משתלמת.

הוא תמים למראה, נראה פשוט ולא מיוחד, אבל אסור ללכת שולל אחר מראה עיניים. מתחת לקליפה הרקה מסתיר תפוח־האדמה מחסן עצום של מרכיבים שהגוף אינו יכול בלעדיהם.

תפוח אדמה אחד קטן, 10 ס"מ אורך, מספק לך כמות אדירה של תזונה ב־75 קלוריות בלבד.

וככל שהתפוח גדול יותר, ההזנה רבה יותר.

כל אחד אוהב תפוחי־אדמה. וזה אחד המקרים הנדירים של מזון טעים וגם בריא.

בספרו "תזונת האדם" מכנה פרופ' גוגנהיים את תפוחי האדמה בשם "מזון אידיאלי" שכן הם מכילים כמעט את כל אבות המזון. תפוח־האדמה הוא תורם עיקרי לאיזון התפריט בעידן הדיאטיות. הודות לריכוז הגבוה של עמילן הוא ספק חשוב של אנרגיה. תפוחי האדמה משמשים מקור חשוב של ויטמין B1, ומכילים כמויות גדולות למדי של חלבון, ברזל, אשלגן, ויטמין C, סידן וסיבין. תפוח אדמה עשיר יותר באבות מזון חיוניים מאשר לחם, ואפילו מאשר לחם מחיטה־מלאה (ראה השוואה במסגרת בעמוד זה).

ואשר לגזרה: הערך הקלורי של לחם ואורז גדול בהרבה מזה של תפוח־אדמה מבושל!

"רב מזינים"

התפוד הוא אמריקאי במוצאו והוא המלך הבלתי מוכתר של ממלכת האינקה ולהיט מטבח אמיתי. גידלו אותו בכל פינה ולא היה פופולארי ממנו במטבח של הממלכה המפוארת. מאז הגירתו מארץ מוצאו, הוא כבש את אירופה ויש לו אוהדים רבים יותר מאשר לכוכבי פופ וקבוצות כדורגל. היו עמים שזנחו את המאכלים הלאומיים שלהם לטובת תפוח־האדמה. כך עברו הרוסים מדייסת הגריסים המסורתית, שהיתה המאכל העממי דורות רבים, ואימצו במקומה את הכולבוסים העגלגלים.

גם אצלנו הוא תופס מקום של כבוד במטבחיהן של העדות השונות. הוא שוכן בסיר החמין הפולני, ההונגרי, הספרדי והמרוקאי. הוא מוגש כפירה אשכנזי, כגולש הונגרי וכסופריטו מזרחי. יורם קניוק למשל, מפנק את אורחיו במרק תפוחי אדמה קר מעולה. ובצורתו המטוגנת הוא גם המאכל הבינלאומי של ילדי תבל.

מאז שהפך למזון עממי באירופה נעלמו ממנה מספר מחלות שהיו נפוצות קודם לכן. שכן, הירק התמים הזה ניחן ביתרון אדיר: הוא זכה בתואר "רב מזינים". מה פירוש הדבר?

מזונות רבים עשירים במרכיב מזין מסויים, אולם תפוח־האדמה הוא ירק מיוחד במינו. ב־100 קלוריות בלבד לתפוח הוא מספק רשימה ארוכה של מרכיבים חיוניים לגוף. עסקה משתלמת.

בריאות מהטבע

תפוח אחד מספק כמות משמעותית של חלבון אשר בונה את תאי הגוף וגם פחמימות שהן זריקת אנרגיה ומשרות תחושת שובע נעימה.

נוסף על כל אלו יש בו רשימה ארוכה של "מרכיבי קורט". אלו הם יסודות שיש לנו צורך בכמויות זעירות מהם בלבד, אולם העדר או חוסר של אחד מהם עלול לגרום לבעיות בריאות חריפות.

חשוב לא רק מה הוא מספק, אלא גם איך הוא עושה זאת. קחו למשל את ויטמין C, הוא מצוי בפירות וירקות וידוע שהוא נהרס בקלות (בבישול למשל), אבל לא בתפוחי האדמה.התפוד הוא מקור עשיר לויטמין C, וגם לאחר תהליך הבישול נשאר בו הויטמין.מבדיקות מעבדה עולה כי ויטמין C מצוי גם בתפוח אדמה אפוי ואפילו בציפס.

נכון, תוך כדי בישול עוברים חלק מהמינרלים לתוך מי הבישול.לכן מומלץ להשתמש במים אלו למרק או לבישולם של ירקות אחרים.

והעיקר:כל אותם מרכיבים חיוניים מגיעים לגופנו היישר מן הטבע ולא באמצעות מזונות מעובדים ותעשייתיים. אתה יודע בדיוק מה נכנס לגופך.

אהבה משותפת

וראו זה פלא: למרות שכל תפוח־אדמה הוא מכיל בריאות, הוא גם טעים שנעו. כיום לא ניתן לתאר את המטבח בלעדיו. גם הילדים אוהבים אותו. גרסאות שלו הם המאכל הלאומי שלהם. למעשה, המאכל הבינלאומי. אין כמעט צורת בישול שאינה מהוללת נפלאות בתפוח־האדמה: מבושל, מעוך, אפוי, במרק או בפשטידה.

במסעדות המהודרות בארה"ב הוא מנה בכל צלחת בעטיפת כסף וכצידו צלוחית יוגורט או לבן. אמהות רבות בעולם הרחב פתרו את הבעיה הנצחית של ארוחת 4: הילד רעב, אבל רוצה "משהו טוב". הרעיון: להחליף את הפרוסה הנצחית. במקום זה חוצים תפוח ארמה אפוי היטב, וגורשים ברוטב טעים של גבינה, אוד כך מלקקים אצבעות, מפית וכל מה שנשאר בו טעם המעדן.

מי שסובל מעצירות יכול לפתור את הבעיה בעזרת הסיבין הגורשים את קליפת התפוח: רוחצים את התפוח היטב לפני האפיה ואז הקליפה הופכת פריכה ושחומה, מוכנה לאכילה. מועלל ניסים כבני המעיים.

עושר בזול

כל העושר הזה יכול להיות שלך תמורת סכום סמלי ממש. פשוט מוזר שכל המרכיבים החשובים והטעימים האלו בחרו להצטופף בתוך ירק אחד זול ועממי כל כך.

אין כמו התפוד נוח לטיפול ואיחסון. אין צורך לנהוג בו עדינות מיוחדת. הוא חזק ומחוסן ואינו מתקלקל ומרקיב תוך זמן קצר. מלאי קבוע בבית הוא עזרה גדולה לעקרת הבית. בכל עת אפשר לשלוף שני תפוחי־אדמה, להניחם בתנור לאפיה, או לחתוך ולהסמיך את המרק המימי, או מחית למי שמרגיש שלא בקו הבריאות.

בכל מקרה, לא כדאי שיתפסו אתכם בלי.

פשטידה מאלפת

אפשר להכין אינספור מתכונים מתפוחי אדמה. בחרנו להציג פשטידה שהיא גם טעימה (שגעון), גם קלה להכנה וגם לא משמינה!

המצרכים: (ל־2 מנות)

250 גרם תפוחי אדמה חתוכים לפרוסות
150 גרם בשר הודו ארום טחון
1 כפית שמן
2 שיני שום מעוך
קורט מלח
פלפל לבן
פפריקה אדומה
מעט כמון
1 כף פטרוזיליה קצוצה דק
3 כפות מים

אופן ההכנה:

מכניסים את פרוסות תפוחי־האדמה לקערה ומתבלים בפפריקה ומלח. לשים לעיסה אחידה את הבשר הטחון, השמן, שום, מלח, פלפל לבן, כמון, פטרוזיליה ומים.

מורחים מעט שמן על התבנית ושוטחים עליה שכבת פרוסות תפוחי־אדמה, עליה שוטחים את עיסת הבשר. מכסים בשכבת תפוחי אדמה מתובלים ויוצקים רבע כוס מים.

מכסים את התבנית בנייר אלומיניום ואופים כחצי שעה. מסירים את נייר האלומיניום ומשחימים את המאפה עוד כ־20 דקות.

השוואה בין ערך תזונתי של לחם ותפוח־אדמה

	תפוח אדמה בינוני מבושל בקליפתו 100 גרם	לחם אחיד פרוסה בינונית 30 גרם
קלוריות	71.0	74.0
ויטמין C (מ"ג)	14.0	0
אשלגן	332.0	26.4
נתרן	4.0	195.0
סידן	12.0	4.8
ברזל	1.2	0.5
סיבין	1.2	0.12
חלבון	2.2	0

רות קינן

צילום: דורון הורוביץ

סדר איטלקי

כמו תמיד נסב בעוד יומיים אל שולחן הסדר וכמו בכל שנה ניטיב את ליבנו בין מה נשתנה לחד־גדיא במיטב מטעמי הסדר המשפחתיים. מה דעתכם, לשם שינוי, על הצצה מסקרנת למתבשל בסיריהם של אחרים לקראת החגז

כשאנה קאסוטו הציעה לחשוף בפנינו את סודות מטבחה הפרטי, לא יכולנו לסרב. ולא רק מפני שאנה היא מומחית בישול עם תעודות, ובעלת מפעל המייצר אוכל איטלקי ביתי מוכן במגדל העמק (צ'יבי איטליאני). בעיקר משום שמשך את לבנו סיפורה המרותק של המשפחה וכמו תמיד שבינו בניחוחות האיטלקיים של מאכליה.

משפחת קאסוטו, משפחה של ציונים אמיתיים עלתה לארץ לפני כ־6 שנים מליבורנו שבאיטליה. אנה ובעלה לוצ'יאנו, ילידי העיר ליבורנו, וארבעת ילדיהם הבוגרים הפכו עד מהרה לאבן שואבת לקהילה האיטלקית בארץ, כשם שהיו פעילים בחיי הקהילה היהודית בליבורנו. למי שהשם קאסוטו מעלה מיד את זכרם של כרכי התנ"ך המפורש נזכיר כאן, שלוצ'יאנו הוא מצאצאי משפחה מפוארת זו, שהגיעה לליבורנו בשלהי המאה ה־16.

האיטלקים אוהבים לאכול והאוכל הוא חלק בלתי נפרד מתרבותם. היהודים שישבו בתוכם אימצו להם את התרבות והתאימו אותם לצורכי הכשרות והמסורת היהודית. וכשם שכל חבל ארץ באיטליה וכל עיר מתגאה במטבח המסורתי שלה, צמח לצידו גם מטבח יהודי כשר. זה של אנה, צמוד למטבח של חבל טוסקאנה.

אנה נראית בדיוק כמו שאיטלקיה צריכה להיראות ורחוק מאוד מדמותה של ה"מאמא" המסורתית: אשה נאה מאוד, מטופחת, לבושה לפי מיטב האופנה. כשמדובר באוכל – אל תדברו איתה על תחליפים. העוף צריך להיות טרי – גם אם כזה היא משיגה רק ביום שלישי.

הפאסטה שהיא מכינה בעצמה כמובן – היא סוד מקצועי. את שולחן הסדר היא עורכת לפי מיטב המסורת של *משפחתה* – מסורת מיוחדת מאוד ואחרת ממה שאנו מורגלים בו. כמו בכל ארוחה איטלקית הגונה, יככבו בו המיניסטרונה, עוף ממולא בכל טוב, תבשיל ארטישוק וסלט חצילים. כבונוס קיבלנו ממנה גם שני מתכונים נוספים שאפשר להשתמש בהם ביתר ימות החג. כל החומרים חושבו ל־8 מנות (גדולות).

מינסטרונה של פסח

לכל חבל באיטליה המיניסטרונה שלו שתושבי המקום יישבעו על היותו האותנטי והטעים מבין כולם. המשותף לכל המרקים המשביעים האלה הוא הירקות – שסוגיהם משתנים מאזור לאזור – וגם הפאסטה שצורתה אחרת בכל מקום. את מקומה של הפאסטה במיניסטרונה הפסחי תופסות המצות.

החומרים:

2 גזרים בינוניים
ראש סלרי אמריקאי (גבעולים)
בצל בינוני
2 כפות שמן זית
ק"ג כרוב
2 קישואים
2 עגבניות
300 גרם אפונה
2½ ליטרים מים
מלח, פלפל
מיץ לימון
2 מצות

ההכנה:

קולפים את הגזר וחותכים לקוביות. שוטפים את גבעולי הסלרי וחותכים לקוביות קטנות. קוצצים דק את הבצל ומטגנים את כל הירקות בשמן, בסיר עמוק, עד שהם מתרככים מעט. קולפים את הקישואים וחותכים לקוביות. קוצצים את העגבניות ומוסיפים אותן עם הקישואים והאפונה לירקות שבסיר. בוחשים ומוסיפים את המים. מתבלים במלח ובפלפל, מביאים לרתיחה ומנמיכים את הלהבה. מבשלים על להבה נמוכה כ־30 דקות.

מפוררים את המצות לחתיכות קטנות ומכניסים למרק. ממשיכים לבשל עוד 15 דקות.

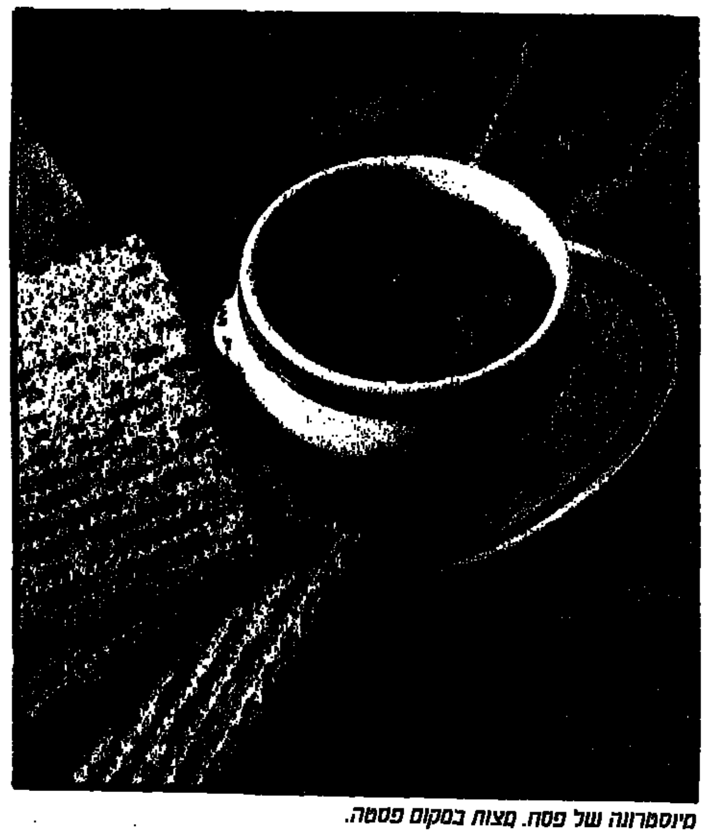

מינסטרונה של פסח. מצות במקום פסטה.

עוף ממולא

את העוף הזה מכינים למרבה הנוחיות, יום לפני ליל הסדר. מגישים אותו פרוס וקר, בתוספת ירקות מבושלים (אפשר גם עם הירקות בהם בושל).

החומרים:

עוף טרי, במשקל 1½ ק"ג, ללא עצמות (אפשר להשיג קפוא או אצל האיטליז, לפי הזמנה)
500 גרם בשר עגל טחון
300 גרם חזה עוף טחון
3 גזרים, קלופים
100 גרם פיסטוק חלבי, קלוף
2 ביצים טריות
מלח, פלפל לבן
קורט אגוז מוסקט
3 ביצים קשות
4 ליטרים מים
בצל גדול
ראש סלרי אמריקאי בינוני
2 עגבניות

ההכנה:

כאמור, מתחילים בהכנה יום לפני ההגשה. מנקים היטב את העוף מבפנים ומבחוץ. מערבבים את שני סוגי הבשר הטחון. חותכים 2 מהגזרים לקוביות קטנות ומוסיפים לבשר הטחון, יחד עם הפיסטוקים, הביצים הטריות, המלח, הפלפל והאגוז מוסקט. מערבבים עד שנוצרת מלית אחידה.

ממלאים את חלל העוף במלית ודוחסים היטב לכל מקום. קולפים את הביצים הקשות ודוחסים אותן שלמות למרכז חלל בטן העוף. סוגרים היטב את כל הפתחים ותופרים בחוט ומחט. דוקרים את העוף במספר מקומות כדי שלא יתבקע במהלך הבישול.

עוטפים את העוף הממולא בפיסת בד מלמלה, מהדקים בעזרת הבד את השוקיים והכנפיים לגוף ומכניסים אותו בזהירות לסיר מרק גדול. מוסיפים את המים, הגזר הנותר, הבצל (בשלמותו), הסלרי (מפורק וקצוץ) והעגבניות. מביאים לרתיחה וממתנים את הלהבה. מבשלים על להבה נמוכה, על סף הרתיחה, כשעה וחצי.

מוציאים את העוף המבושל והעטוף מהסיר ומניחים אותו על צלחת שטוחה. מניחים על העוף לוח עץ (קרש חיתוך) ועליו משקולת בת 2 ק"ג (סיר לא גדול, מלא במאכל אחר שהכנתם יתאים במיוחד), מצננים כך את העוף במשך שעתיים. העוף יקבל צורה

נאה ומתאימה ביותר לחיתוך. מסירים את פיסת הבד ומניחים במקרר לצינון להמשך הלילה או עד ליל הסדר.

לפני ההגשה, פורסים את העוף לפרוסות ברוחב ס"מ. אפשר להגיש עם ירקות מבושלים (ראו להלן).

את הנוזלים בהם בושל העוף אפשר להגיש כמרק, בהזדמנות אחרות.

ארטישוק יהודי (אלה ג'ודיה)

עוד לא נתקלתי בהסבר מניח את הדעת למקורו של השם אבל עובדה היא, שבכל רחבי איטליה מוגש המאכל הזה (לא רק אצל היהודים) ונקרא בשם זה. הארטישוק היהודי הוא כמובן גם אחד מעמודי התווך של המטבח היהודי האיטלקי.

החומרים:
8 ארטישוקים קטנים (טריים)
מיץ מ־½ לימון
כוס שמן זית (כן, כוס מלאה)
2 שיני שום כתושות
צרור נדיב של פטרוסילנון קצוץ
מלח, פלפל לבן
כוס מים

ההכנה:

מסירים את העלים הכמושים ואת קצות העלים הקשים של הארטישוק סביב סביב. קומטים את התחתית וגם את הראש המחודד. מטפטפים על הארטישוק, במיוחד במקום החתכים, את מיץ הלימון (כדי למנוע השחרה) ומניחים אותם בסיר עם שמן הזית. פותחים את העלים במרכז הארטישוקים ודוחסים לתוכם את השום והפטרוסלינון. בוזקים מלח, פלפל ומוסיפים את המים. מביאים לרתיחה על להבה גדולה. ממתנים את הלהבה לבינונית ומבשלים, בסיר מכוסה כ־40 דקות או עד שהארטישוקים רכים. מגישים חם. אפשר לחמם שניות במיקרוגל לפני ההגשה.

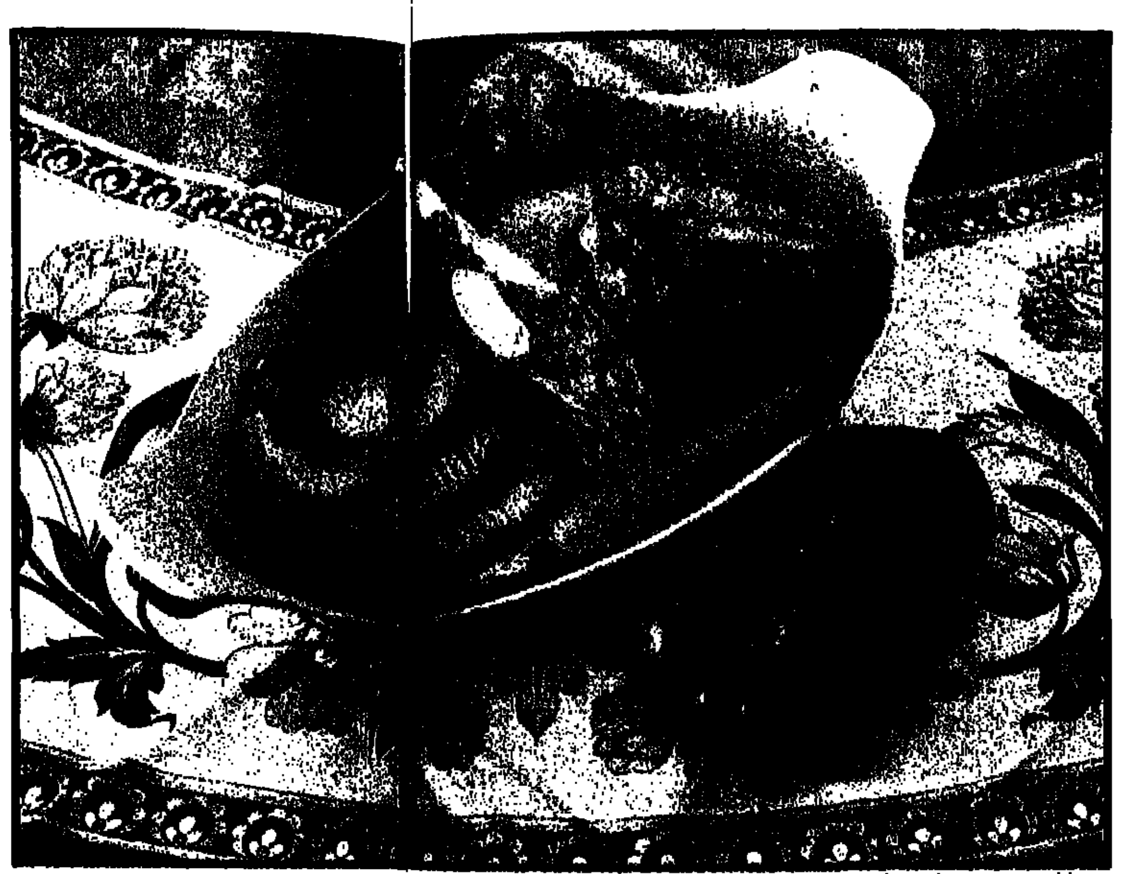
עוף ללא עצמות ממולא בכל טוב. פרוס ומוגש קר

קאפונטה

אחד הנוסחים של תבשיל ירקות וחצילים המוגש בדרך כלל או בארוחות חלביות כשהוא זרוי בגבינה קשה ומותכת. המתכון שלהלן מתאים במיוחד להגשה כשהוא קר, בלווית המנה העיקרית הקרה.

החומרים:
שמן (רצוי שמן זית) לטיגון
2 פלפלים אדומים, חתוכים לקוביות גדולות
ראש סלרי אמריקאי, חתוך לקוביות
2 גזרים בינוניים, בקוביות
3 כפות פטרוסילנון קצוץ
100 גרם זיתים שחורים מגולענים, קצוצים דק
3 עגבניות קלופות, חתוכות לקוביות
חציל מוארך גדול, חתוך לקוביות קטנות (עם הקליפה)
מלח, פלפל לבן
½ כוס חומץ בן יין

ההכנה:

מחממים מעט שמן במחבת ומטגנים בה את קוביות הפלפל עד שהן מתרככות, כ־10 דקות. מוציאים בכף מחוררת ומניחים בצד. מוסיפים למחבת את קוביות הסלרי, הגזר, הפטרוסלינון והזיתים. מטגנים כ־3 דקות (מוסיפים עוד מעט שמן, אם צריך). מוסיפים את העגבניות, בוחשים וממשיכים לבשל עוד דקה. מוציאים את הירקות לקערה עם הפלפלים. מוסיפים שמן למחבת ומטגנים בו את החצילים תוך בחישה מדי פעם, במשך כ־5 דקות או עד שהם מתרככים.

מעבירים את כל הירקות לסיר גדול, מתבלים, מוסיפים את החומץ ומבשלים על להבה נמוכה כ־10 דקות. מצננים ומגישים קר.

קאפונטה. מוגשת קרה לצד המנה העיקרית.

מינס

מי שמכיר את המינה – פשטידת המצות והבשר של עדות המזרח, לא יופתע לגלות בתבשיל בעל השם הדומה את הפשטידה הזאת בלבוש איטלקי. מגישים בימי הפסח (לא בליל הסדר דווקא) כמנה עיקרית.

החומרים:
3 בצלים, קצוצים
שמן לטיגון
500 גרם בשר עגל או עוף, טחון
4 מצות
2 כפות פטרוסילנון קצוץ
4 ביצים טרופות
מלח, פלפל

ההכנה:

מטגנים את הבצל בשמן עד שהוא מזהיב. מוסיפים את הבשר הטחון וממשיכים לבשל תוך בחישה ופירור הבשר עוד כ־5 דקות. מנמיכים את הלהבה ומבשלים על להבה נמוכה, בסיר או מחבת מכוסה חלקית, כ־¾ שעה.

משמנים היטב תבנית אפייה או כלי חסין אש מלבני (20/35). מרטיבים את המצות במים או במיץ ומרפדים בשתיים מהן את התבנית המשומנת. יוצקים מעליהן את תערובת הבשר המבושלת זורים פטרוסילנון ומכסים בשתי המצות האחרות. טורפים את הביצים עם מלח ופלפל ויוצקים מלמעלה. אופים בתנור שחומם מראש לחום בינוני כ־30 דקות.

טורטינו דיאזימה – לזאניה כשרה לפסח

את מקום איטריות הלזאניה תופסות, כמובן המצות. המלית המיוחדת במינה עושה את המאפה כולו לחגיגה פסחית אמיתית.

החומרים:
8 מצות
2 כפות שמן זית
בצל גדול, קצוץ
2 גזרים, בקוביות
200 גרם בשר טחון
2 כפות פטרוסילנון קצוץ
⅓ כוס יין אדום יבש
מלח, פלפל
100 גרם רסק עגבניות
ק"ג שעועית ירוקה, חתוכה
6 תחתיות ארטישוק, חתוכות לקוביות
6 פרוסות חזה אווז מעושן
שומן אווז (לא הכרחי)

ההכנה:

שורים את המצות במים או במרק עוף עד שהן רכות מאוד. מחממים את השמן בסיר גדול ומטגנים בו את הבצל והגזר עד שהם מתרככים. מוסיפים את הבשר ומטגנים תוך בחישה עוד מספר דקות. מוסיפים את הפטרוסילנון, היין, המלח והפלפל. מוהלים את רסק העגבניות בכ־½ כוס מים ומוסיפים גם אותו. מביאים לרתיחה על להבה גבוהה. מוסיפים את השעועית והארטישוק, חזה האווז והשומן (אם יש) ומבשלים יחד כ־30 דקות. משמנים תבנית או כלי חסין אש נאה שאפשר גם להגיש בו. מרפדים את התחתית במצה או שתיים מהמצות המוספגות. מניחים שיכבה מתערובת הירקות ועליה – שיכבה מצות. מסיימים בשיכבת ירקות. אופים בתנור שחומם מראש לחום בינוני כשעה.

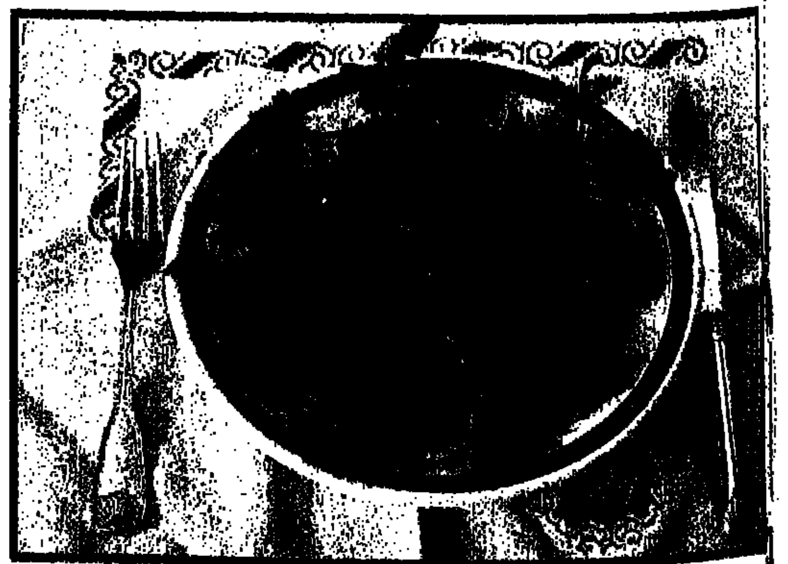
ארטישוק יהודי. מוגש בליל הסדר וגם בהזדמנויות אחרות.

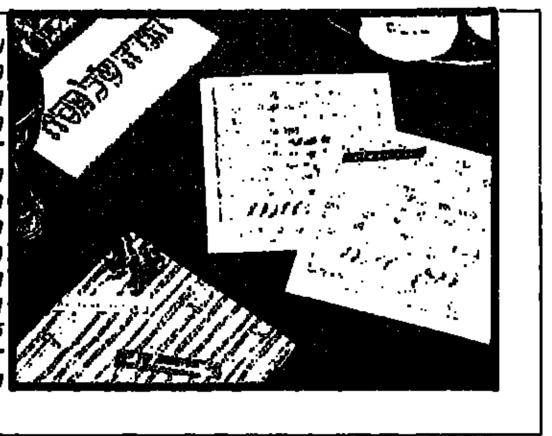
עלה מרציפן מעוטר בדוגמה מצה מתוצרת "המרשלו". כשר לפסח. מיוצר משקדים מסוכרים וניתן לקבלו בדוגמה לפי הזמנה. 3.5 שקלים בחנויות "עליית" ובחנויות לדברי מתיקה.

פטנט עולמי
חליצה לפקק

לא מומלץ לנסות את הפטנט הזה עם בקבוק יין מבציר משובח או כזה שהשקעתם בו טבין וטקילין. גם לא עם יין שמגישים קר מאוד. אבל אם אתם תקועים בלי חולץ פקקים והפקק מהשעם תקוע היטב בבקבוק, נסו להרטיב את צוואר הבקבוק במים חמים מאוד. החום ירחיב את הזכוכית ואם יש לכם מזל – יזדקר הפקק החוצה במידה כזאת, שתצליחו לחלצו בקלות.

חדש

לימדו אותנו שעם צרפתים לא מתווכחים על יין ממש כמו שלא כדאי להתווכח עם איטלקי על טיבו של ספגטי. ולכן, מי אנחנו כי נערער על חוות דעת המומחים שקבעו בפסקנות כי יינות "רוטשילד" – סדרת יוקרה חדשה של כרמל מזרחי "הם בעלי ארומה עשירה ומינון הרמוני בין מתיקות וחמציות העינב, בעלי ניואנסים של רעננות ועידון המקנים להם מימד יוקרתי". מה שבטוח, אפילו הנדיב הידוע, שתמונתו מתנוססת על התוויות של היין הזה, היה גאה במחמאות. וגם, לא צריך להיות רוטשילד כדי ליהנות, לפחות בחג מבקבוק אחד של יין יוקרתי כזה. בסידרה יין שרדונה (המוצג לראשונה בארץ ונחשב לאחד מזני הענבים המשובחים ביותר), סוביניון מבציר 1981 ומבציר 1983. המחירים נעים בין 23 ל־41 ש"ח, בהתאם לסוג ולשנת הבציר.

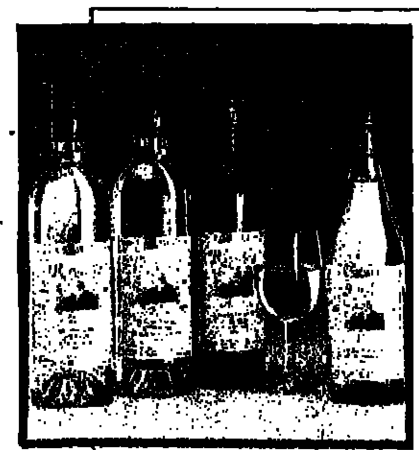

עצה
הוקוס פוקוס

שמתם לב כמה אגוזי קוקוס טריים מסתובבים להם בזמן האחרון על המדפים והדוכנים לחסרי-הנסיון – להלן כמה עצות כיצד לטפל באגוז הקשה הזה:

לקלוף – מנקים תחילה את הקליפה במבשיר חד ומנקזים ממנה את כל הנוזלים. מניחים את האגוז עצמו בתבנית ידודה ואופים בתנור שחומם מראש לחום בינוני (180 מעלות) כשעה, או שעד שהקליפה מתחילה להתבקע. מוציאים ומצננים עד שאפשר לטפל באגוז. חובטים בו בעדינות בפטיש או כתיש עץ. הקליפה תיפרד בקלות. מוציאים את הציפה במזלג.

לגרד – מסירים את הקליפה החומה בעזרת סכין חדה ומניחים את בשרו של הקוקוס יחד עם מעט מהנוזלים שניקזו ממנו במעבד מזון עם להב מתכת. מפעילים עד שמתקבלת עיסה שממנה נוח להכין מליות או להשתמש בה לעוגות ולקינוחים.

מוגש ע"י ..שיר..

לימודים וחברה ברמה

מקום מקסים בנוף כפרי, לימודים ברמה גבוהה, חברה על רמה והרבה הנאה ובילויים. כן, כל זאת בכפר הנוער ויצ"ו ניר העמק, של ההסתדרות העולמית לנשים ציוניות בחסות ויצ"ו ארגנטינה.

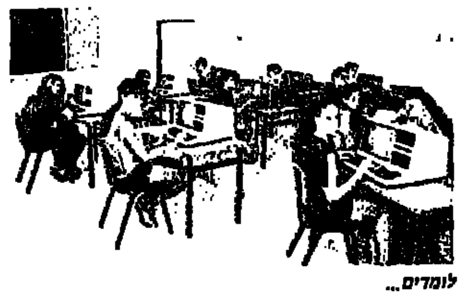
לומדים...

מאת שירי יריב

ניר העמק השוכן ליד עפולה, הוא בית ספר תיכון אזורי ומתחנכים בו בחטיבת ביניים ובחטיבה העליונה בני מושבי הסביבה יחד עם חניכי הפנימיה.

התלמידים נראים מאושרים, שכן כאן חוברים לימודים ברמה גבוהה – במגמת בגרות ובמגמות מקצועיות – עם חיי חברה ערים ופעילויות פנאי מגוונות, כמו רכיבה על סוסים, בריכת שחיה, חגורות ומה, להקות מחול ועוד ועוד. וכל זאת בנוף כפרי מרהיב ומטופח ורב השראה.

שמה של ניר העמק הגיע עד ארצות הברית וקבוצת נוער באה מן היבשת הגדולה והם לומדים כאן בכתות י"י"א. בית הספר שבכפר מוכר על ידי משרד החינוך ונמצא בפיקוח מלא. כן מוכר בית הספר לצורך ציוני מגן בבחינות הבגרות.

התלמידים שפגשתי סיפרו לי בהתלהבות כי חיי הכפר מתנהלים באווירה משפחתית פתוחה וכל חניך זוכה למלוא תשומת לב וביחס אישי חם. כל נער ונערה מגיל 16 רשאים ללמוד לנהוג טרקטור.

מסלולי לימוד עיוניים

הנתיב העיוני (תעודת בגרות) מכין את התלמידים להמשך לימודים אקדמאיים. הלומדים במסלול זה יכולים לבחור בהרכב מקצועות מגוון בנוסף למקצועות הבסיסיים:

- מסלול ביולוגי־ריאלי – הדגשת מקצועות המתמטיקה, מדעי הטבע ומחשבים.
- מסלול חברתי – הדגשת מקצועות מדעי החברה.
- מסלול הגמר הממשלתי – הדגשת מדעי החיים ומחשבים.
- מגמת מיחשוב ובקרה – לימודי מחשבים, רובוטיקה, אוטומציה, בנוסף ללימודי מתימטיקה ופיסיקה ברמת 5 נקודות.

הנתיב הטכנולוגי־מקצועי מקנה לתלמידים מקצוע בנוסף ללימודים העיוניים ותעודת סיום מוכרת מטעם משרד החינוך. בנתיב זה עומדות לרשותם המגמות הבאות: מכונאות רכב, מינהל ומזכירות, פקידות.

קשרים חברתיים

כאן זה לימודים פלוס. יש כאן כמעט עולם ומלואו – לרשות התלמידים עומדים מתקנים רבים ומשוכללים: אולם ספורט מרווח, איצטדיון לאתלטיקה ולכדורגל, בריכת שחיה, מסלול לרכיבה על סוסים, ספריה עשירה, מרכזי למידה ואולם אורקולי משוכלל, מעבדות משוכללות לפיסיקה, לכימיה, לביולוגיה ולחקלאות וחדר מחשבים מודרני. כמו כן יש כאן, בניר העמק, חדר אוכל נאה וממוזג אוויר, אמפיתיאטרון, מרפאה וחדרי חולים, מועדונים מרווחים ומוסקים ומגורים נאים ומוסקים.

הרכב התלמידים – כ־70% בני מישובי הסביבה וכ־30% תלמידי פנימיה – מאפשר עזרה הדדית, יצירת קשרים חברתיים טובים ופעילת חברתית ענפה ומגוונת. בכפר קיימת מסורת מיוחדת לפיה חניכי השכבות הבוגרות עוזרים ומסייעים לחניכים הצעירים.

תנאי קבלה

ההרשמה לבית הספר מתחילה בסוף חודש מארס. מתקבלים תלמידים לכיתות ז', ח', ט', י' בתנאי פנימיה. לכיתה י' מתקבלים גם תלמידים אקסטרניים מהסביבה הקרובה.

התלמידים משוחררים משכר לימוד. דמי ההחזקה בפנימיה נקבעים כל שנה ושנה בהתאם להכנסות המשפחה. לתלמידים מצטיינים ומומלצים אפשרית מילגה מטעם ויצ"ו.

פרטים נוספים אפשר לקבל במזכירות בית הספר טל' 06־594385/6, בשעות 08.00־12.00.

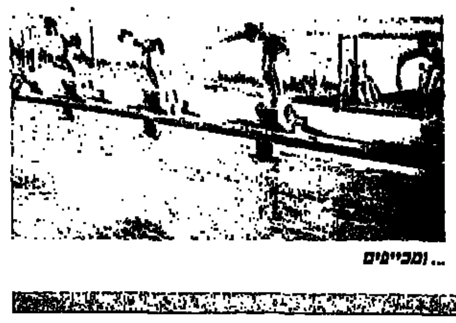
...ומבייפים

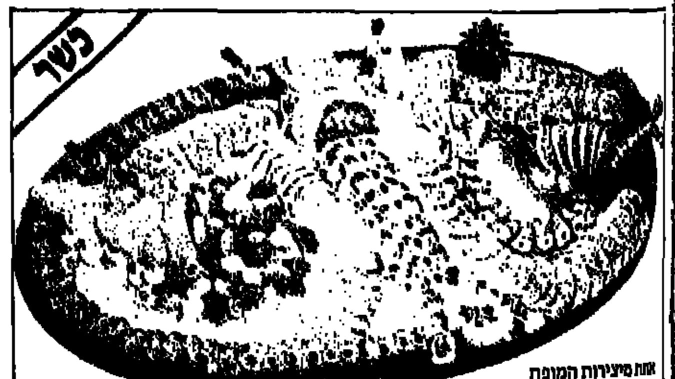

אחת מיצירות המופת
מלאת כשרים קרה פרי ידיו של השף יצחק

אם עוד לא בישלת...

מאת שירי יריב

את תורת סתוטה מהעבודה, או מסידורים, והילדים רעבים והבעל מגיע לצהריים.

רגע, לא צריך להתעצבן. יש פתרון. במקום לרוץ בלחץ לקניות ולעמוד ליד הסירים, כדאי לך לגשת לבית האוכל גת־על ולקנות ארוחה ביתית טעימה לכל המשפחה, באותו מחיר שהיית עולה לך בבית.

כן, כן. במחיר 6־7 שקלים לאדם את יכולה לקנות בגת־על ארוחה מלאה וטעימה. את תראי – כולם ילקקו את האצבעות.

גם אם הבעל מודיע פתאום שיש אורחים לארוחת ערב – גת־על לשירותך.

התפריט מגוון ועשיר, הכל תוצרת עצמית, טרי־טרי וטעים־טעים. יש סלטים מכל הסוגים, ממולאים, בשרים ותוספות. וגם חמין.

לדוגמא: לשון ברוטב – 20 שקל לקילוגרם. גפילטע פיש – 1.5 ש"ח לקציצת דג. חמין – 4.5 שקלים לקילוגרם. ביף סטרוגנוף – 20 שקל לקילוגרם.

אז כדאי לבשל בביתו?

בית אוכל גת־על, המייסדים 4 (מול מכון מור) ראשון־לציון, טלפון 9262599.

TOMY®

הצעצועים ששמים את האחרים בכיס הקטן... עכשיו במחירים לכל כיס

TOMY. משחקים מהנים ומרתקים שמפתחים את הדמיון, האינטליגנציה והקואורדינציה של מיליוני ילדים ברחבי העולם. מבחר צעצועי TOMY להשיג בכל חנויות הצעצועים המובחרות ברחבי הארץ וברשתות השיווק: המשביר לצרכן, שק"ם, המשביר המרכזי וכל־בו שלום.

TSP-1006 קטר תקליטים מנגן
הקטר נוסע ומשמיע 11 מנגינות שונות. מגיל 3 ומעלה (מופעל ע"י סוללות)
מחיר מומלץ 37.8 ש"ח

TSP-7057 טורבו הגה — מבצע 60 ש"ח.
הגה עם מסך תצוגה דיגיטלי המקנה לילד הרגשה של נסיעה על הכביש. לילדים מגיל 4 ומעלה. (מופעל ע"י סוללה).
מחיר מבצע 60 ש"ח.

פופוידס (POPOIDS)
משחק הרכבה משעשע לגיל הרך. מיוצר במבחר גדלים בדמויות: אנשים, חיות וכלי רכב.
מחיר החל מ־33 ש"ח.

TSP-7062 טורבו חלל
סימולטור של ספינת חלל עם מרכז בקרה ותצוגת מסך דיגיטלית. מגיל 4 ומעלה. (מופעל ע"י סוללה).
מחיר מומלץ 70 ש"ח.

TKY 1/4 סדרת ספרים למורה האלקטרוני
8 ספרים נוספים להשלמת הסדרה הכוללת 3240 שאלות מתורגמות לעברית.
מחיר מומלץ 10 ש"ח (כ"א).

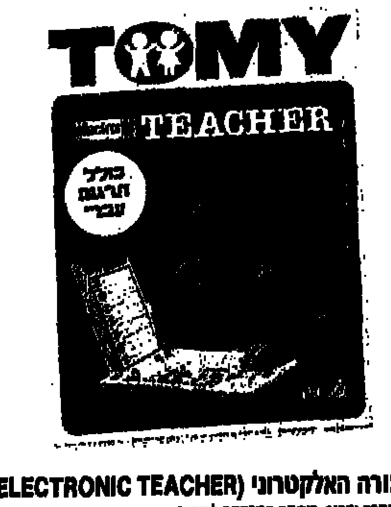

TKY-8390 המורה האלקטרוני (TOMY ELECTRONIC TEACHER)
משחק אלקטרוני מתוחכם ומהנה, השיטה המרתקת לפיתוח האינטלגנציה של הילד. המשחק שיעזור את ילדך לקראת עידן ה־HIGH-TECH. תוכן ומעל לפי שיטות פסיכומטריות מתקדמות. מגיל 4־6, (סוללות או חשמל).
מחיר מומלץ 120 ש"ח.

TMO-5019 מרבה גלגליים — מבצע 50 ש"ח.
משאית ספלצת עם 18 גלגלים, 3 מנועים, טיפוס על מכשולים. להיט בינלאומי, מגיל 4 (מופעל ע"י סוללה).
מחיר מבצע 50 ש"ח.

TSP-1533 פעלולון מים
מרכז פעילות מים לתינוק. לחיצה על כפתורים גורמת להשמעת צלילים מרתקים, דגים שוחים, וכוח שוחה במים.
מחיר מומלץ 37.8 ש"ח.

TSP-7054 פליפר אטומי
פליפר אמיתי משעשע ומותח. הכדור נורה כמו פצצה אטומית לתוך מערכת המעברים, הניקוד הגבוה ביותר הוא המנצח! מגיל 6 ומעלה. (מופעל ע"י סוללות).
מחיר מומלץ 90 ש"ח.

THK-2508 תבניות אופנה
לפיתוח הדמיון והיצירתיות של מעצבת האופנה הצעירה. אלפי דגמים לבחירה, הדפסה בלחיצת עפרון מיוחד וסט עפרונות צבעוניים לצביעת הדגמים. מגיל 6 ומעלה.
מחיר מומלץ 27 ש"ח.

זוידס (ZOIDS)
סדרת משחקי הרכבה של דינוזאורים פרהיסטוריים בעיצוב עתידי מסוכל כמכונות העתיד. מגיל 4 ומעלה.
מחיר החל מ־9 ש"ח.

TSP-7024 פליפר אלקטרוני
פועל בדיוק כמו המכונות הגדולות בחנויות המשחקים. הפילה האחרונה בשיכלולי האלקטרוניקה הביתית. מגיל 6 ומעלה. (מופעל ע"י חשמל).
מחיר מומלץ 190 ש"ח.

TSP-7023 משחק סבלנות — מבצע 24 ש"ח.
משחק אלקטרוני מלהיב להתגברות על מלכודות, מכשולים ומבוכים. כדי להגיע לקו המטרה, מגיל 6 ומעלה. (מופעל ע"י סוללות).
מחיר מבצע 24 ש"ח.

המכירה בסיטונאות בלבד — Columbia TRADING & INDUSTRY Ltd.
יבואן בלעדי
רח' הרושת 18 ת"א מיקוד 67778 טל. 03-383965/6/7

TOMY תקופה בחיי כל ילד

מקום

נטע שדמי

מה זה סופר?

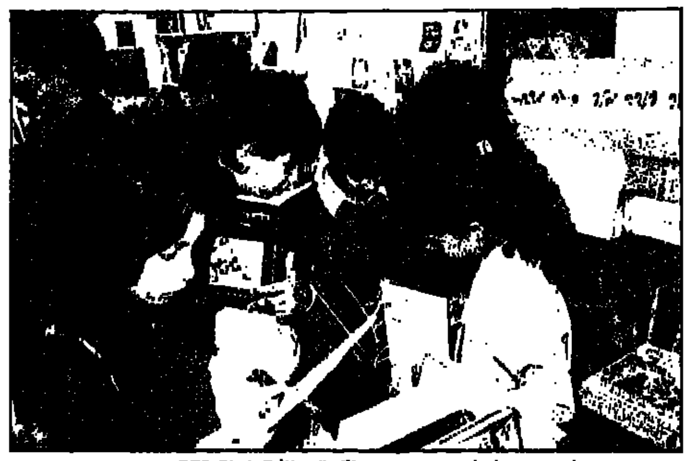
המתכון של לאה טופול: לאהוב ספרים וילדים. צילום: נאור רהב.

מה זה סופר? – "מי שסופר את הכסף", שואגים תלמידי כיתה ב' ולאה טופול מחנות הספרים הצמודה לדפוס "מסדה" בגבעתיים כמעט מתעלפת. "צריך לעשות משהו, כדי לא לשמוע שוב את התשובה הזו", היא מחליטה ומקימה פינה מגנטית לילדים.

בלב איזור התעשייה של גבעתיים, בין מוסכים והאנגרים היא מפנה חלק ממחסן הספרים של ההוצאה, גודשת את הקירות במדפים מרווחים ועורכת את הספרים בסידור מפתה ונגיש. ספרים נדירים, ספרים שמעט עותקים נישארו מהם וספרי ילדים. עוד לא "צ'רינג קרוס 84", אבל האהבה לספר אותו דבר.

סכנה ממש. אפשר לחשוב שיש שם שוקולדים, או חבורת זבל כשהילדים מגיעים לחנות ומתנפלים. טופול: "כשהורים ומורים החלו לדווח, כי מחשבים וטלוויזיה גוזלים מהעניין בספרים וחלה ירידה משמעותית בקריאה, חשבתי שפגישה של כיתות עם סופרים תפיח רוח חיים ברצון לקרוא". וכך כשהילדים יושבים על משטח הלינוליאום בחנות, באים ומדברים איתם **דינה ליטוויץ, אלונה פרנקל, ד"ר רבקה גונן, פוצ'ו, מיכל סנונית, ימימה טשרנוביץ** ואחרים. הקטנים ממששים את הסופרים ולא מאמינים. "זה הם באמת?" הם המומים.

באחרונה, למשל, נפגשו ילדי כיתה ו' מביה"ס בורוכוב בגבעתיים עם העורכת **דותי נויגרטן**, מרכזת מדור ספרות לילדים בהוצאה, והילדים הפגיזו: " האם אתם מפעילים צנזורה, איך ההוצאה מקדמת סופרים צעירים, מי מחליט על הוצאת ספר, איך קובעים מספר מהדורות, האם להוצאה יש סופרים קבועים ואיך לך, כעורכת, לא נמאס לקרוא כל כך הרבה ספרים?"

המתכון של לאה טופול – צריך לאהוב ספרים וילדים. דוחה בתוקף כל חשד של גימיק לקידום מכירות, היא מספרת על אחת מכיתות א': "כשביקרה כאן הכתה, הילדים לא הסתפקו במתכונת הרגילה של פגישה עם סופר וביקור בבית הדפוס הסמוך והמחיזו שלושה שירים אותם הציגו בחנות בפני הוריהם.

למחרת מגיעה המורה לכיתה, והילדים אינם. חיפשה חיפשה ומצאה. איפה? בספריה. אז הרגשתי שבאתי על שכרי". ■

TUDOR OYSTERDATE
הנסיך לבית רולקס

סטופר מקצועי, עמיד לשינויי לחץ.
מתאים גם לטייס וצלילה.

TUDOR-שעון עם שריון

מרכז השעון השוויצרי (אורסיה בע"מ)
בית רולקס, אבן־גבירול 17, תל־אביב
טל. 03-237520, 03-230750

עוברים בקרוב
המידות הגדולות של אופנת דבי
מחסלים את המדפים
ועד 50% הנחה נותנים
אופנת דבי הרואה 2, ר"ג 721162.

שי-שיק
חברה לייעוץ ויבוא בע"מ
שיווק דלתות ומקלחוני זכוכית
פרזול ואביזרים מיוחדים למפתחי זכוכית
רח' בן־יהודה 34 ירושלים 94230
טל. 02-249566

אקדמי טרוול academy travel ltd.

חברת אקדמי טרוול הינה חברה לתיירות פנים וחוץ. הצוות הצעיר והמיומן של אקדמי טרוול ישמח לעזור בייעוץ ובתכנון מסלולים באירופה, ארה"ב והמזרח הרחוק. כמו כן בהזמנת בתי מלון ורכב בארץ ובחו"ל.
החברה מציעה גם חופשות לימוד, חופשות בריאות, טיולים מאורגנים וסיורי תמריץ.
הנסיון הרב שהצטבר במחלקת התמריצים של החברה המתמחה בייזום תכנון וארגון חופשות אלה יעזרו ללקוח בבנית מודל חדש לפיו אתה מעניק לעצמך פרס נכבד ביותר בתמורה להגברת המאמצים מצידם.
ניתן לשלב את החופשה עם לימוד שפות בצורה מרוכזת.
המשרד ממוחשב ועוזר לטיפול הטוב ביותר ללקוח ומקצר זמן מתן המידע שניתן ללקוח.
לפרטים והזמנות נא לפנות לחברת אקדמי טרוול בע"מ, רח' טרומפלדור 14, ת"א, טל' 03-658165.

צוות אקדמי טרוול
מברך את קהל לקוחותיו ומבקריו.

לאקדמי טרוול בע"מ
המשך שגשוג ועליה
סופר קיד
סופר קיד
רהיטי חדרי ילדים ונוער
לגת
מטבחי לונה
רח' ברוך הירש 11 בני־ברק
(אפשרות כניסה מאבא הלל מול אצטדיון רמת גן)
טל' 03-5791577, 03-782357

לאקדמי טרוול בע"מ
המשך שיתוף פעולה והצלחה
יונה קינן

לאקדמי טרוול בע"מ
שאו ברכות חמות
מגדל
חברה לביטוח בע"מ
מקבוצת מגדל – מגדל ומעוז
רח' סעדיה גאון 26, ת"א
מגדל טל': 03-647647
מעוז טל': 03-647333

לאקדמי טרוול בע"מ
שאו ברכות חמות
זאב יפה, מנכ"ל
שור סוכנויות ביטוח בישראל (1983) בע"מ
סניף ת"א 03-298857 • סניף ירושלים 02-242656

לאקדמי טרוול בע"מ
מיטב הברכות
איתן EITAN
חברה לביטוח בע"מ Insurance Co. Ltd.
03-5102424
04-512281

MORE
תוכנה למשרדי נסיעות
ברכות מבית די.פי.טי.
מחשבים ותקשורת בע"מ, טל' 04-703723/4

לאקדמי טרוול
המשך שיתוף פעולה
ג'י.אס.טי.אס. בע"מ/בא לי נסיעות
מארגני טיסות טיולים ונופש
רח' בן יהודה 57, ת"א, טל' 03-222261

לאקדמי טרוול בע"מ
מיטב הברכות
שירן בע"מ –
שיווק וסחר למוצרי חשמל ביתיים
רח' מוליבר 5, פ"ת, טל' 918649, 03-916560

לאקדמי טרוול בע"מ
מיטב האיחולים
מצוות עובדי דפוס סיטון בע"מ
כל סוגי עבודות דפוס
רח' בן יהודה 33, ת"א, טל' 03-657893

לאקדמי טרוול בע"מ
אתכם ביד אחת להצלחה
צוות נאות־הכיכר
רח' הירקון 252, ת"א,
טל' 03-5463111

לאקדמי טרוול בע"מ
עלו והצליחו
צוות רימון טיולים

לאקדמי טרוול בע"מ
שאו ברכות חמות
רטפון אימפורט בע"מ/ל.ת.ר בע"מ
יבואני גרף, אי.טי.טי, קונסטרוקטה
רח' שדרות יהודית 35, ת"א, טל': 03-255302

לאקדמי טרוול בע"מ
שאו ברכות חמות
אקדמי טרוול עפולה בע"מ
נסיעות לחול, תיירות ונופש
academy travel afula
רח' הכנסת 10, עפולה, טל' 593123, 06-522566

לאקדמי טרוול בע"מ
אתכם לאורך כל הדרך
גינדי השכרת רכב
רח' הירקון 132, טל' 03-5448344-5

לאקדמי טרוול בע"מ
אתכם לאורך כל הדרך
יוסי מאי – שרותי הנהלת חשבונות
רח' טרומפלדור 14, ת"א, טל': 03-658863

מתנות ?
רק יפות !

כל מה שרצית לקנות לעצמך
ותקנה לחבריך
ישר מהיבואן
זה הזמן (האחרון) להוסיף למלאי
מבחר יפהפה של מתנות לחג:
כלי קרמיקה, זכוכית, סלים, מקש
מתנות לגבר וכו'.

חיים לוי – יבואנים בע"מ
רח' חומה ומגדל 22, תל־אביב
טל. 338349 – 03-331974

טראומה

טלילה בן־זכאי

הידיעה שאי־שם גדל ילדך שלך, שלך לא הָיָה הכח הנפשי לטפל בו, תמיד קיימת. יש להגביר את מודעות הציבור לנושא, כדי להפחית מן הנטל הנפשי העצום המוטל ממילא על המשפחה. תינוקות נטושים נופלים בין הכסאות ואין מי שימהר לקחת את האחריות לגורלם.

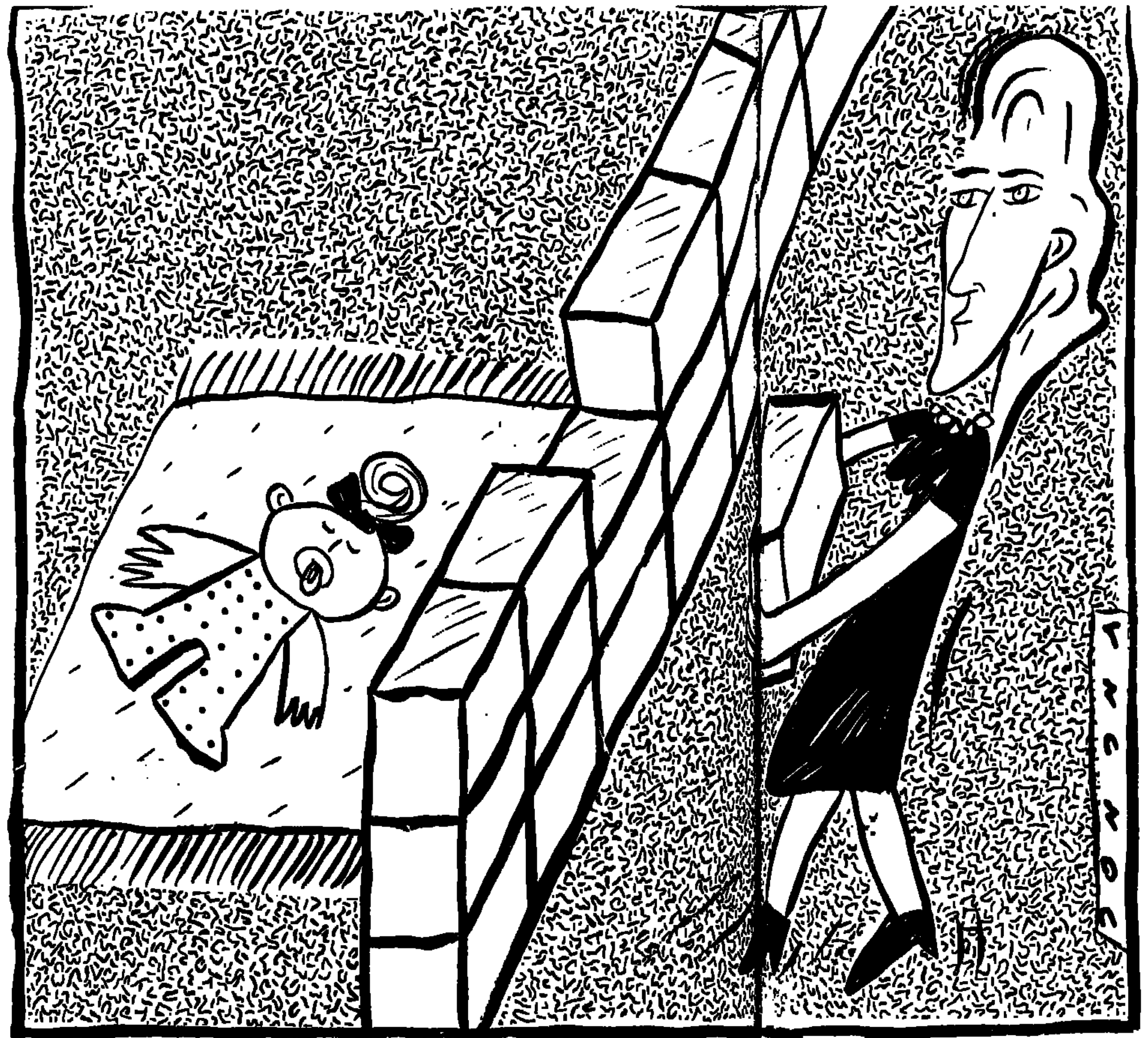

כמו פצע פתוח

מדי שנה נולדים בארץ כמה עשרות ילדים עם מומים מולדים. כ־30־40 מהם אינם נלקחים הביתה ע"י בני משפחותיהם והם נותרים בבתי־החולים. "אין בידי מספרים מדוייקים", אומר ד"ר יצחק קרמן, יו"ר המועצה לשלום הילד, "וזאת משום שעובדת משרד הבריאות שהיתה ממונה על הרישום יצאה לחופשת לידה ממושכת, והמשרד לא העמיד לה מחליף". אם זה לא היה כואב, זה היה מצחיק; אבל זה משקף נכונה את מידת החשיבות שהממסד נותן לנושא כאוב זה.

"את הילדים הנותרים בבתי החולים ניתן לחלק לשלוש קבוצות", מוסיף ד"ר קרמן להסביר: "האחת, של המקרים הקשים במיוחד, שמטבע הדברים חייבים לחשאר במסגרת בתי החולים להמשך טיפול; השניה – של ילדים שיכולים לחיות במסגרת משפחה או מוסד, אך נזקקים גם להשגחה רפואית. והקבוצה השלישית היא של ילדים עם תסמונת דאון, ללא מומים נוספים. את אלה, ניתן ורצוי לגדל בחיק המשפחה. אלא שהחברה, בעיקר בני המעמד הבינוני (כמעט שלא אצל משפחות דתיות, בני־מיעוטים, או בהתיישבות העובדת), אינה מוכנה לכך נפשית, ואינה ערוכה עם שירותי קהילה תומכים. במציאות ננטשים מדי שנה כ־30 ילדים, הנדחקים בדחיפות למסגרת הולמת".

בעזרת השירות הסוציאלי של בית חולים "השרון" אותרו שתי משפחות, שהיו מוכנות לשיחה גלויה. שתיים מתוך מאות המפוזרות בארץ. לא חתך סטאטיסטי, אלא שני ספורים אנושיים, עם מכנה משותף אך עםמסקנות שונות.

קוראים לזה נטישה

זה קורה, בדרך כלל, זמן קצר לאחר הלידה. הורים מגיעים למסקנה, שלא יוכלו להתמודד עם גידול ילד פגוע בביתם, והם מסתלקים. נעלמים. חלק מהם לא עונה יותר לטלפונים ואפילו משנה את כתובת המגורים. מנסים להתנתק. קוראים לזה נטישה.

"את חושבת שבזה תם הספור, שאפשר באמת לסגור דלת ולשכוח? זה נשאר כמו פצע פתוח. אולי עם הזמן לא חושבים על כך יום יום, שעה שעה, אבל הזכרון תמיד קיים. הידיעה שאי־שם גדל ילדך שלך, שלך לא היה הכח הנפשי לטפל בו. ואולי כבר צמחה לו שן? ואולי הוא מחייך, או בוכה? ואולי התחיל ללכת? מתעורר בך געגוע עמוק, שאולי רק לידת ילד אחר, בריא, יוכל למלאו. אבל לא תמיד את זוכה לכך. והפצע נעשה יותר עמוק, יותר כואב. וביחד עם זאת, אני לא מתחרטת על הדרך בה בחרתי, ולו חס ושלום הייתי ניצבת שוב לפני אותה בעיה – הייתי נוהגת בדיוק אותו דבר."

זה התחיל ביום הלידה של הגב' פאר (השמות האמיתיים שמורים במערכת), הכל התנהל כמתוכנן. בהרבה פחות פניקה מאשר בשלוש הלידות הקודמות שלה. סוף סוף היא כבר יולדת עם נסיון. הנסיון הזה הוא שחידד את חושיה, וכבר ברגע הלידה – כשהמילדת הרימה את התינוקת, הבחינה בשוני. היא לא כמו יתר ילדי, אמרה, משהו לא בסדר אצלה?

"את מדברת על נטישה – היא אומרת – מי שנטש ראשון לא הייתי אני, אלא הצוות הרפואי. תוך דקה כולם נעלמו מן החדר ואני נותרתי לבדי, תוהה מה קורה כאן. איפה ברכת המזל־טוב השיגרתית? איפה החיוכים והשמחה? אני לא יודעת איך אשה צעירה, בלידה ראשונה, היתה מגיבה; אני, חיברתי מיד את כל הסימנים והבנתי שיש בעיה. מאחר והספקתי להציץ בה ולראות שהיא חיה ובעלת כל האיברים, הנחתי שיש לה תסמונת דאון. כשבעלי נכנס לחדר, אמרתי לו: יש לנו בת מונגולואידית ואני לא מתכוונת לקחת אותה הביתה".

הבעל: "בפעם הראשונה שהראו לי את התינוקת, עטופה בחיתולים מכף רגל ועד ראש, לא הבחנתי בשום דבר. הייתי מאושר שהלידה עברה בשלום ושיש לנו עוד תינוקת. נשקתי לה ואמרתי מזל טוב. כשאשתי ספרה לי מה שהיא חושבת, הייתי בטוח שהיא טועה. ניסיתי להרגיע אותה ולהבטיח לה שהכל יהיה בסדר, אבל לאחר זמן לא רב הגיע הצוות הרפואי ואישר את השערתה. נדהמנו. אחרי שלושה ילדים בריאים וכן זקונים בן שנתיים, אתה לא מביא כלל בחשבון אפשרות כזאת. עדיין רציתי להאמין שזה מקרה קל במיוחד, שנוכל להתמודד בו בכוחות עצמנו. ואז ניגשתי לחדר הילדים וראיתי מקרוב כמה מקרים של ילדים עם תסמונת דאון, עם התנועות המונוטוניות של טלטול הראש, וההעוויות בפנים, וזה שבר אותי. אמרתי לאשתי: את הרית וילדת, ואת תחליטי, אני אעמוד לצדך עד הסוף".

למזלם של בני הזוג פאר, וזאת הם מבקשים לחזור ולהדגיש, היתה במחלקה עובדת סוציאלית אותה הם יכולים להשוות רק למלאך. היא הושיטה כל סעד נפשי וטכני שניתן לחשוב עליו. יצרה קשר חזק במיוחד עם היולדת, וכך נוצרו יחסי אמון בין המשפחה ובית־החולים, קשר שבעקבותיו אמנם לא שונתה החלטתם לוותר על הילדה, אבל לא כאקט של התעלמות מקוממה, אלא תוך קבלת אחריות. הילדה נרשמה בתעודת הזהות שלהם וזכתה לשם. הם עצמם לקחו חלק בתהליך חיפוש משפחה אומנת, וקנו ציוד חדיש להכנת חדר הילדים על כל הדרוש לגידול נאות של התינוקת. נקודה נוספת, וחשובה לא פחות, היא ההדרכה שקיבלו ביחס למה שיאמרו לבני המשפחה, ועיקרה – לא להסתבך בשקרים. כך, גם נשארת אופציה לקבל את הילד בחזרה לחיק המשפחה מאוחר יותר, אם המשפחה מתחזקת ומסוגלת להשלים עם המצב; כמו כן נמנעים משקעים מיותרים בעתיד, כאשר ואם יום אחד יתהו הילדים הבוגרים למה הוריהם הפקירו את האחות. כאשר הם מודעים מן ההתחלה, לכך שנולדה להם אחות חולה מאד וזקוקה לטיפול מיוחד שהבית לא מסוגל להעניקו לה, ויודעים שההורים דואגים לה כלכלית, יש סבירות גבוהה שיקבלו זאת בהבנה.

"לנו היה מזל, אומרים לי בני הזוג פאר, מצאנו זוג צעיר שהיה מעוניין לגדל ילד, לא רק בגלל התשלום הנילווה לכך. הם התקשרו אליה בצורה מדהימה והעניקו לה את הבית החם והאוהב, שאנחנו לא היינו מסוגלים לתת".

הארכת חיי הסבל

לרבים מן הילדים הנולדים עם תסמונת דאון יש גם מומים נוספים. לתינוקת שלהם היה מום בלב שאובחן מיד לאחר הלידה. לאחר מספר חדשים התקשרו אליהם מבית־החולים וביקשו את אישורם לביצוע ניתוח לב בילדה. למרות שלא גדלה בביתם, מאחר ולא נלקחה מהם זכות האפוטרופסות, הם היו אלה שחייבים לחתום על הסכמתם לניתוח. ההורים נדהמו, וסירבו לחתום.

"מה הצביעות הזאת", היא אומרת, "כולם יודעים שהטוב ביותר שיכול לקרות לה, זה שתמות מוקדם ככל האפשר. שאני אחתום כדי שיאריכו באופן מלאכותי את חיי הסבל שלה? סירבתי. הרופאים ניסו להשפיע עלי, ואת יודעת מה אמרתי להם, ברגע של כאב וכעס נוראי: הרי זה ידוע שהרופאים דואגים אחד לשני, ואם למישהו מכם היה נולד ילד כזה, הוא לא היה יוצא חי מחדר הלידה. אז איזה זכות יש לכם לשכנע אותי?"

– האם זה באמת מה שאת חושבת, שעלינו לחזור לנורמה של ספרטה, שכל ילד הנולד חלש או נכה יומת במקומו?

והיא עונה ללא היסוס: "כן."

הילדה שלהם לא האריכה חיים. היא לא זכתה להוציא את שנתה הראשונה. בעצת הרב קברו אותה כדת וכדין, העמידו לקברה מצבה יפהפיה, כפי שהאם האומנת תיכננה, ישבו "שבעה", אך לא אמרו "קדיש" כי הורי האב עדיין בחיים.

האם בכך תם הספור? לא לגמרי. אף שחלפו מספר שנים הנושא ממשיך להיות מרכזי בחייהם. דשים בו שוב ושוב. קשובים לכל מקרה דומה בסביבה, ומנסים לתת חיזוקים למשפחות נפגעות. המסר שלהם: יש לדאוג שעובדת סוציאלית בוגרת וחכמה תהא צמודה לכל בית־חולים. אין להשפיע על משפחות, שאין להן הכח לכך, לנסות להתמודד עם בעיה העלולה להרוס את כל הקן המשפחתי, בגלל סיכוי קלוש ביותר לפתח משהו מן הפוטנציאל הקטן הקיים אצל כל ילד פגוע. יש ללחוץ על משרד הרווחה למצוא פתרון הולם של משפחות אומנות, או מוסדות – כמו זה שניסתה להקים הגב' הרסה לוי – לטיפול מקצועי ואנושי בילדים. ויש להגביר את מודעות הציבור לנושא, כדי להפחית מן הנטל הנפשי העצום המוטל ממילא על המשפחה.

לא הרחק מביתם של בני הזוג פאר, בדירת שכון צנועה ונקיה, פגשתי במשפחה אחרת, עם השקפת חיים שונה לחלוטין. אלה הם מרים ויואל שלום. מרים היתה גרושה, ללא ילדים, כאשר קיבלה לביתה כאם אומנת ילד עם תסמונת דאון, אותו היא מגדלת באהבה רבה כבר למעלה מ־10 שנים. נלחמת עם כל הסביבה, כנמרה, על זכותו לחיים נורמליים ככל האפשר. לימים נישאה ונולדה לה ילדה תמורה משלה, שלמדה לחיות עם אח בוגר ואיטי. טוב לב, אך מתקשה בקריאה וכתיבה. לפני כשנתיים ציפו בני הזוג שלום לתינוק נוסף. נולדה להם תינוקת עם תסמונת דאון. "נכנסתי להלם," מספרת מרים, "שלי יקרה. דבר כזה? אני שגידלתי בכל כך הרבה אהבה ילד פגוע של משפחה אחרת? הייתי בקריזה. אבל לרגע לא חשבתי להשאיר את הילדה.

"ומאז הם גרים כולם יחד. שני ילדים עם תסמונת דאון, וילדת סנדוויץ' בריאה. להשלמת הפרנסה יוצאת מרים מדי ערב לנקות משרדים. כשיש צורך, אחותה נחלצת לעזרתה בטיפול בילדים.

סביבה אכזרית ומתעלמת

משפחה חמה. משפחה? כן. אבל הסביבה? על כך יוצאת מרים בשצף קצף: "האנשים פשוט אכזריים", היא אומרת. "את יודעת שאף אחד מן השכנים לא בא לברך אותנו להולדת הילדה, לא הביאו מתנות או פרחים. שלא שאלו לשמה, והם מתעלמים כאילו היא לא קימת? את יודעת שכשאני יורדת לטייל אתה בעגלה, בורחים ממני כאילו הייתי מצורעת? שרוב הגננות בסביבה לא הסכימו לקבל את הבן לגן, וכשנמצאה נפש אחת טובה, אז ההורים ניסו לעשות יד אחת נגדה ונגדיו? באתי לאסיפת הורים והיטחתי בפניהם: מי מכם יכול להיות בטוח שלא יהיה לו ילד כזה? איך תרגישו אז, כשיחרימו את הילד שלכם? רובם הבינו. אחת הוציאה את הילד שלה מהגן והעבירה אותו לאחר. שתהיה בריאה. בוודאי שיש קושי לגדל ילד חריג. הוא זקוק ליותר תשומת לב, יש גם יותר הוצאות כספיות. טיפול פיסיותיראפי, לימוד דבור, ועזרה בלימודים, מפני ששיטות הקיימות מיועדות לילדים עם כושר קליטה שונה משלהם. אבל כשאני רואה איך הם מתפתחים, לומדים לאכול ולהתלבש בעצמם, להנות מטלויזיה, ממוסיקה, וממשחקים עם ילדים – אני מאושרת."

מה המטרים שלה? ראשית – לעשות את כל הבדיקות האפשריות לפני שההריון מתקדם מאד, גם אם זה לא ניתן בחינם, כדי לצמצם עד למינימום לידת ילדים עם מום מולד. שנית – לקחת את הילדים הביתה ולהעניק להם בית חם, אוהב ומעודד. שלישית – להשפיע על המערכת להקציב תקציבים שיעזרו להורים לטפל ולפתח הילדים בהבית, כדי שלא יעדיפו מסירתם למוסדות.

אף שהיא אינה מתביישת במצבה, ורגילה לצאת לטייל עם ילדיה, היא מבקשת להשאר בעילום שם. מדוע? כדי להגן על האנונימיות של הבן. כדי שאיש לא יוכל לקשר בינו לבינה, ולא יוכל להפריד ביניהם. היא אמנם לא ילדה אותו, אבל הוא שלה. ועוד איך. ■

(★ למעט שמות אנשי הצוות המטפל שונו בכתבה זו שמות המרואיינים ופרטים העלולים לזהותם.)

תינוקות בין הכסאות

בבית חולים "השרון" בפתח־תקוה נמצאים כיום חמישה ילדים נטושים, בגילים שבין מספר שבועות לשלוש שנים. נטוש הוא ילד שהוריו הרתירו אותו בבית־החולים, והמערכת מגיעה למסקנה שהם לא מתכוונים לחזור לקחתו. מבחינת החוק, נטישת ילד שלא מלאו לו 14, או נכה שלא מסוגל לדאוג לעצמו, זוהי עבירה פלילית ושופט רשאי לשלוח את ההורה לשלוש שנות מאסר. אך בית החולים לא פונה לבית המשפט, בהניחו שאין טעם לנסות לפתור בעיה אחת ע"י יצירת בעיה אחרת; ומתוך דאגה עמוקה לשלומו של התינוק, במידה ששהותו תכפה על המשפחה. אך שהות של ילדים במסגרת בית החולים, מלבד היותה מעמסה כלכלית וטכנית, גם חושפת אותם למחלות מדבקות וזיהומיות מחר, ומונעת חשיפה לגירויים חיוביים מאידך. הפתרון, לדעת כל הנוגעים בדבר (בשיחה עמי לקחו חלק מנהל בית־החולים ד"ר הרט, מנהלת השירות הסוציאלי יפה לנדאו, והעובדת הסוציאלית במחלקת ילדים ויולדות הגב' סו להמן) היא העברת הילדים למשפחות אומנות. הבעיה, כרגיל, כסף. מי חייב לממן זאת? או במלים אחרות – של מי האחריות? הכל מצביעים לעבר משרד הרווחה, אך הוא איננו ממהר לקבל זאת על עצמו, ובינתיים נופלים המקרים בין הכסאות והתינוקות האומללים נותרים בבתי־החולים. ■

רווקה בנתה לה בית

(המשך מעמוד 15)

האמבטיה ארונית גדולה ולבנה מעל מראה ועל השיש כלי איפור, פודריה ופתיתי צמר צבעוניים. נשיות בכל פינה.

ריקי, 31. רווקה שופעת אנרגיה, ששה חודשים בדירה שלה, הנמצאת בלב תל אביב. לפני כן התגוררה ברחובות, בוילה גדולה ומרווחת של הוריה. ההורים יצאו לצפון לתקופה והשאירו בוילה את ריקי ואחיה. מה שהביא אותה לתל אביב היה למעשה העבודה. ריקי, העוסקת בהפקות תיאטרון, עבדה תמיד בתל אביב.

"הקילומטרים הרבים והיומיים שעשיתי עם המכונית, הפקקים, האיחורים וכל שאר הטרטורים המיותרים שעל הכבישים, התישו אותי. ויתרתי על הנוחיות שמעניקה דירה מרווחת וגדולה והחלטתי ללכת על אחרת, קטנה, במרכז העיר. החיפושים היו מייגעים. לא היה מתווך בעיר שלא הייתי במשרדו. חמישה וחצי חודשים חפשתי דירה, פעמיים הייתי קרובה לחתימה על חוזה וברגע האחרון הכל התפוצץ ושוב חזרתי לקו ההתחלה.

"החלטתי להקדיש שבוע שלם למציאת דירה. הגעתי למתווכת צעירה, שלאחר מספר ימים התקשרה איתי ואמרה: 'ישנו' כשהגענו לדירה, הכלב של המתווכת ניצב בדלת וסירב להיכנס. גל של צחנה היכה בו ובנו. הדירה היתה במצב נורא. זוהמה, הזנחה נוראה. קשה היה להאמין שבטנופת כזו מתגוררים אנשים. אבל הסביבה מאד נראתה לי, והפוטנציאל של הדירה בלט: תקרה גבוהה, שטח וכיוונים מצויינים. סיפרתי להורי שמצאתי דירה אך פחדתי להביא אותם לראותה.

"יש לי דודה עם מעוף. היא באה למחרת על מנת לעזור לי להחליט. 'על המקום את סוגרת', היא לחשה וככה היה. 49,000 דולאר עלתה הדירה, את הכסף גייסתי מחסכונות ומהלוואות משפחתיות. לא רציתי להכנס להתחייבויות ממושכות של משכנתאות.

"אחרי שקבלתי את המפתח והדירה היתה ריקה הבאתי את הורי. כתמים כחולים ומחרידים היו על הקירות. קודם לא הבחנתי בהם, הרהיטים שהיו הסתירו. אבי סובל מאלרגיה והתחיל מיד להתעטש. הריח הנורא דבק בדירה. הצלחתי להיפטר ממנו רק לאחר הסיוד.

"השיפוצים ארכו כחודשיים. לקחתי משפצים שאני מכירה. היתה עבודה רבה. הכל היה רקוב. שחור ומוזנח. עקרתי אריחים, שברתי קירות, התקנתי אינסטלציה חדשה והחלפתי את מיקום המטבח באמבטיה. המרפסת היתה ערימה של גרוטאות, סגרתי אותה והיא עתה פינת עבודה. החלפתי את כל התריסים והתקנתי סורגים. השיפוצים עלו 10,000 דולאר. את התוכנית שרטטתי, באתי לדירה בכל יום. עמדתי לפועלים על הראש.

(המשך בעמוד הבא)

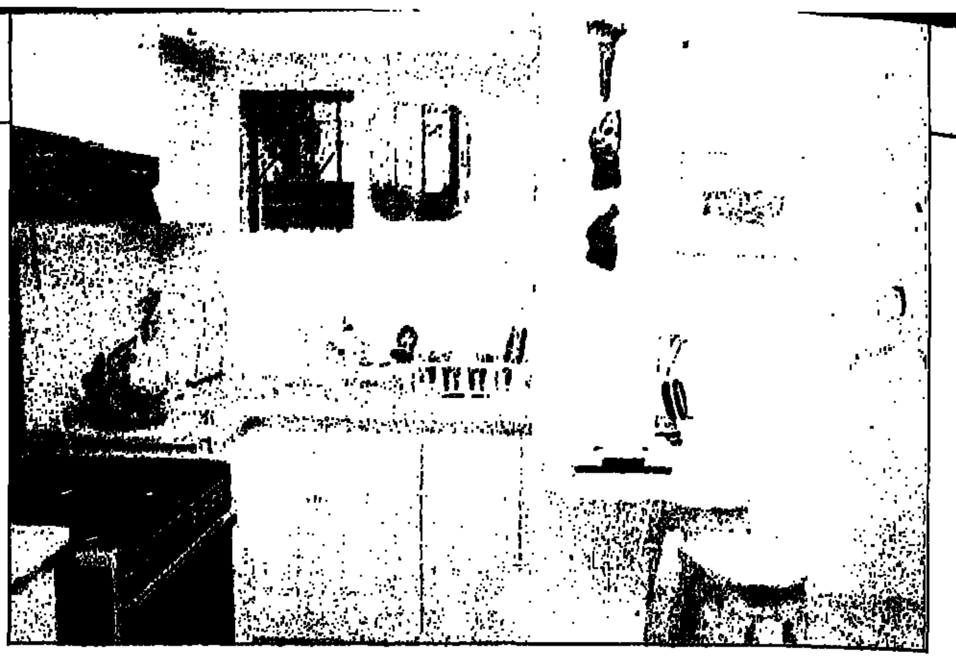

המטבח בדירתה של ריקי. במקום הזה היתה ממוקמת קודם האמבטיה.

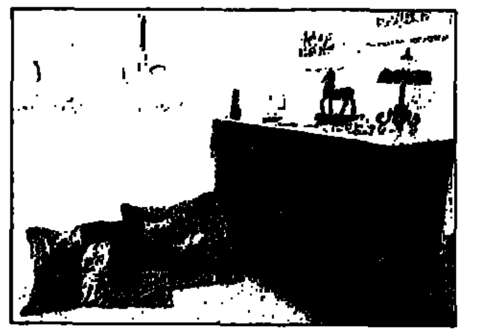

ריקי לקחה בחשבון כל נישה קטנה. ניצול מקסימאלי.

מכתב מרווק

להיות פנוי

להגיע ביום ששי אחת לשבועיים לביקור אצל ההורים ולמצוא בדואר שהצטבר עבורך מעטפה לבנה ארוכה, כאלו המכילות בתוכן הזמנה לחתונה. עוד תזכורת לכך, שבתעודת הזהות שלך על יד הסעיף "מצב אישי" וכחלק בלתי נפרד ממנו – עדיין רשומה המלה רווק. במלים אחרות: אתה נכלל בסטטיסטיקת הפנויים והפנויות בישראל.

הסטטיסטיקה אינה מעודדת כלל ועיקר. ככל שתוסיף למניין שנותיך, קובעת הלשכה, כך יפחתו סיכוייך למצוא בת זוג כלבבך. ועוד מעט אתה כבר בן 27... אבל אתה כועס על עצמך שנתפסת לרגע של חולשה, מסלק בחטף את ההרהורים ופותח את המעטפה. אתה מגלה, שחברך הטוב, שנשבע לך על כוס בירה שהוא לעולם לא יעשה את השטות הזאת, בחר לברוח אל הכלא החם ששמו נישואין. וזאת למרות הצהרתם ההיסטורית של בני הזוג לעתיד, שבכלל לא מפריע להם להמשיך ולחיות יחד גם ללא תעודת הביטוח שהחברה הממוסדת מתעקשת לקרוא לה כתובה.

אם באמת אוהבים, אז בשביל מה לעגן את האהבה בחוזה משפטי יבש. ואם כבר אז בטח לא בטקס דתי. אבל ב"כתב האישום" באותיות מוזהבות על יד האותיות אי"ה (האפיקורסים האלה!?) מופיע התאריך של טקס החתונה, שיוצא כמובן ביום שלישי, פעמיים כי טוב (אמונות טפלות?) ושעת עריכת טקס החופה.

אתה מרגיש נבגד. כך, באופן רשמי, אתה עומד לאבד עוד חבר לבילוי משותף של לילות חמישי בשעות הציד הנצחיים, בנסיון לצוד באיזה פאב את מבט עינה של הברונטית/הבלונדינית/הג'ינג'ית, לפתח איתה "סמול־טוק", לדעת מראש כיצד זה יתפתח. אתה מקווה שהפעם זה יסתיים אחרת, שיהיה לזה המשך גם מעברו השני של הלילה. ואם לא, אתה מבטיח לעצמך, שגם אם זה יקח כמה שיקח בסוף תמצא אותה.

כבר אינך מחפש את ה"קליק" שניצת כך כל־כך בקלות רק לפני מספר שנים, כי אתה יודע שהיום אתה בשל מספיק ומסוגל ללמוד להכיר, לגעת, לאהוב.

בזהירות אתה בוחן את ערך מניותך ב"שוק" (או שמא הייתי צריך להשמיט את המרכאות) גיל, השכלה, מראה חיצוני, אינך יכול להימלט מהמחשבה שמשהו כנראה לא בסדר איתך. הרי חמישים אחוזים מכלל האוכלוסיה הן נשים, אז למה דווקא אתה אינך מוצא את האחת והיחידה שתאיץ את קצב פעימות ליבך?

רשימת דרישות

"אתה בררן", רומזים לך חבריך מתוך דאגה אמיתית למצבך: "הבחורה שאתה מחפש עדיין לא נולדה", מוסיפה (בצחוק?) אשתו לעתיד של... "ובכלל, תפסיק להסתובב עם רשימת דרישות כאילו שאתה הולך למכולת". "אתה חייב להתפשר", לוחשת לך אשתו הטריה של... תוך הנחת יד מבינה על כתפך. אתה מתפתל בחוסר נוחות ואינך מגלה להם מה שאתה חושב באמת.

לכל הרוחות, הרי הם צודקים. ואתה קצת מצטער שניתקת את הקשר עם מספר ידידות שלך, אבל זה רק משום שידידות זו גרמה לך לסבל, הרי אינך מאמין בידידות אפלטונית שבין גבר לאשה, אבל אולי בכל זאת, אם היית מכוון את הדברים קצת אחרת, אולי היה יכול להיות לזה סיום שונה?

להיות פנוי זה לסרב להצעות בילוי משותפות עם חברים, למרות שהם אינם מזמינים אותך רק מתוך נימוס, פשוט אינך אוהב להיות גלגל חמישי. "אבל חברה של נילי, שנפרדה לא מזמן מהחבר שלה, תהיה שם", אומר לך חבר בטלפון. "טוב בסדר", אתה עונה, "עוד פגישה עיוורת, מה כבר יכול להיות?" ואתה הולך, למרות שאתה יודע שזה לא רק עוד פגישה עיוורת, זו התקווה לסיכוי חדש, לקשר חדש, אולי הפעם...

חברה־של־נילי אומרת לך "לא מזמן נפרדתי מהחבר שלי ואני זקוקה לתקופת צינון, אני עדיין לא מוכנה לקשר חדש, אבל לא איכפת לי שנמשיך להיפגש, נהיה ידידים" – והרי את התקליט הזה כבר שמעת, נדמה לך שאתה מסתובב במעגל קסמים שאין ממנו מוצא, מפני שאתה תמיד פוגש מישהי שרק כרגע נפרדה מ... או שהיא במצב של חוסר ודאות עם...

להיות פנוי זה לקנות במכולת ובשוק במנות קטנות ולקלל את היצרנים: מתי סוף־סוף הם יתחילו לשווק את מוצריהם גם במנות אישיות? בחו"ל כבר גילו את הפוטנציאל הכלכלי הטמון בכח הקניה של הפנויים.

חיי מין ריקניים

אחרים מחבריך מתלבטים בבחירת צבע החרסינה לשרותים ולאמבטיה ומתחבטים בבעיות של משכנתא והלוואות משלימות. רק לך יש באמבטיה מברשת שיניים אחת ועוד אחת חדשה שלעיתים תיזרק לפח אחרי שימוש חד־פעמי, או, במקרה הטוב, אחרי שבועיים. וזה אומר, אם עד כה לא הבנתם, שחיי המין שלך אינם סדירים. והנה אני מנפץ מיתוס לכל הנשואים, הבטוחים שהרווקים עושים חיים. אה, תחושת הריקנות שלאחר רומן של לילה אחד...

להיות פנוי זה לרצות שיום אחד היא תבוא עם מזוודה ותאמר בפשטות – באתי לגור איתך. ואתה תנסה להסתיר את התרגשותך לנוכח הסיכוי הזה החדש ותאמר לה באיפוק – אני חושב שאוכל לפנות לך מספר קולבים והרי יש לך יותר מעשרים פנויים.

להיות פנוי זה אומר שאין לך את מי להזמין לראות את פריחת האירוסים, ואין לך את מי להזמין לרכוב על אופניים בפארק הירקון בשבת, ואין לך למי להביא כוס קפה חם למיטה בבוקר של שבת גשומה.

להיות פנוי זה אומר שיש לך טלוויזיה שחור־לבן במטבח של דירתך השכורה והרבה מדפים ריקים במקרר, ובחשבון החשמל שלך כתוב שעקב צריכה נמוכה יעבירו את חובך לחשבון הבא.

להיות פנוי זה לצאת למילואים אחת לשנה ולהרגיש שהזדקנת, מפני שהחיילות תמיד נשארות צעירות... זה לטייל בדיזנגוף ולראות איך אלוהים ברא אותם זוגות־זוגות... זה לפלרטט עם הפקידה בבנק ולהבחין בטבעת הנישואין שעל אצבעה ולהתפס למחשבה התבוסתנית שכל הנשים הנחמדות בעצם כבר נשואות.

להיות פנוי זה להתמודד עם שתיקותיה של אמא, שבעמל רב עלה בידך "לחנך" אותה שלא לשאול יותר שאלות, ואבא, אבא תמיד דגל בחוק הגנת הפרטיות, אבל אולי הוא רומז לך משהו בדבר החסכון בבנק שעומד להיפרע וגם "נוכל לעזור לך כשתתחתן".

להיות פנוי זה לקנות שלושה עיתונים ביום שישי, משום שאתה יודע שלא יהיה לך משהו טוב יותר לעשות. זה לרצות להמיר במוצאי־שבת את יורם ארבל בנגיעה של אהבה עם מישהי. ■

ג.מ.

(השם המלא שמור במערכת)

הלוואת משרד השיכון – למי?

ישראל שוורץ, מנהל אגף איכלוס, משרד השכון ירושלים:

כודדים, הזכאים להלוואות משרד השכון, מוגדרים כחסרי דירה, אלו שמעולם לא היתה ברשותם דירה. הם מתחלקים לשתי קבוצות בסיסיות: אלו ששרתו בצה"ל ואלו שלא שרתו בצה"ל.

אלו שלא שרתו בצה"ל זכאים להלוואות נמוכות מהאחרים, בשל ההנחה שמי שלא שרת יכול היה להשתכר החל מגיל יותר צעיר.

הקבוצה של אלו ששרתו מתחלקת לשתי קבוצות: בני 27–35 ובני 35 ומעלה.

הקבוצה הראשונה זכאית להלוואה בסך של 14,500 ש"ח צמוד, פלוס 6% ריבית, והלוואה משלימה בסך של 13,000 ש"ח צמוד, פלוס 9% ריבית. סה"כ של הלוואה: 27,500 ש"ח.

ההלוואה ניתנת לתקופה של עד 20 שנה, בהחזרים חודשיים של 170 ש"ח.

הקבוצה השניה זכאית להלוואה בסך של 23,000 ש"ח צמוד, פלוס 6% ריבית, והלוואה משלימה בסך של 13,000 ש"ח צמוד, פלוס 9% ריבית. ההלוואה ניתנת ל־20 שנה, בהחזרים חודשיים של 280 ש"ח. החלוקה לשתי הקבוצות על פי הגיל היא שרירותית, אך קיימת בבסיסה הנחה, שמעלה אפשרות, שמי שעד גיל 35 ומעלה עדיין לא נישא ולא הקים משפחה סיכויו להיות בודד גדולים ולכן סכום ההלוואה קרוב לסכום שמקבלים זוגות צעירים.

בועדה היושבת ומחליטה על הזכאות יושבים בין השאר היועץ המשפטי, היועץ הפנימי ומנהל אגף האכלוס של משרד השכון. את תעודת הזכאות ניתן לקבל תוך שבוע עד 10 ימים ותוקפה למשך שנה. במידה ולא נרכשה דירה – יש לערכן את הוערת. ההלוואה עומדת לזכות הזכאים בדרך כלל תוך 48 שעות, בכל אחד מסניפי הבנקים המטפלים בכך בכל רחבי הארץ. ההלוואה מותנית בהצגת תעודת זכאות, חוזה חתום על דירה והחתמת הערבים. מספר הערבים נע סביב 3, תלוי במדיניות הבנק.

ההלוואה מוגבלת לרכישת דירה ששטחה אינו עולה על 85 מ"ר, ההנחה היא, שהיום רוב הדירות בנות 85 מ"ר הן דירות של 3–4 חדרים ועונות על הצרכים של הזכאים. בזמן האחרון מתנהל משא ומתן בין משרד האוצר ומשרד השכון בדבר ביטול מגבלת השטח.

רוכשי דירות באזורים המוגדרים כאזורי ספר זכאים להלוואות החל מגיל 18.

משרד השכון אינו נותן הלוואות לצורך שיפוצים. בשנתיים האחרונות השתנתה המדיניות של משרד האוצר והיום יכול כל אחד להביא חוזה, או הסכם על שיפוצים, לבנקים מסויימים ולקבל הלוואה פרטית בריבית של 11%. "בנק טפחות", למשל, מעניק הלוואה לצורך שיפוצים, כשיש אפשרות להחזירה תוך 6 או 10 שנים. ■

ספטיל

משחת הפלא להסרת כתמים לפני הכביסה

ספטיל - מהמשפחה הטובה של פרסיל.

פן בייביליס

BaByliss

דגם טורבו 2000 בטכנולוגיה מתקדמת

★ חזק
★ אמין
★ קל ושקט

ויברו מסג' בייביליס

BaByliss

★ מפיג עייפות מתרגלים
★ משחרר שרירים מכווצים ע"י ויברציות עדינות כשהרגליים טבולות במים
★ מתאים לפדיקוריסטים לבית

בודי מסג' בייביליס

BaByliss

מכשיר עיסוי ידני
פועל בשיטות האצבעות הנעות
טוב לכל חלקי הגוף

(המשך מן העמוד הקודם)

"צריך לב חזק בשביל לשפץ. ולהיות עקשן ולעמוד על שלך ולא לוותר. ההרגשה שלי היום נפלאה, יש לי סוף־סוף דירה משלי ובמרכז תל אביב. במכונית אני ממעטת להשתמש. לכל מקום ניתן להגיע בקלות. כשגרתי ברחובות זה היה מיבצע לבלות בתל־אביב: לחזור מהעבודה בעיר, להחליף בגדים, להתלבש ושוב לצאת לשם. בשעות הקטנות לחזור ובבוקר שוב לצאת לדרך.

"השבוע, למשל, הייתי בארבעה סרטים ובלי לחצים. קצת קשה היה לעבור מבית של 204 מ"ר לדירה קטנה. על הכל חשבתי בתכנון. כל ס"מ צריך לקחת בחשבון. כל "נישה" הכי קטנה עמוסה. ארון ספרים יש לי בחדר השינה ובפינת העבודה. עוסקת הרבה בעבודות הדפס ובציורים. ברחובות היתה לי פינה לעבודות מלוכלכות ולעבודות נקיות ופינה נוספת של ספריה ושולחן עבודה.

"אבל הדירה הקטנה הזו כולה שלי. כל בורג בה שלי. אני קונה ומוסיפה ועושה בהנאה כל הזמן תוספות לדירה. השבוע קניתי שטיחים, גמרתי לתפור כסוי מיטה מטלאים, השלמתי וילונות לחדר השינה וחושבת על עור כונגית או מראה בכניסה. החברים אוהבים לבוא, מאד מתלהבים, קשה להם להיפרד... וגם הם נכנסים אצלי בדירה לחלומות פרטיים על דירה דומה. כתוצאה מכך התעוררה מוטיבציה והחלו לחפש לעצמם דירה. ■

כמה יעלה השיפוץ?

בני ואלי, שפצים:

★ ריצוף – מחיר העבודה נקבע לפי מ"ר. המחיר הממוצע הוא 50 ש"ח למ"ר. בנוסף קיימת תוספת הנקבעת לפי גובה הקומה בה נמצאת הדירה. ככל שהדירה גבוהה יותר נדרש מאמץ פיסי גדול יותר בהעלאת האריחים החדשים והורדת האריחים הישנים.

★ הריסת קיר קיים – המחיר נקבע לפי מ"ר. נע בין 30–40 ש"ח למ"ר. השינויים במחיר תלויים בעובי הקיר. ככל שהקיר עבה יותר המחיר גבוה יותר. המחיר כולל תיקוני ריצוף, חשמל וטיוח התקרה.

★ בנית קיר – המחיר נקבע לפי מ"ר, עולה בסביבות ה־45 ש"ח למ"ר וכולל חומרי עבודה כגון בלוקים.

★ החלפת אינסטלציה – המחיר נקבע לפי נקודה. כשמחליפים את כל האינסטלציה בדירה מחיר נקודה נע סביב ה־200 ש"ח. כשמתקינים נקודות בודדות המחיר גבוה יותר. המחיר כולל צנורות, הברגות, צביעת הצנורות בזפת קרה, התקנת שעון ועוד.

★ סיוד – המחיר נקבע לפי יחידה של חדר. סיוד חדר בממוצע עולה 150–200 ש"ח לא משנה גודל החדר. כשמדובר בדירות ישנות שגובה התקרה בהן 3 מ' המחיר יותר גבוה.

★ חשמל – המחיר נקבע לפי נקודה 40 ש"ח בממוצע. נקודות חשמל של 2.5 אמפר עולות 100 ש"ח. הרכבת לוח עם שעון ומכשירים 250–300 ש"ח.

★ קרמיקה – המחיר נקבע לפי גודל האריחים. התקנת אריחי קרמיקה בגודל של 20×20 עולה בממוצע 70 ש"ח למ"ר כשמדובר באריחים קטנים 10×10 ס"מ העבודה קשה יותר והמחיר 100 ש"ח למ"ר.

★ כללית – שיפוץ מלא של דירה בשטח של 60 מ"ר עולה בסביבות 5,000–16,000 דולאר. העבודה כוללת חומר שחור (חומרים הנמצאים מתחת לקירות ולרצפה), אביזרים הבולטים מהקיר, כגון: אסלות, כיורים, שקעים ועוד. רוכש בעל הדירה בעצמו.

דני, "ידי זהב" – חברה לשיפוצים:

כשעומדים לשפץ דירה יש לקחת בחשבון מספר דברים:

★ לכלוך רב – כשמדובר בהריסת קירות יש לנטוש את הבית ולכסות היטב את הרהיטים. האבק רב. המבצע כרוך בסבל מסוים ויש לדעת זאת מראש.

★ אורך רוח – העבודה עצמה, עם כל הרצון הטוב, מתמשכת בדרך כלל מעל התקופה המתוכננת. יש להיות מוכנים לכך ולא לעמוד עם סטופר ביד.

★ אין 100% – כשמדובר בארם פרפקציוניסט רצוי שיברח מהבית עם תחילת העבודה ויחזור רק לאחר שהעבודה הסתיימה, או שלא יעשה את השיפוץ בכלל. גם אם השיפוץ מעולה לא קיים שיפוץ של 100% ותמיד תהיינה אכזבות.

★ הוצאות כספיות גבוהות מהמתוכנן – יש לכך שתי סיבות: תקלות בלתי צפויות, המתרחשות תוך כדי העבודה, במיוחד בדירות ישנות. גם התיאבון של הלקוח עולה בדרך כלל תוך כדי העבודה ושיפוץ פריטים נוספים גורר אחריו הוצאות נוספות. ■

מנחם תלמי
צילום: נאור רהב

ואת קלמניה כבר ראית?

הכניסה לקלמניה – חיוך פסטורלי־נוסטאלגי.

מגדל המים שבטבור החצר – דרישת שלום מעידן אחר.

יש כמה מקומות בארץ הזו שעונים, על פי חזותם החיצונית, על ההגדרה הנוסטאלגית־מתרפקת: ארץ־ישראל של פעם. ארץ של נעורים אובדים, של חלומות שטרם איכזבו, של אמונות שלא נשרטו ולא נתערערו. ארץ של תמימות, של שמי תכלת, ארץ בשומת פריחות, מפיצת ריח הזבל ניחות חציר. ייתכן מאוד שגם אז, באותם ימים רחוקים ואכולי געגועים, התכלת לא היתה תכולה כל כך והתמימות לא היתה תמימה כל כך. אבל השנים המתרחקות ופרצי הנוסטאלגיה עושים את שלהם.

ישנם עדיין בארץ הזו כמה מקומות העונים על ההגדרה המתגעגעת הזו ששמה ארץ־ישראל של פעם. מקומות שהקידמה והפיתוח והלבבות הערלים לא חיסלו אותם, לא שינו את דמותם. עברנו בשבוע שעבר באחד המקומות הללו. בצד הכביש שבין כפר־סבא לרמת־הכובש וטירה. קלמניה שם המקום. מי זוכר? למי מעיד השם הזה פעמונים רחוקים? לוותיקים ולמי שהיו בשנות השלושים ילדים ונערים, המטיילים בשבילי הארץ הזו. היום השם קלמניה כמעט שכוח. מקום שנותר כמעט כמו שהיה כאשר סיימו לבנות אותו, אי שם בסוף שנות העשרים. באמצע שנות השלושים, בשנות מאורעות הדמים, ידעו עליו יותר ושמו היה מופיע בעתונים לא אחת. יריות ליד פרדסי קלמניה. מוקשים בדרכי החול שבין קלמניה ורמת־הכובש. פועלים יהודיים מותקפים בדרכם לעבודה בפרדסים. הגפירים עונים באש.

דרישת שלום מזמנים אחרים

על מגדל־המים של קלמניה היה זרקור. בלילות היו מאירים בו את הגדרות סביב. וגם מאותתים בעזרתו לכפר־סבא. שהרי את חוטי הטלפון ניתקו הכנופיות הערביות. וקלמניה, במושגי אותם ימים, היתה מקום די רחוק ודי מנותק.

היום, עוד לא גמרת להגיד כפר־סבא – ואתה כבר שם. קרה נס, נס זמני כנראה, והמקום הזה וסביבתו המיידית נותרו כמעט ללא פגעי ה"קידמה". עדיין לא עקרו שם את הפרדסים כדי לטעת במקומם את יער השיכונים הכעורים. עדיין שורה שם הפסטורלה הרכה של השרון ויפעתו של השם הזה, שרון, משתקפת ביפעתה של הסביבה.

עברנו שם לפני שבוע. בכביש המוליך מכפר סבא לכיוון רמת־הכובש וטירה. חשנו בלטף השרון של פעם. ופתאום, לפני רמת־הכובש, מימין לכביש, ראינו שדרת ויקלים המובילה דרך, שמטפסת אל ראשה של גבעה מתונה. ובראש הגבעה הזו מיתחם ישובי קטן, ציורי, דרישת שלום מזמנים אחרים. פנינו ועלינו לקלמניה.

קלמניה, פעם חווה חקלאית בין כפר־סבא לרמת־הכובש וטירה, ובסיס לגפירים בימי המאורעות. היום בי"ס למדריכי נוער. שיני הקידמה טרם נגסו באווירה הכפרי, הנוסטלגי.

לשעבר חווה חקלאית. עם שער כניסה מסוגנן. עם מיבנים צמודים, היוצרים ריבוע שחוצו חומה ופנימו חצר גדולה. מיתחם מוגן במושגי הימים ההם. וכטבור החצר, על גבי ארבעה עמודי בטון, מתנוסס מגדל המים נוסח ארץ־ישראל של פעם.

וקלמניה הרי היא סיפור של פעם, שמתחיל אי שם בשנת 1927, כאשר יהודי ציוני, בשם משה גרידינגר, עולה מבריטניה לארץ־ישראל ומקים כאן את המשק החקלאי הפרטי הגדול ביותר באותם זמנים. הוא קורא את המקום קלמניה, על שם אביו קלמן גרידינגר. בקלמניה נערכו נסיונות חקלאיים שהיו בבחינת חידוש באותם ימים וכפעם בפעם היו מובאים אליה תלמידי מקוה־ישראל ללמוד במקום שיטות עבודה ועיבוד שפותחו במקום. בתי החווה, חצרה ושערה המסוגנן מזכירים מעט חווה קולוניאלית. היא השתלבה יפה בנוף החקלאי שסביבה. אחר כך פרצו מאורעות 1936־39 והשם קלמניה החל מופיע לעתים קרובות בכרוניקה בהקשר לאירועי הדם והאש. היא היתה בסיס לגפירים היהודים, אלה הנוטרים של שנות המאורעות, שחבשו קולפאקים ונשאו רובים אנגליים, עם חגור של חמישים כדור. להלכה היו כפופים למשטרת המנדאט וממנה באו שכרם ומעמדם החוקי. למעשה היו כפופים לארגון ה"הגנה". באותם ימים שימשה קלמניה מקום אימונים לאנשי ה"הגנה" ובסיס פעולה ליחידת הפו"ש, שאורגנה על ידי יצחק שדה. הרבה "בטחון" נשם המקום הפסטורלי הזה בשנים ההן. בתחילת שנות החמישים הועברה החווה לרשות "בית־ברל" הסמוך ומאז היא משמשת בית ספר ארצי להכשרת מדריכי נוער במסגרת משרד החינוך, המשרת גם את המיגזר היהודי וגם את המיגזר הערבי.

עברנו שם לפני שבוע נושמים שלוות שרון. פתאום ראינו את קלמניה. חיוך פסטורלי־נוסטאלגי מעידן אחר. ■

נסיון אישי

איציק רורט,
רומא

איך להישרד בבירת איטליה בלי לצאת מן הדעת. רשמים אישיים מאד של תושב־זמני. אין נס־קפה, אין לבן. חלב קונים בבאר. אבל רומא היא העיר הכי יפה בעולם. אם יש בך ממוצקות האופי ההכרחית כדי לשרוד – תסתגל.

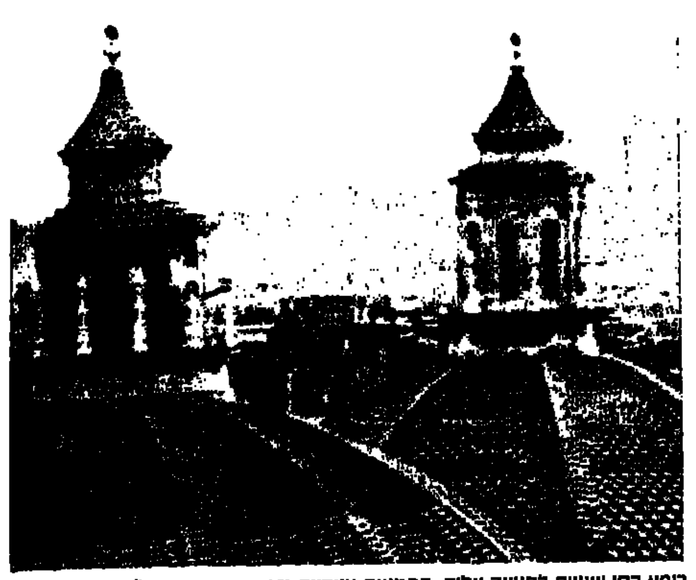
רומא כפי שנעים לחשוב עליה: סמטאות ציוריות וכיפות כנסיות. בלוף.

לא רומאי ברומא

רומא! רומא! צלצול פעמוני הכנסיות מרעיד את האוויר הזך והשקוף, את השמיים הכחולים מעל, ומתחמם בין סמטאות עקלקלות, חורבות מטות לנפול של הוד קדומים שגיא, וכו' וכו'.

טוב, כבר קראתם הרבה כתבות כאלה, ורומא היא באמת העיר הכי יפה בעולם, כמו שכל אחד, גם מי שלא היה בה, יודע, ואי אפשר שלא להתאהב בה. אבל...

רומא היא גם המקום הנכון לחטוף התמוטטות עצבים. עיר נפלאה זו מומלצת לכל מי שרוצה לאבד את שפיותו, ולפתח טיקים בפנים. לשהות כאן יותר מחמש שעות ולא לשקוע בתחושת אין־אונים ותסכול מלווה ביאוש, זה פשוט בלתי אפשרי. על מה אני מדבר? בבקשה. הנה לכם קטע מחייו של עולה חדש ברומא:

הגעת לרומא לשנת לימודים. לפני כן, כראוי לאדם רציני, למדת כמה חודשים איטלקית בארץ. אתה יודע שזה עוד לא זה, אבל אתה מרגיש שאתה בדרך הנכונה. פתאום מסתבר לך שאין שום קשר בין השפה עליה טרחת בתל אביב, לניב המדובר פה. כי המורה הפרטית שלך, שאת נסיעותיה לתופשה בשוויץ ואת טיפולי השיניים שלה מימנת, לא טרחה (יותר נכון: לא רצתה) לספר לך, שאין דבר כזה בעולם "איטלקית". השפה הזאת היא פיקציה שהמציאו מורי האיטלקית, כדי שיהיה להם ממה להתפרנס.

איטליה בנויה ממחוזות שאוחדו לישות פוליטית (ופוליטית בלבד) במאה שעברה. כמדינה היא קיימת רק על המפה. לכל מחוז יש תרבות משלו, מנהגים משלו, ומה שנקרא בלשון עדינה "דיאלקט". אלא שזהו מינוח מטעה, כי במקרה הזה, אומרים "דיאלקט" ומתכוונים לשפה. מלבד נקודות מפגש אחדות, שמטרתן, אני חושד, להפגין אחדות לצרכי חוץ, אין שום קשר בין השפות השונות. הדמיון בין הדיאלקט המדובר בסיציליה לזה המדובר בפירנצה, מקביל בערך לזה שבין אמהרית לסינית.

את האיטלקית – אותה שפה לא קיימת שבתמימותך למדת קודם – אפשר לשמוע רק בטלוויזיה, ברדיו, ובלוויות ממלכתיות. כשהבנת שבשביל לדבר עם בני המקום בשפתם אתה חייב למוד רומנסק, אתה, (עדיין צעיר, תמים, אופטימי) מנסה לתקשר באנגלית.

ודווקא סביר היה לצפות שהאיטלקים – אומה ללא לשון – ידעו אנגלית, שלפחות תהיה שפה אחת משותפת לכל האוכלוסיה, אך לא כן הוא, להיפך. במשרד החוץ האיטלקי, אומרת השמועה, ישנם שלושה פקידים היודעים אנגלית לא רע יחסית. על כתפיהם הדלות (שש במספר) מוטל עול כבד ביותר. הם הקשר היחיד בין איטליה לעולם החיצון. הם מנסחים הסכמים, מתרגמים מאמרים מעיתונות חוץ, ומעדכנים את ראש הממשלה במתרחש בפוליטיקה הבינלאומית. בזכותם נשמרת איכשהו תדמיתה של איטליה כמדינה מפותחת, החיה במאה העשרים, ונמנע הבזיון הנורא של שיוכה לעולם השלישי. מלבדם, ישנם כמובן איטלקים משכילים רבים, שלמדו שפות, היודעים להגיד "yes" ו"no". זהו. כל נסיון מצדך לדבר אנגלית יתקל בחומה אטומה של חיוכים טובי מזג, שפע של רצון טוב וחוסר הבנה מוחלט. הרעיון שאנגלית היא שפה בינלאומית נשמע כאן די גרוטסקי.

לאחר שניסית לדבר עם המקומיים, ונכשלת בכל אמצעי שנמצא ברשותך, אתה אמנם קצת עצבני, אבל מתנחם בעובדה שלדבר זה לא הכל בחיים, ובפרץ נעורים – מחליט לשתות קפה!

אין נס קפה

קרן רחוב וקרן זווית. נכנסת, ועשית את הטעות האיומה והנוראה, וכמו כל ישראלי מן המנין, ביקשת נס קפה. התוצאה המובנת מאליה היא שהמלצר התעלף. באיטליה אין נס קפה. הפסדת עוד נקודה במלחמת ההתשה, ואנחנו רק מתחילים! בכלל, נראה שכלכלתה של מדינה זו מעורערת עד היסוד. אין פה כלום: אין נס קפה, אין 9 אחוז, אין קוטג', אין לחם שחור, אין לֶבֶּן, הצהוב של הביצה כתום, וחוץ מתור אחד נידח בפרבר מרוחק, בבעלותו של פרסי משוגע, אין אפילו איפה להשיג חומוס, תאמינו או לא. וזה מה שנקרא אירופה!

טוב, בזמן שאני סטיתי מהנושא, הספיק המלצר ההמום להתאושש ממכת המחץ שלך, ועכשיו, בעדינות, בשביל לא להפיל אותו שוב, אתה מבקש, ומקבל, קפה. הוא (הקפה) מוגש לך בכוסית זעירה, נראה יותר כדגימה, ומספיק לשני שלוקים קטנים. קטנים, אך מה, מאוד מסוכנים: הרכב החומר בכוסית הוא 95 אחוז קפה חמישה אחוז מים, והוא מר ממוות, וקר כקרח ולגימתו מעוררת תגובות לוואי, שיותר מכל מזכירות התקפת לב קשה: דופק פראי, לחץ דם גבוה, עיגולים מול העיניים, סחרחורת, עצבנות בלתי ניתנת לשליטה. פתאום קשה לך לעמוד. אוה, שכחתי – את הקפה שתית בעמידה. אחד ממנהיגיהם המוזרים של בני המקום הוא לשאוב אל קרבם קפה על רגל אחת, בעמידה ליד הדלפק, תוך עשרים שניות ולאוץ־לרוץ החוצה. את הקטע של דוד קפה הפוך ושעות של קשקשת בקפה "תמר" נא להשאיר במחלקת "זכרונות ארץ ישראל".

תוך שאתה שואף רוח ומחלים מהקפה, אתה שם לב לפעילות המסחרית הערה המתנהלת בבאר: אנשים קונים חלב, כרטיסי אוטובוס, בולים ומעטפות. ברור: חלב קונים בבאר, שהרי ברוב המכולות אין חלב, ואם יש – אז רק משומר, ואם תבקש מעטפה בחנות לצרכי נייר תתקל גם שם בתגובות מוזרות. זו הרי בקשה אבסורדית לחלוטין, מעטפות נולדו להימכר בבאר. כל דבר צריך למכור במקום המתאים לו. גבינות בחנות נקניקים, נעלי בית בחנות חמרי ניקוי, מלח בבאר, ולא אתפלא לראות עוגיות קרם באיטליז. הכל תוך הקפדה על ההגיון והסדר טוב.

גמרת לשאוף רוח, אתה עדיין קפצני ונמרץ מהקפה, ואתה יוצא הרחובה, לשלב הבא במלחמתך הפתטית מול כוחות השחור. אתה מחליט, למשל, ללכת לקולוסיאום, הסמל המסחרי של עיר־הנצח. יפה. לאחר עיון מעמיק במפת התחבורה המסובכת להפליא, מצאת את אוטובוס המתאים ואתה עולה עליו. ההפתעה הראשונה המקדמת את פניך היא מכת הריח. הרומאים של היום, בניגוד לאבותיהם בוני האמפריה, שנהרו בהמוניהם מדי יום למרחצאות, לא עושים ענין גדול מהיגיינה אישית. את הרגלי הנקיון אמצו דווקא מתקופה אחרת בהסטוריה הארוכה שלהם – ימי הביניים, בהם לא היתה בעיר שום מערכת סניטציה. מנפילת רומא במאה הרביעית ועד תחילת הרנסנס במאה החמש עשרה לא ידוע לנו על מקרה, בו התרחץ רומאי כל שהוא. כלומר, מדובר במסורת לכלוך בת יותר מאלף שנים. תעשיית הבשמים והדאודורנטים (להסוואה) עושה חיל, אך לא הייתי ממליץ לשום משקיע להסתבך כאן במפעל סבונים.

הכל פקוק

מצוקתך חריפה עוד יותר, כיוון שכל חלונות האוטובוס, ללא שום התייחסות למזג האוויר בחוץ, תמיד סגורים. הרומאים הם מגזע יםתיכוני־אוהב־חום־ושונא־רוח. יש גם לזכור, שרוח יכולה להרוס את התסרוקת, בה מושקעים מדי בוקר מאמץ יצירתי וזמן ניכרים. הצפיפות באוטובוס נוראה – יותר גרועה מקו 5 בקיץ – רומא לא מסוגלת להתמודד עם חמישה מליון תושבים אוהבי־נוע, וזו גם כמובן, חגיגה לכייסים. אבל יש לך יום טוב, לא גנבו לך את הארנק, וגם לא עלה כרטיסן. (כרטיסים לאוטובוס אפשר לקנות בבארים ובחנויות ראשיות, אך, כמובן, לא באוטובוס עצמו). הרכב, על כל תכולתו הגועשת, המצחקקת, הצורחת והמזיעה, מתחיל לנוע ברחובות הצרים, ותוך שלוש דקות מגיע לפקק־תנועה. טמבלו! עלית על אוטובוס בזמן עומס! צריך לדעת שבין השעות שבע לעשר כל רומא נוסעת לעבודה, ונוצר פקק אחד גדול. משתים־עשרה עד שתיים כולם יוצאים להפסקת האוכל המקודשת ואז שוב אי אפשר לזוז. ובין ארבע וחצי לתשע בערב נגררים להם הרומאים, הרוסים מעמל היום, חזרה הביתה, ושוב הכל פקוק. צריך להקפיד לנסוע רק בשעות האין־לחץ.

כשבנו את רומא, לפני הרבה מאוד זמן, גילו מתכנניה חוסר יכולת מפתיע לצפות את העתיד, ולא חשבו על מכוניות. הכבישים הצרים והמתפתלים מתאימים לתנועת חמורים וסוסים, וגם זה רק לרזים שביניהם. ברחוב, בין אלפי המכוניות התקועות, בהן הרומאים מגמגמים, אוכלים, מחטטים באף, עושים הברויות, מקימים משפחות ומזדקנים, אתה רואה רוכבי אופניים שמסכות של מנתחים על פניהם. לא, הם לא רופאים בעלי רוח ספורטיבית, אלא סתם אנשים נורמליים הדואגים לבריאותם, ואינם מוכנים לנשום אוויר, שרמת הזיהום שלו היא פי 10 מהמותר (נתון רשמי של משרד הבריאות האיטלקי). רומא היא העיר הכי יפה בעולם, אבל כנראה גם הכי מלוכלכת. כמה מעוררות רחמים הן עקרות הבית הרומאיות, הנלחמות מלחמה אבודה ומכבסות ללא הרף את חולצותיהם מפויחות הצווארון של בעליהן, המתלכלכות מיד מחדש. יתכן שזו אחת הסיבות לפופולריות ההולכת וגדלה של הבגדים השחורים. ישנם סיפורים אנושיים מזעזעים על ילדים אומללים, המתגוררים במרכז העיר, שהשחירו עד כדי כך שהחלו לסבול מבעיות גזענות בבית הספר.

אחת לכמה חודשים מתעוררת העיתונות ויוצאת למלחמת קודש בפיח. העמודים הראשיים מתמלאים במספרים מפחידים ונתונים מסמרי שיער על זיהום האוויר (רובו ככולו באשמת המכוניות), נערכים דיונים רציניים בטלוויזיה, העיריה מתכנסת לישיבות חרום, מועלות תוכניות נועזות, כמו סגירת מרכז העיר לרכב פרטי, מתעוררות מריבות הסטריות בין המפלגות השונות, הקומוניסטים מאשימים את הסוציאליסטים ולהיפך, ראש העיר מתפטר במחווה דרמטית וחוזר בו למחרת כאקט של פיוס, נשמעים איומי מרי אזרחי והתאבדות מכל קצווי הקשת הפוליטית, מחליטים על פתרונות דרסטיים. ואז העיר נושמת לרווחה, התוכניות נשכחות במגירה, העיר משחירה עוד קצת, עוברים כמה חודשים, ומתחיל סיבוב נוסף.

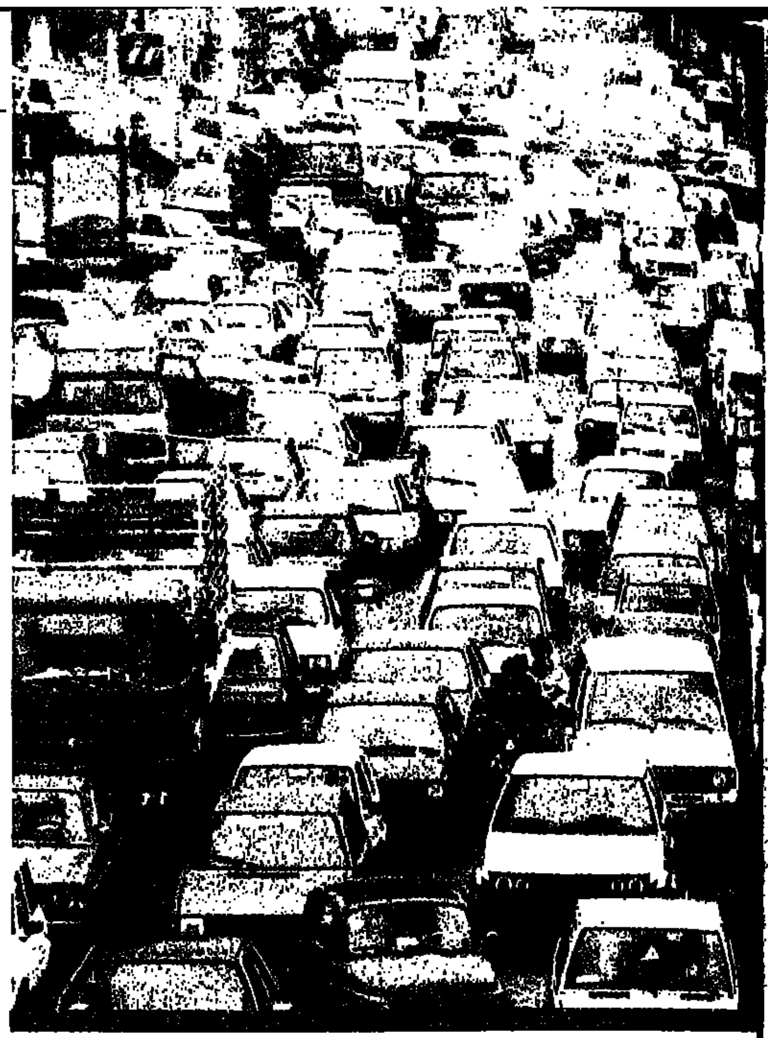
שעת תנועה שקטה ברומא. ראו, הוזהרתם.

עמוד טרַיָאנוס שניבנה בשנתיים נמצא בשיפוצים כבר עשר שנים.

התעללות מכוונת

הגעת לקולוסיאום. עכשיו יבוא קטע שכבר נראה כמו התעללות מכוונת: הוא סגור. לפי מדריך התיירים שבידך הוא צריך להיות פתוח עכשיו. להירגע. ככה זה עובד כאן: לכל אתר, מוסד וחנות ברומא יש שעות פתיחה וסגירה משלו, בדרך כלל קפריזיות לחלוטין, המהוות הוכחה נוספת לאנדיבידואליזם שבאופי הלאומי.

שוטר שפוי מכוון תנועה במסכה מנתחים למניעת הרעלה מיידית.

קל יותר למצוא את המחט הידועה ההיא בערמת השחת, מאשר מוזיאון שפתוח בשעות שכתובות בפרוספקט, שהוא בעצמו הוציא חודש לפני כן. כשהגעתי לכאן ניסיתי, כדי להכניס את הכאוס, לעשות רשימה של באיזה ימים ובאיזה שעות פתוח מה: מכולות כן פתוחות בשבת, אבל לא פתוחות ביום חמישי אחר־הצהרים. הדואר סגור בראשון, אבל פתוח בשבת. בנקים סגורים שבת ראשון, אבל ביום רביעי פתוחים גם שעה אחר־הצהרים. חנויות בגדים כן פתוחות בשבת, אבל לא עובדות ביום שני בבוקר... גודש הנתונים והצורך בעדכונים שוטפים כל כמה ימים, התיש אותי עד כניעה. יותר קל לצאת לרחוב ולראות אילו הפתעות מחכות לך היום, למשל: להיתקע בלי לירטה כשכל הבנקים סגורים.

אז הקולוסיאום, כמו שאמרנו, סגור. ואתה, העשוי ללא חת, צועד בעוז, למען העשר את עולמך הפנימי, לאיזה מוזיאון. יש סיכוי סביר שהוא סגור לשיפוצים. רומא משתפצת כל הזמן, ואף פעם אי אפשר לדעת אם המוזיאון הלאומי לאמנות עתיקה, למענו הגעת מיקנעם, לא נסגר שלשום לשנתיים. מהמוזיאון, שאכן סגור, אתה נגרר לך לאחד מרחובות הקניות. והחנויות פתוחות! אתה מתחיל להתעודד, הו, תמימות קדושה. אתה רואה חולצה יפה, עושה סיבוב, רואה את אותה חולצה במחיר כפול בחלון אחר, וחוזר לקנות גאה וזקוף על מסתדרנותך לחנות הראשונה. אחר־כך, במרחק שני רחובות תמצא שוב את אותה חולצה, בחצי מחיר. ככה זה, כל בעל חנות קובע מחירים לפי ראות עיניו, כשאין שום קשר בין המוצר למחיר, והדרך היחידה למנוע מפח־נפש בשעת מסע קניות, היא לעולם לא להשוות מחירים.

עכשו אתה מגיע בשארית כוחותיך לאיזור ה"טרסטוורה", רובע הבילויים המהולל מקצה העולם ועד קצהו. הגיע ערב, ובא לך להעביר את טעמו האומלל של היום באיזה בילוי מהמם. אתה מופתע לראות שברחובות הנטושים מסתובבים רק כמה חתולי־אשפות, שלושה ארבעה מזקני המקום, וכמה תיירים שוחרי־בידור. מה זה? פשוט מאוד. עכשיו לא סופשבוע והרומאים יוצאים מהבית רק בסופשבוע. חיי לילה בימי חול פירושם לעלוע פסטה בחיק המשפחה החמים והחלפת ערוצים בשלט־רחוק. חכם, מנוסה וסחוט בהרבה משהיית בבוקר, אתה נכנס לאחד המועדונים השוממים, להפתעתה הרבה של מלצרית משועממת, שלא ראתה לקוח זה יומיים. הפתעתה של זו היא כאין וכאפס לעומת ההפתעה שתהיה לך, כשתקבל את החשבון.

אם עברת את מסלול היסורים הנ"ל ולא נשברת ולא ברחת – יתכן שיש בך ממוצקות האופי ההכרחית כדי לשרוד כאן, בעיר זו האוכלת יושביה, ואולי, תוך כמה שנים של מאבק עיקש ומתמיד, תסתגל.

לך לישון, אתה צריך את זה, מחר הרי יהיו קרבות חדשים. ■

קצרים דברים

הצד הציורי של בלה

איתן לוין

רק עם מוסיקה הולך לה לצייר עוד ועוד. בלה, החצי של הצמד נינה־בלה, התחילה בזה בתור תראפיה. כיום, בגיל 80, קשה לעצור אותה.

בלה שאקי. כמעט בת 80. קשה להאמין. הציורים הם עבודה עצמית ו'החלפות'.

אני לא וואןגוך, וגם לא מתה מרעב. אז אני מציירת ונהנית מזה. לכל בן־אדם יש צרות, גם לי. כשאני מציירת, אני שוכחת את עצמי, שוכחת מה השעה, אפילו לא אוכלת. אני בעולם אחר. אחד לוקח ל.ס.ד., אני לוקחת ציור, זה הסם שלי". דברים אלה נאמרים בשעת ערב מאוחרת, בסלון שנראה כאילו נתלש מאחד המוזיאונים של אירופה והובא לקומה השביעית של אחד הבניינים בצפון תל אביב. הפגישה עם בלה שאקי נתאפשרה לאחר כמה תיאומים טלפוניים, ורק לאחר שנמצאו לה שעתיים פנויות בשעות הערב.

בלה שאקי החלה לצייר לפני 20 שנה, כשהיתה בת 59. כיום בגיל 80, "כמעט 80", כפי שהיא מקפידה לתקן, את מי שמזכיר את גילה המרוייק, היא אשה מלאת מרץ, מטופחת־זו־לא־מלה, צלולה ובעלת חוש הומור נפלא. הגיל מבחינתה נעצר איפשהו בגיל 60, ביום שהמכחול טבל בפעם הראשונה בתוך צבעי השמן. "לפני 20 שנה, כשהתגרשתי מבעלי השני, הייתי במשבר נוראי. הייתי כל־כך אומללה שלא רציתי לחיות יותר. לא אכלתי, לא ישנתי וירדתי מאוד במשקל. פסיכולוג שטיפל בי ביקש שאחשוב על עיסוק כלשהו, שיתן לי חשק לחיות. הבת שלי הזכירה לי, שבתור תלמידת תיכון הייתי טובה מאוד בציור. אמרתי לה: כן מותק, אבל זה היה לפני מאה שנה. למרות זאת, היא קנתה לי דפים וצבעים. ניסיתי, וזה הלך כל־כך טוב, שכעבור שנה כבר היתה לי תערוכה באחת הגלריות בתל־אביב". מרגוט קלאוזנר, היתה אורחת הכבוד בתערוכה הראשונה ואף קנתה כמה תמונות. "היא היתה הקליינטית הראשונה שלי", מספרת בלה בגאווה. כיום, תלויות התמונות האלה באולפני הרצליה שהוקמו על־ידי קלאוזנר.

מתחת לחלון הסטודיו שבדירתה, מנצנצים פנסי ת"א, שדרות עצים ארוכות, גגות בתים עמוסי דודי שמש ואנטנות. מעליהם ניצב לו כשומר המעשן את מקטרתו, עמוד הבטון של רידינג ומאחוריו רצועת ים כחולה נושקת לשמיים. "זו ההשראה שלי. אני מציירת בעיקר נוף, אנשים ועצמים מוחשיים" אומרת בלה, ושולפת מארון עץ עתיק, ציור שמן גדול. העתק מרוייק של הנוף שנשקף מבין שלבי תריס הפלאסטיק שבחלונה. על שולחן העבודה, עומד לו טייפ קאסטות שחור, שלא היה מבייש אף כושי ניו־יורקי. סביבו מפוזרות עשרות קאסטות, שנקנו במיטב חנויות התקליטים בעולם. "אני לא יכולה לצייר בלי מוסיקה. המוסיקה מוכרחה להיות מותאמת לנושא הציור. אם זה ציור נוף, זה הולך מצויין עם מוסיקה קלאסית, כשהחביבים עלי הם שופן, ברהמס, באך ובטהובן. לציורי דמויות מתאימה מוסיקה קלה. אתה יודע איזה יופי אני מציירת עם 'פאנטום־אוף־דה־אופרה'", היא שואלת־אומרת.

"במטבח של המלון, בחדר מעופש, בדרום תל־אביב, בישלתי תכשירי קוסמטיקה. כך התחיל המכון".

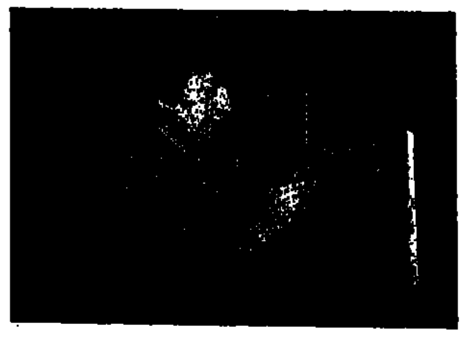
"לא וואןגוך, אבל מציירת ונהנית מזה".

כיום, במבט ארוך לאחור, שלושים שנות חייה הראשונות של בלה ניראות כחלום. היא נולדה בסופיה שבבולגריה, להורים מאוד עשירים ובגיל 20 התחתנה עם אחד מעשירי סופיה. בית גדול, משרתים וכרכרות סוסים. לא עבר זמן רב ובלה מצאה עצמה, יחד עם שני ילדיה הקטנים, בחדר מעופש במלון זול בדרום ת"א, ישנים על מיטת ברזל חורקת שקיבלו מהסוכנות. "כשהיטלר עלה לשלטון, הבנתי שהמצב הולך להיות קשה מאוד עבור היהודים. מתוך דאגה לילדים ברחנו בדרך נס מבולגריה". מבעלה הראשון התגרשה בלה זמן קצר לאחר עלייתם לפלשתינה. "לא סבלתי מהמצב, הייתי תופשיה, צעירה ויפה. הייתי בריאה והילדים שלי היו בריאים, זה היה העיקר. ידעתי שאצליח". בלה החלה לעסוק במקצוע שאותו למדה בפאריס, עוד בשנות העושר שלה. ביחד עם אחותה, נינה, פתחו מכון לקוסמטיקה, דבר שהיה חידוש בנוף התל־אביבי של שנות הארבעים. "במטבח של המלון, בישלתי תכשירי קוסמטיקה ומשחות". במרוצת השנים, ועד עצם היום הזה, הפך מכון "נינה בלה" לשם דבר, והיפות של תל־אביב מרחו את עור פניהן בתכשירים של האחיות. בימים אלה מציינות האחיות יובל למכון.

שקועה בכורסת הטלוויזיה, מוקפת ב־65 תמונות של ציירים שונים, התלויות בסדר מופתי על קירות הסלון, נזכרת בלה במשבר הגדול של חייה, כשנפרדה מבעלה השני בהיותה בת 60. משבר שהביא אחריו אלפי ציורים, לימודי ציור בלונדון ובפאריס ומספר גדול של תערוכות בארץ ובעולם. רוב התמונות שתלויות אצלה בבית, הן אורגינלים של ציירים ידועי־שם. "בעשרים שנה האחרונות היכרתי המון ציירים ואנחנו מתחלפים בתמונות. נותנת אחת משלי, ומקבלת אחת מהם. את דאלי קניתי. הוא לא היה מחליף איתי". ■

רמת החיים של נלסון

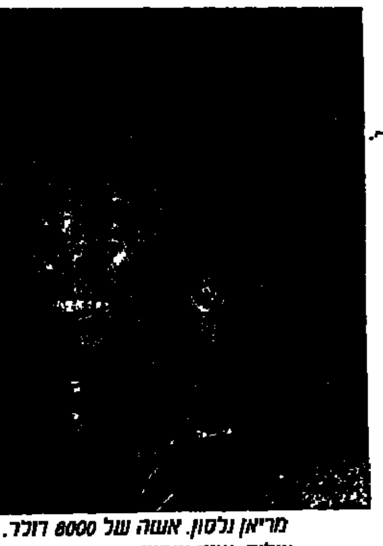
מריאן נלסון. אשה של 8000 דולר. צילום: נאוה שמש.

"לפחות 8000 דולר בחודש". זה הסכום שדורשת מריאן נלסון, כדי להמשיך ולקיים מה שהיא טוענת "רמת חיים לה הורגלה בחייו של רפי נלסון".

פרשת עזבונו של נלסון צוברת בימים האחרונים תאוצה ויש עמה סממנים של שערורית רכילות. "אני לא מדברת. ידברו עורכי הדין" כך, לטענת הצד היורש, אמרה האלמנה כאשר בתום ימי האבל נפתחה ונקראה הצוואה שהותיר אחריו רפי נלסון ז"ל ובה הוריש את כל רכושו לבנו, לירון. וכך אמנם היה. צד האלמנה לא מדבר יותר עם צד היורש ואת הדרישה הכספית שיגר בא כוחה של האלמנה, עו"ד אלכסנדר ז'ק.

שלא ברצונם מצאו עצמם כמה ידידים מעורבים באותה פרשה. כך היא תושבת אילת ורד צבעון, הזועמת לאחר ששמה שורבב בכתבה אוחדת לצד האלמנה. "אותי לא יצליחו לערב בפרשיות של ירושה" אומרת ורד צבעון. "אני הייתי ידידה טובה של רפי נלסון ואני ידידה טובה של הבן לירון. אני יודעת הרבה אבל בינתיים לא מדברת".

הסכום שדורשת האלמנה מעלה גיחוך על שפתי המזוהים עם הצד היורש. הם אומרים: "8000 דולר לחודש זה הרבה מעבר למה שאפילו חלמה מריאן לקבל כשרפי היה חי. כחודש וחצי לפני פטירתו, במסגרת החלטתם להתגרש והודעתה כי לא תלך בידיים ריקות, התקיימה בינהם בוררות כספית אצל ח"כ שולמית אלוני. אז הסתפקה ב־50 אלף דולר. אבל רפי לא הסכים לתת את הסכום הזה ואמר: כמו שנכנסתי לבוץ הזה כך אצליח לצאת ממנו. מה הדיבורים האלה על חשבונות בבנקים ומיליונים. המשכורת שרפי משך בחייו מהכפר לא עלתה על 1200 דולר לחודש. דמי המחיה החודשיים שנתן למריאן הגיעו לכ־600 שקלים. אחר כך, לקראת הסוף, היה לארג' והעלה את הסכום ל־750. בעצמה סיפרה לכולם שהוא לא נותן לה כסף. אפילו הלכה לחפש עבודה באחד המלונות באילת. כל מה שרפי השאיר אחריו זה הכפר שלא מכניס 8000 דולר, מסעדה בבעלותו, משיכת־יתר גבוהה בבנקים, אולי חובות במס הכנסה והבוץ הזה. כל כך הרבה שנים שמר נלסון בקנאות על רווקותו ודווקא חודשים ספורים לפני שמת הלך והתחתן והשאיר אחריו מין תסבוכת שכזו".

עו"ד אלכסנדר ז'ק, אינו מוכן לאשר או להכחיש את הסכום הנקוב. "אלה הם פרטים חסויים. אפגע בחובתי המשפטית והאתית אם אמסור אותם" הוא אומר. מאידך יש לו מה לומר באשר לטענות כאילו סבלה הגב' נלסון מחסרון־כיס בחיי בעלה. "לסכום שקיבלה ממנו במזומן אין שום קשר לרמת המחיה שקיימו בני הזוג. הוצאות המחיה מומנו על ידי נלסון עצמו והרמה בה חיו היתה גבוהה ביותר".

תביעה משפטית עדיין לא הוגשה. בינתיים מתקיימים מה שמכונה "מגעים", בין עורכי הדין, כמובן. ידידיה של מריאן מקווים כי הפרשה לא תגיע לבית המשפט וכי הצדדים יגיעו להסדר הרחק מן הקהל צמא־השערוריות. ■

יהודית זילברשטיין

חמישה ילדים ופסטיוואל

את יום העבודה היא מתחילה ברבע לתשע בבקר ומגיעה מאוחר בלילה. אומרת שלום לתינוקת אפרת ונוסעת לכיוון משרדי הפסטיוואל בתיאטרון ירושלים, שם עליה "להפוך את התוכנית האומנותית של הפסטיוואל לפרוזה", אומרת חנה רובינשטיין, המפיקה של הפסטיוואל. ופרוזה מבחינתה זה לעשות את ההתקשרויות החוזיות עם הלהקות שתופענה, לסכם תנאי תשלום, לתאם טיסות, בתי מלון, לפתור בעיות טכניות ולהיות אחראית להקמה.

בבית מחכים לה חמישה ילדים ובעל. איך היא מסתדרת עם העבודה והבית? "אני עובדת מהבוקר עד הלילה. אנחנו כאן מנחמים עצמנו, כי בתוך היום הארוך יש גם שעות של מנוחה – אם כי אלה הולכות ומתקצרות ככל שהפסטיוואל מתקרב. איך אני מסתדרת עם הילדים? יש מטפלת ובעל שמאד עוזר. בעלי במאי סרטים ומקפיד להיות הרבה בבית בתקופות הקשות שלי. אצלנו כולם מגוייסים ויודעים שצריך לעזור. כשאני מגיעה לעבודה – אני מנתקת מגע ולא חושבת יותר על הבית. וכשאני בבית אני משתדלת לא לחשוב יותר על עבודה – אם כי יש הרבה דברים שצריך לעשות בלילה מהבית, כמו שיחות טלפון לחו"ל. אני חושבת שהילדים זה המורפיום שלי. כשאני בבית – לא מרגישה שהם מעצבנים אותי. אלמלי היו – אני חושבת שהייתי באה הביתה אחרי עבודה קשה והייתי שואלת עצמי בשביל מה כל זה. אבל ככה אני באה הביתה ואומרת 'עכשיו אפשר להתחיל להנות'. עם ארבעת הגדולים – בני 12, 10, 9, 8 – הייתי הרבה בבית. עם הקטנה, שהיתה לגמרי לא מתוכננת, החלטתי שאי־אפשר לסגת מההתקשרות לפסטיוואל".

המצב בשטחים? "בגלל המצב כמעט שאין ביטולים, אבל יש חרדה. אנשים מתקשרים. מרבים לשאול מי עוד מופיע. נדמה לי שהם מפחדים אישית", מסבירה חנה.

– הפסטיוואל יתחיל ב־14 במאי. האם הכנת כבר את שמלת הנשף?

היא מתפרצת בצחוק. בשנה שעברה עבדה כעוזרת הפקה בפסטיוואל: "אחרי שעתיים בנעליים החדשות החגיגיות כאבו לי הרגליים וחזרתי לנעליים הרגילות שלי. מהרגע שנפתח הפסטיוואל – הכל זה עבודה. אין פנאי לבגדים".

אילנה באום

חנה רובינשטיין. "אפשר להחזיל להיות". צילום: יצחק אלהרד.

היא תמשיך לנסוע באוטובוס?

ח"כ לשעבר מתילדה גז ניראית באחרונה צולעת ונעזרת במקל הליכה – מה שלא פוגם בהופעתה המטופחת והאלגנטית. מתילדה גז נפגעה קשה בברכה בעת נסיעתה באוטובוס 27, בו היא מרבה להשתמש ממקום מגוריה ברמת אביב – אל מרכז העיר. האוטובוס החל לנסוע כאשר היא התכוננה לרדת. בשלב זה מנסים הרופאים להימנע מניתוח ומסתפקים בטיפול פחות דראסטי. ■

להחזיר את האמון באוכל האיטלקי!
זוהי סיסמתה של
מסעדת "המערכת"
מבצע ההנחה לרופאים נמשך
ארוחות עסקיות ☆ פתוח מ־12.00
מסעדת "המערכת"
בן־יהודה 252 תל־אביב ☎ 03-455377

מדריך להשגת גברים
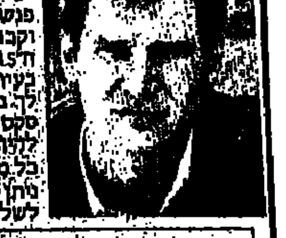
יש לך בעיות במציאת גבר? ... שיטת הB.M.S ...

חהילה עופר

חרדים

מצא את ההבדלים

עם ישראל יסב מחרתיים לליל הסדר. חילוניים, מסורתיים, דתיים. וחרדים. חרדים זה משהו אחר. גם הגדה לילדים חרדים זה משהו אחר. תראו בעצמכם: שתי הגדות צבעוניות, מצויירות, מצולמות, מקוצרות לילדים. לשתי ההגדות יש מו"ל אחר, חרדי מבני־ברק, דוד חיים זילברשלג. הוא בעליה הצעיר (29) של הוצאה אחת, אבל בעלת שני שמות שונים, לפי מידת החרדיות של הציבור שאליו מכוונים הספרים:

הוצאת "תפוצה" – בשביל "הגדת הצדיקים הקטנים", צדיקים קטנים החובשים כיפות שחורות ולובשים חולצות לבנות רכוסות עד צוואר, פיאותיהם משתלשלות עד הכתפיים, הם אוכלים רק "מצה שמורה" עגולה ומאזינים לעורך הסדר, הלבוש קפוטת־משי, חובש כובע מעוטר פרווה ולו זקן מידות.

"ילד טוב ירושלים".

"ילד טוב תל־אביב".

הוצאת "שי" – בשביל סתם "הגדה של פסח לילדים", ילדים החובשים כיפות סרוגות ותלבצות עם שרוולים קצרים, פיאותיהם מסתתרות מאחורי האוזניים אם־בכלל, הם אוכלים מצה מרובעת רגילה ומאזינים לעורך הסדר, אבא מגולח, לבוש חליפה, גם לראשו כיפה סרוגה. לצד האב הדתי־סתם יושבת בליל הסדר אמא, שטרחה והכינה את הסעודה, בת־מלך חייכנית, הלובשת, אוי־לעיניים שכך רואות, שמלה עם שרוולים קצרים. בהגדה החרדית אין זכר לאמא...

מצאת את ההבדלים? ■

שמיעה בשלט רחוק!

הפלא הטכנולוגי של שנות ה־2000
מבית "סימנס"

הפיתוח האחרון במכשירי שמע ללוקים בשמיעתם.
המכשיר הזעיר שאינו ניתן להבחנה בעת השימוש.

SIEMENS - TELOS
A WORLD FIRST REMOTE CONTROL FOR HEARING - DEVICE

ניתן להשיג את המכשיר עם ובלי שלט רחוק.

משקלו 5 גרם ניתן לתקופת נסיון

המכשיר הזעיר המותאם אישית לאוזנו של כל משתמש. המכשיר מאפשר שמיעה איכותית ביותר בשל מיקומו של המיקרופון במקומו הטבעי (בתוך תעלת האוזן).

מדטכניקה – גל
יבואן בלעדי בישראל

ת"א - רח' המלך ג'ורג' 18 א'
(סוף סמטה אלמוזינו) טל' 03-281223

ירושלים - רח' בן יהודה 23
טל' 02-224904 / 245920

אלי שלוש
שדכן משפחתי פרטי
(לא מסודרו!!)
אמין, בעל קשרים ומאגר פנויים איכותיים ומשכילים ומבית טוב...

פנה/י לאלי בבית, גם בשבת
03-991949, 03-990507
הכל נשאר במשפחה...

יוזביץ בע"מ

יצרני רהיטי משרד,
לבתי עסק,
משרדים, ומפעלים
מספקים שולחנות
ארונות ★ עמודים
ומדפים מעץ ומתכת.
התמחות מיוחדת
בארוניות ומדפיות!!!
נחלת בנימין 120
טל. 03-821610

רפי יעקובי
פסיכולוג

ב"ס לידידות

עזה כמוות. אהבה?

פרידה מאהוב איננה בהכרח סוף העולם. פרידה היא גם פתח לחיזורים חדשים ולמציאת אהוב חדש.

שוב אירוע טראגי. הוא הרג אותה ואחר כך את עצמו. תאונת קשר. יש תאונות דרכים המסתיימות בשריטות קלות בלבד, ויש תאונות קטלניות. כך גם כאן. אותו הרף־עין של הדחקה, הזנחת רגע, בדיוק כמו הסחת הדעת מן הכביש והתבוננות בנוף. במקום אחד זה עשוי להסתיים בלא כלום, ואילו בסיבובי סדום עלולה אותה הדחקה ממש, להסתיים כמוות, בהתרסקות המכונית בתהום. כך גם בקשר בין בני־האדם. אירוע מסויים באנאלי למדי, פרידה אולי, או בגידה, מסתיים בין בני־זוג בתרבות מסויימת בלא כלום, ואותו אירוע ממש, בתרבות אחרת, מסתיים באסון.

כאשר מדובר באדם, שהוא בעל יכולת ידידותית מורכבת ומפותחת, הרי הוא מסוגל, ראשית לכל, להבחין בקיומו הנפרד של האחר. תחילתו של קשר הינה קבלת הזולת על קרבו ועל כרעיו. כאשר נעשית פעולה של הבחנה כאחר השונה, וקבלתו, נעשה עולמנו מאוכלס לא רק במרכיבי עצמנו, אלא גם בכל מה שמקורו באחר, על הטוב והרע שבו.

אחר כך, עם הזמן והוותק, ועל גבי תשתית התחלתית המבוססת על המשותף, נוצר בין בני־זוג מרקם יחודי. הם יכולים לעבור יחד שינויים רבים, על פי גווני החברות וההשפעות ההדדיות, ולהרחיק מאוד לכת מנקודת המוצא שלהם. לעומת זאת, כאשר מדובר בבעל יכולת מוגבלת בלבד, התנאי ההכרחי להיווצרות קשר הוא שמישהו אחר יטול על עצמו את הטירחה להתאים את עצמו למגבלותיו.

אם ניקח דוגמא קיצונית, אזי אפשרות הקשר בין נחורה אמריקנית לאברך צעיר מירושלים מותנית בכך, שהיא תתגייר כהלכה, ותתאים את עצמה כליל לאורח־החיים ולמנהגי המקום שלו. אין כל סיכוי שהוא יצא לפגוש אותה בחצי הדרך, ואין סיכוי שיטרח במקביל להתאים את עצמו אליה. וזה איננו מצב התחלתי בלבד, אלא מצב קבוע. זה לא צפוי להשתנות עם הזמן. היא זו שאמורה לעשות את כל המסלול לקראתו, ולהשיל מעליה את זהותה הקודמת, על כל סממניה. וגם אז הוא יראה את עצמו כנדיב ביותר בכך שהוא מאפשר לה להסתופף בחברתו. ככלות־הכל הרי היא רק גיורת.

נידוי וגירוש

בסוג מסויים של קהילות חברתיות סגורות, סטיה מן המקובל (חילול כבוד המשפחה, למשל) עלולה להתסיים במקרה הטוב בנידוי ובגירוש ולעיתים אף בגזר־דין מות. הכל על פי הנוהג. בנסיבות המיוחדות הללו, משול ה"סוטה" כמי שמבצע מעשה התאבדות כמעט ישיר. המעשה כשלעצמו איננו חשוב, חשובה רק קרקע הנסיבות הפסיכולוגיות והתרבותיות. מה שנחשב כניאוף בחברה אחת וכרוך בסכנת נפשות ממש, עשוי לשמש כתבלין, המגוון את חיי המין של בני־הזוג בחברה אחרת.

עד כאן אין זה כל־כך מסובך, כי קל מאוד להתמצא כאשר כללי המשחק הינם ישנים וקבועים מדורי דורות. בתנאים כאלה, מרווח אי־ההבנה הוא מזערי. אך בנסיבות חברתיות חשופות יותר אנו מוצאים מיני תערובות מורכבות ומסובכות הרבה יותר. ובתוך בליל שפות ההידברות השונות, לא תמיד אנו יודעים להבחין מתי האחר משתמש באותן מלים, אך במשמעות שונה, או מתי בדיוק שפת ההידברות היא הדדית וזהה.

אנו שרויים עדיין בבלבול הגדול בין התאהבות לאהבה. כאשר המתאהב ממנה את האהובה להיות כל עולמו. הוא רוצה אותך ולא נחוץ לו מאומה מלבדך. הוא רק מקווה שגם את תסתפקי רק בו ולא תצטרכי מאומה מלבדו. אם את מרוצה, כאילו שמעת או סרנדה של אהבה מתחת לחלונך – את מסתכנת. כי אז, כאשר הוא מקנא לך – את בצרות. כאשר הוא נתקל בך מבעד לערפילי דמיונו, והוא סובל, מיוסר, עויין ומלא טענות – זה הרגע בו צריכות להבהב אצלך נורות אזהרה.

"איך את יכולה לצפות בטלוויזיה כאשר אני לידך?" או: "אני ברחתי מן הצבא כדי להיות איתך, ואת לא יכולה להסתלק מן הלימודים כדי להיות איתי?" פירוש כל אלה הוא, שאת אינך אהובה ואת אינך רצויה. פירושו של דבר שלא מבחינים בך. כלומר את נתקלת בדלות הכלים, והוא, לו רק יכול, היה מקצר אותך למימדי היכולת הדלה שלו.

הקושי צץ כאשר מצוי פער בין היכולת הדלה לבין החשיפה לגירוי אשר נוכחותך יוצרת בעולמו. אך בטרם תינעלו באיזו אבחנה מגושמת, הטריחו את עצמכם לעבור ולהתבונן בערוצים אחרים: בערוץ אחד דלות הכלים איננה מהווה בעייה, וזאת מפני שאת מתאימה את עצמך לכך, וכך אתם נכנסים אל תוך שק שינה משותף, רוכסים את עצמכם לנצח כשני אפונים בתרמיל, ונתלשים משאר העולם.

זה יכול אפילו להיות לא רע. ולעתים חולשת נקודת הזינוק מתחלפת עם הזמן ביכולת ידידותית ובאהבה. הן רבים מאיתנו יצאו לדרך כאשר הם מאוהבים, רכוסים בשק שינה אחד, לאט לאט צמחו להיות ידידים בעלי יכולת קיבול רחבה יותר. זאת כאשר אנו משקיעים בלימוד ההדדי.

כאשר ישנה יכולת לידידות יש גם סיפוק והנאה מן הקשר, וישנה התבטאות בחברות הזו. הסכנה גוברת כאשר אין התבטאות ואת מקומה תופסות השתיקות, והמתיחות הולכת וגואה. כאשר כל האנרגיות מנסות להידחס אל תוך צינור צר ופקוק, צפויה התפקעות. במקום אחד זה מתפרץ במריבה ובהחלפת מהלומות, ובמקום אחר זה עלול להסתיים אפילו במוות. זוהי התנגשות בין הדל והחלש לבין המגרה והמתגרה. לא מדובר כאן במשהו הדומה בכלל לאהבה, אלא כפורקן באמצעות הריפה ושנאה. המיתוס של רומאו ויוליה כסיפור האהבה אינו הולם אותנו.

היכולת להיפרד בידידות

הרי כאשר בני־הזוג מצויידים בכלי־אהבה מורכבים תימצא באמתחתם, בין השאר, גם היכולת להיפרד מסיבה זו או אחרת. להיפרד כידידים בלי נקמנות, ואולי אפילו עם סיוע, כאשר האחד מסייע לשני המתקשה עוד יותר, כאילו עוזר לו להיגמל. כאשר בין בני הזוג אין אטימות כה מגושמת – אם פרידה איננה סוף העולם. כי מי שאיננו מודחק – מבחין במרחב ההזדמנות החדש שנפרש בפניו. אולי יש אפילו יתרון להתפנות ממי שאיננו רוצה אותך כל כך תוכל לשוב אל שוק החיזורים, ותמצא לך ידידה טוב עוד יותר מן הקודמת.

פרידה מאהוב (גם במקרה של מוות) היא גם חשיפה לגירויים חדשים של חיזור ומפגש. מי שמכלה את שארית ימיו באבל ובכעס על האובדן – אינו מתיר לעצמו להיחשף למלוא ההזדמנות הנוצרת והניצבת על סף דלתו. ■

עליזה עולש

יופי

פלצנטה – איך?

ש: אני בת 35 ויש לי עור יבש מאוד (סופר יבש). ברצוני להתחיל להשתמש באמפולות של פלצנטה. כעת אני משתמשת בקרם לחות ובקרם הזנה של פלצנטה. בשלוש חנויות קוסמטיקה, נאמרו לי שלושה דברים שונים על השימוש באמפולות לגבי העור שלי.

בחנות אחת נאמר לי להשתמש לסירוגין באמפולה שלמה. בחנות שניה נאמר לי להשתמש כל ערב ב־1/4 אמפולה. בחנות שלישית נאמר לי, שעם עור כמו שלי עלי להשתמש באמפולה שלמה במשך היום, ואחר־כך לרדת במינון. גם ביחס לקרם לחות, לא ניתנה לי תשובה אחידה, מתי למרוח אותו כשמשתמשים באמפולה.

בקיצור מה עלי לעשות וכיצד לנהוג? אודה לך אם תשובה תהיה מהירה ולא אאבד זמן יקר.

דקלה

ת: אני מסכימה איתך שאפשר להתבלבל. משום כך, אני ממליצה לקנות את תכשירי הטיפול באותו מקום בו את עושה את טיפול העור שלך, אצל הקוסמטיקאית שאת מכירה את עבודתה וסומכת עליה. בכל מקרה, אסביר לך כיצד לטפל בתכשירי הפלצנטה.

הסדרה מכילה 4 תכשירים:
1 אמפולה עם תמצית שלייה placenta extract
2 מסכת שלייה placenta mask
3 קרם לחות placenta moisture creame
4 קרם מזין placenta treatment creame

אלו ארבעת התכשירים שבהם יש להשתמש, כאשר משתמשים בסידרת הפלצנטה. ובכן דרך הטיפול היא זאת:

א. אם את במכון ליופי, תבקשי שיעשו לך קילוף עור קל לפני תחילת הטיפול.

ב. מנקים את העור באופן יסודי, כולל עיסוי קל בצורת טפיחות.

ג. מחדירים לעור הנקי את תכולת האמפולה, כולה, כולל אזור המחשוף. ממתינים כמה דקות לספיגה.

ד. בטיפול לעור יבש, מורחים שכבה של קרם פלצנטה מזין, ממתינים 2־3 דקות לספיגה.

ה. מורחים כמות נדיבה של מסכת הפלצנטה, ממתינים 20־25 דקות לספיגת החומרים הפעילים והלחות של המסיכה לעור.

ו. מניחים רטיית מים פושרים ל־2 דקות לריכוך המסכה.

ז. מסירים את המסכה ע"י שטיפה במים פושרים, מנקים את הפנים היטב משאריות.

ח. מורחים כמות נדיבה של קרם לחות פלצנטה על הפנים והצוואר.

את הטיפול השלם הזה מומלץ לעשות פעמיים בשבוע, אחרי כמה שבועות, כאשר רואים תוצאות טובות בעור אפשר להפחית לפעם בשבוע. לפעמים, לאחר הטיפול במסכה, כתוצאה מהגברת הפעילות של תאי העור, תורגש תחושת יובש (העור דורש לחות והזנה).

בימים הרגילים, בהם אין את משתמשת באמפולה של הפלצנטה, עליך לשים קרם מזין על עור פנים נקי, בבוקר או בערב, למשך כ־20 רגע. ליציאות מהבית שימי תמיד קרם לחות בשכבה נדיבה, תני לו להיספג בעור לפני שאת מתאפרת.

עדנה כצולסון,
פסיכולוגית חינוכית

צער גידול

עצות "אל תעשה" להורי מתבגרים

קשה, במעט בלתי אפשרי לענות על השאלה מה צריך/ רצוי/ מומלץ לעשות עם מתבגרים; קל יותר לומר מה אסור בשום אופן לומר, לחשוב, או כיצד לא לפעול.

★ אל תעשה אידאליזציה של זמנים עברו. מתבגרים אינם ששים לשמוע על ההתנהגות למופת של הוריהם כשהיו ילדים; על העזרה שהגישו להוריהם, ציתנותם המופלגת וההסתפקות במועט. חשוב פעמיים לפני שאתה מתחיל משפט במלה "בזמני..."

★ רצוי מאוד לא להתייחס אל המתבגר כאל תינוק. אין דבר שמתבגרים חוששים ממנו יותר. הם שומרים בקנאות על הסטטוס של גדולים, שהשיגו ביזע ובדמעות ולא בקלות יוותרו עליו.

★ אל תתפתה לחשוב שאתה אשם במצב־הרוח הרע של בנך/בתך המתבגרים. שינויים במצב הרוח הם חלק מהתהליך הנפשי המאפיין את ההתבגרות, ולא תמיד בידך לשנות את המורל. אתה יכול להתעניין, לתמוך, להבין, אך לא תמיד לעזור בכל.

★ אל תאמין למתבגר, התובע ממך חופש בלתי־מוגבל – שלא תגביל אותו בשעות בילוי, לבוש, שלא תתערב בלימודיו וכן הלאה, הוא אינו מתכוון לכך ברצינות. הוא רק מנסה אותך. מתבגרים זקוקים מאוד ליד מכוונת ולפיקוח. חופש בלתי מוגבל מפחיד אותם מאוד.

★ על תתפתה להוריד על המתבגר פקודות, כאילו היה בצבא. חשוב לשוחח אתו ולהסביר לו, מדוע אתה דורש ממנו לעשות, או להמנע מלעשות, דברים מסויימים. פקודות אפשר להוריד על תינוקות, או על חיילים בצבא, אך לא על מתבגרים. הם יקבלו מרות רק אם יבינו את ההגיון שבדבר.

★ אל תכביר על מתבגרים ברשימת חובות אינסופית (אתה כבר גדול) וברשימת זכויות מדולדלת (אתה עוד קטן). מתבגרים מסרבים לקבל על עצמם עול חובות של גדולים, בלי שיהנו מזכויות מקבילות.

★ אל תהיה נאיבי ואל תקנה "חתול בשק", כשהמתבגר שולף את הנשק הסודי שלו נוסח "כולם הולכים", "כולם חוזרים מאוחר" וכן הלאה. מותר ורצוי לבדוק מה מסתתר מאחורי כולם. לעתים זהו מיעוט מבוטל.

★ על תתעלם מסימני דיכאון של מתבגרים. ביטויים המעידים על היעדר תקווה ואידאונים, איומי התאבדות, אינם נעלמים במחי־יד, כאשר מתעלמים מהם או מפטירים "אין לך סיבה להיות עצוב".

★ ולבסוף – אל תתפתה לחשוב שלמתבגרים קל. הם עומדים בפני לחצים אדירים בכל תחום – גופני, נפשי, לימודי וחברתי. לא רק לך קשה, גם להם. ■

הגיעו דגמי אביב וקיץ
להתלבש במשולש האפור...
זה להפוך בין רגע...
לצעקה האחרונה
או האופנה הצעירה
לבוש מכף רגל ועד ראש
ברכת חג שמח
המביא מודעה זו מקבל 10% הנחה

לכל הרופאים
מסעדת "המערכת"
מציעה לכם להיפגש בכל יום ג' בערב ליהנות מהאוכל האיטלקי האמיתי במחירים מיוחדים לנושאי תעודת רופא.
הנאה עם נוסטלגיה במסעדת "המערכת"
בן־יהודה 252 תל־אביב (פינת ירמיהו) ☎ 03-455377

רות קרייצר־רביב
דיאטנית קלינית

דיאטה

תזונה נכונה לפני הווסת

למרות העובדה, שטרם הוכחה ללא עוררין, כי יש בטיפול תזונתי כדי להקטין תופעות שונות שלפני הווסת, גדל מספר המומחים הממליצים על תוספות תזונתיות ודיאטות מיוחדות. התופעות האלה קרויות כיום, בספרות המקצועית, תסמונת טרום־מחזור (תט"מ). תופעות אלה כוללות מיחושי ראש, רגזנות, חרדה, כמיהה לאוכל, עייפות, דיכאון, חוסר ריכוז, מיחושי גב, עצירות ובעיקר כאבי בטן חוקים והצטברות נוזלים שגורמת להתנפחות ולעליה במשקל. התט"מ מתמיד בגילים 30־40.

מאחר שהסימפטומים של התט"מ תואמים את העליה והירידה של הורמוני המין אסטרוגן ופרוגסטרון, המשפיעים על תיפקוד המוח וההתנהגות, קשור חוסר האיזון ההורמונלי בסיבות לתט"מ. כן נכללים בסיבות לתסמונת זו שינויים מחזוריים ברמות של ויטאמינים ומינרלים מסויימים (בעיקר ויטאמין B6 ומגנזיום) בדם.

ויטאמין B6 – למרות העדר הוכחות חותכות בדבר השפעתו של ויטאמין זה בגרון, הוא נמצא בשימוש נרחב כתוספת תזונתית כנגד התט"מ. הצטברו מספר מחקרים המוכיחים זאת, אלא שבכולם נעשה שימוש בכמות מרובה של ויטאמין B6. מומחים רבים ממליצים על כמות של 50־200 מ"ג של ויטאמין זה ביום, בעיקר כנגד תופעות של חרדה, דיכאון, רגזנות והצטברות נוזלים. אולם יש לדעת, כי כמות העולה על 200 מ"ג עלולה לגרום לתופעות לואי שליליות. עדיין יש להמתין לתוצאות של מחקרים נוספים כדי להוכיח את הקשר המוחלט בין מינונים מסויימים של ויטאמין B6 לבין התסמונת האמורה.

ויטאמין E – עד כה נערכו מחקרים מעטים בדבר יעילותו של ויטאמין E כנגד התט"מ. לאחרונה הוכח, כאחד המחקרים שנערכו במכון הלאומי לבריאות הנפש בארה"ב, כי 400 יחידות (IU) של ויטאמין E ליום מסוגלות להקל על תופעות נפשיות וגופניות בקרב קבוצה לא גדולה של הסובלות מהתסמונת. יש לציין, כי הקצובה היומית המומלצת בארה"ב היא 30 יחידות ויטאמין E ליום בלבד. לכן, הדברים מובאים לצורך מידע ולא כהמלצה ויש להמתין לתוצאות של מחקרים נוספים. ויטאמין זה טרם נחקר עד תום והמדע טרם גילה את כל תופעות הלואי העלולות להופיע כתוצאה מצריכה מוגדלת של ויטאמין E.

טריפטופאן – זוהי חומצה אמינית החיונית ליצירת רקמות הגוף והיא מצויה ברוב החלבונים. הטריפטופאן נחשב כמסייע לשינה וכמדכא תיאבון. לאחרונה משתמשים בו גם כנגד התט"מ. הבעיה בטריפטופאן, כמו ביתר התוספות התזונתיות המוזכרות כאן, היא בעובדה שלא כל הנשים סובלות מאותם תופעות התט"מ. לכן, גם אם הטריפטופאן מסייע לקבוצת נשים מסוימת אין הוא בהכרח מסייע גם לאחרות. החוקרים מקבלים את העובדה שהטריפטופאן מכיל חומרי הרגעה אבל השפעתו על התט"מ עדיין טעונה הוכחה נוספת.

מגנזיום – יש חוקרים שהגיעו למסקנה, שהתט"מ נובע מחסר במינרל זה בגוף. אבל עד כה נעשו מחקרים בנרון רק על בעלי חיים ואילו המחקר בבני אדם הוא בראשית דרכו.

שמן נר הלילה – שמן זה עשיר בחומצה לינואלית גאמה, המשפיעה על חילוף החומרים במספר דרכים. באנגליה נערכו מחקרים שהעלו תוצאות חיוביות בדבר ההשפעה של שמן זה על התט"מ, אבל המחקר האמריקאי טרם עסק בזה. הבעיה העיקרית היא לגלות את קבוצת הנשים הסובלות מתט"מ והעשויה להיות מושפעת מחומר זה דוקא. בשוק ניתן להשיג כמוסות גלאנולין שיש בהן ריכוז כפול של החומר הפעיל לעומת שמן נר הלילה ולכן נוטלים כמוסה אחת לפני כל ארוחה במקום שתי כמוסות שמן נר הלילה.

צמצום בצריכת קופאין – ישנן מספר תופעות הכלולות בתט"מ שאפשר לצמצמן ע"י הקטנת הצריכה של מוצרים הכוללים קופאין (קפה, תה, שוקולד; קוקה קולה ועוד). גם בנושא זה המחקר עדיין בחיתוליו ואין עדיין הסבר מהו הקשר בין הקופאין ותט"מ ואיזו קבוצת נשים יכולה להסתייע בהקטנת הקופאים במזון. ידוע על מחקר שנעשה באוניברסיטת ריוק בארה"ב, שאכן גילה שהגבלת הקופאין סייע למספר רב של נשים והקטין מספר תופעות שבתסמונת.

"מרווקל" – קיבוץ עין יהב בערבה מייצר מוצר זה שמכיל ספירולינה (אצות מים מתוקים) כבסיס והמכיל חומצות אימניות, יוד, סיבים, ומינרלים. כן מכיל המוצר את החומצה הלינואלית (הכלולה גם בשמן נר הלילה ובגלאנולין), תבלינים של צמחי מרפא בעלי תכונות משככי כאבים.

מנסיוני עם מטופלות שנטלו מוצר זה וכן מוצרים אחרים שהוזכרו, ההשפעה היתה חזקה יותר כאשר המינון היה יומי במשך כל החודש ולא רק ימים מספר לפני המחזור. נראה לי מהתרשמות אישית ומתגובות המטופלות, כי שמן נר הלילה והגלאנולין הם היעילים ביותר במיוחד, אם נוטלים אותם דרך קבע ולא רק לפני המחזור.

הבאנו את הדברים האלה לא משום שיש בהם בשורה לנשים הסובלות מתופעות של טרום מחזור, אלא כדי לדעת שהמחקר פועל בכיוון זה.

המלצה בינתיים היא, לא להתפתות לגורם כלשהו, מסחרי או אפילו מקצועי, המבטיח הצלחה בשימוש בחומר כלשהו. לרפואה יש פתרונות רבים לתסמונת והתזונה תבוא כגורם משלים ומסייע. התקוה היא, שגם בענין זה נשמע בשורות טובות בהקדם. ■

מילכה למדן

חבר מאותו כוכב

ספור שלא יאמן

אילו היה סופר מתחיל בונה את גיבורו הראשון על־פי דמותו של יורם, אורח הערב שלנו ב"חבר מאותו כוכב", היו המבקרים קוטלים אותו על הסף בגלל האבסורד שבסיפור. בעיקר היו מוקיעים כ"בלתי מתקבל על הדעת" את הפרק הנוכחי שבחייו, זה שבו הוא מכיר בחורה מקסימה, מתחתן איתה, הופך להיות אב גאה לשני בנים ובת אחת – גם הורה יחיד המתפקד כאב וכאם עשרים וארבע שעות ביממה. הפרטים אכן נשמעים פנטסטיים, אך בשלב זה הם ימסרו רק למי שיורם יחוש כי היא אחת המאימה לשמוע אותם.

יורם. תמונה מבית החולים.

מה אפשר לספר עליו מעבר לזה? שהוא גרוש בן 34, אח במקצועו, (המשך טבעי למי ששרת כחובש בצבא ועבר השתלמויות עזרה ראשונה במגן דוד־אדום עוד בהיותו תלמיד תיכון), בעל הופעה חיצונית נאה, כהגדרתו את עצמו הוא מונה תכונות כמו "חביב, אוהב הומור אך יודע להיות רציני, קצת ביישן, ישר ואוהב צדק, טיפוס שקט".

מה שהוא לא טרח לציין, אך אני מרשה לעצמי להוסיף למעגבן, קוראות "סגנון", היא העובדה שהוא מאוד אוהב אסטטיקה: כאשר הופיע לפגישה הראשונה במערכת הוא נראה כדוגמן פרסומת שיצא זה עתה מעל דפי מגזין לאופנה, שמעצביו דוגלים בסגנון המרושל־אלגנטי־נון־שלנטי.

יורם יופיע הערב ב"חבר מאותו כוכב" ומי שמבקשות ליצור איתו קשר מוזמנות לטלפן אליו לאולפן, 03-266225. אותו מספר טלפון עומד, כמובן, גם לרשותכם, קוראי "סגנון", המבקשים להציג את עצמם בשידור חי. אם אתם מעוניינים ליצור קשר מעל גלי האתר, אתם מוזמנים להציג באזני צוות התכנית את כרטיס הביקור האישי שתכינו לעצמכם – ולהתכונן לשידור. ■

סבון "אהבה" יצא לעור
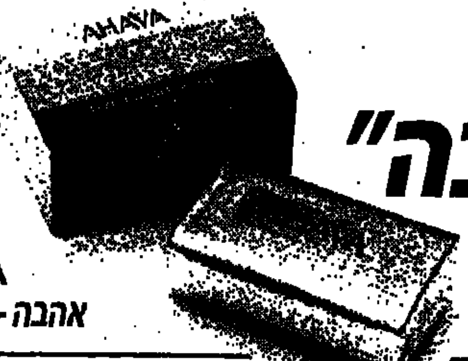
"אהבה", מי שהכניסה את אוצרות הטבע של ים־המלח למוצרי הטיפוח שלך, מפנקת את עורך בשלושה סוגי סבון חדשים, עשירים במינרלים.
סבוני המינרלים של "אהבה" מנקים ומזינים את העור בו־זמנית, ומעניקים לך מראה בריא ורענן.
עוד לבחירתך בסדרת "אהבה": מסיכת בוץ מינרלי, מלחי אמבט, קרם ניקוי, מי פנים, קרם לחות, קרם־גוף ושמפו.
להשיג במשביר לצרכן, כלבו שלום, שקם, רשת הסופר־פארם, בבתי־המרקחת ובפרפומריות נבחרות.
המפיץ: אורים קוסמטיקס בע"מ
AHAVA
אהבה – מוצרי טיפוח מקוריים מים־המלח
מעין־גדי באהבה

שחמט

שאול הון

התחרות הגדולה

מחר תתחיל בבריסל התחרות הגדולה הראשונה (דרגה 15) בסדרת שש התחרויות של איגוד רבי האמנים, מיסודו של קספרוב. ישתתפו 18: קרפוב, בליאבסקי, טל, וגניאן, סוקולוב, סאלוב, טימן, קורצ'נוי, סירוואואן, פורטיש, סאקס, ליובוביץ', ניקוליץ', אנדרסון, ספילמן, גאו, נוגיראס והכלגי וינאנט. קספרוב עצמו לא ישתתף הפעם. לפי התקנות יכול כל אחד מ-25 חברי האיגוד הזה להשתתף רק בארבע תחרויות, ושלוש התוצאות הטובות ביותר יובאו בחשבון לצורך הפרס הגדול. סכום הפרסים בכל תחרות יהיה 100,000 $, מזה 20,000 $ למנצח. בתחרות הגראן-פרי המסכמת יהיה סכום הפרסים 600,000 $ והמנצח יקבל 100,000 $.

יוזמתו של קספרוב בהקמת איגוד זה היא להטבת תנאי השחקן המקצועי. מנצח בארבע תחרויות כאלה ובתחרות הגראן-פרי יכול לצבור 180,000 $.

★ הולנד: נצחון יוקרתי חשוב לנייג'ל שורט בתחרות לזכר ד"ר איבה – הקדים את קרפוב. הוא צבר 4 מ-6, קרפוב וליובוביץ' 3.5, טימן 1. השתתפו 4 בשני מחזורים. כשלונו של טימן מוסבר בעיפותו לאחר נצחונו בלינארס.

★ לוגאנו: בתחרות הראשית של הפסטיבל המסורתי (השתתפו 220) ניצחו רבי האמנים פטאצ'ניק, טורה, קורצ'נוי, פסאחיס, ספראגט והאמנים הבי"ל נורווד (אנגליה) וקלאוס בישוף (גרמניה) – כ"א 7 מ-9. יוחנן אפק ורן שבתאי צברו 5 נקודות (אפק החמיץ תיקו נגד גולקו וספראגט וסיכוי לציון ראשון לדרגת אב"ל).

★ "שחמטאי" הופיעה חוברת פברואר-מרס, הדורה מכל קודמותיה בצבע ובתוכן. כוללת תקנון המשמעת, הראשונים במד כושר הישראלי והעולמי, מידע מהארץ והעולם, משחקים, סיומים, בעיות, תחילת הלוחמה הפסיכולוגית בשחמט, מלכודות בפתיחות ועוד.

★ אנה אחשרומובה (אשת גולקו) ניצחה באליפות ארה"ב לנשים, צברה 9 מ-9. אחריה דולי טיסלי 6. הנה נצחונה על מי שהיתה 6 פעמים אלופת ארה"ב.

אחשרומובה — סייברייד

1. ד4 פ-ו6, 2. ג4 ו6, 3. פ-ג3 ד5, 4. ה3 (נמנעת מסיבוכי הגנת גרינפלד) ר-ז7, 5. מה-ב3 ג6, 6. פ-ו3 0-0, 7. ר-ד2 ד:ג, 8. ר:ג4 ב5, 9. ר-ה2 ר-ה6, 10. מה-ג2 א5, 11. 0-0 פ-א6, 12. פ-ה5 פ-ב4, 13. מה-ד1 מה-ב6, 14. א4 פ-ד7, 15. פ-ו3 (חילופין יעזרו לשחור) ר-ג4, 16. ב3 ר:ה, 17. מה:ה ה5? (דרוש קודם צו-ב8), 18. א:ב א:ב, 19. מה:ב5 מה:מה, 20. פ:מה צו-ב8, 21. פ-ג7 צ-א7, 22. צו-ג1 ה4, 23. ר:ב4 צ:ר, 24. פ-ד2 פ-ו6, 25. צ-ג6 א4, 26. צ:א4 צב:א4, 27. א:צ צ:א4, 28. צ-א6 צ-ב4, 29. ו4 פ:ו4, 30. פ:ה4 ו5?? (שגיאה, אך שחור בעמדה אבודה), 31. צ-א8+ מ-ו7, 32. פ-ו5+ שחור נכנע, המסע הבא פ-ה5+ וזוכה בצריח.

סיום מס' 125

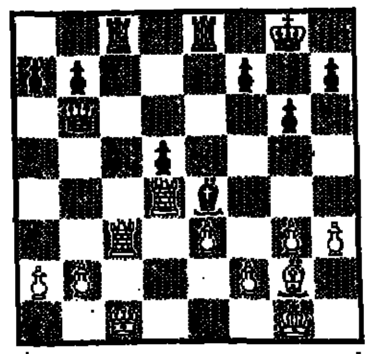

באליפות חבר העמים הבריטי שיחק צ'נדלר (שחור) מה-ה6 להגנת צ-ג8. ספראגט ניצל מיד את השגיאה. איך?

[illegible]

בולים

אליעזר בן

סופר ומשורר איסלנדיים

שני בולים בערך של 16 ו-21 כתרים, שהונפקו באיסלנד, מציגים את דיוקניהם של דוד סטפנסון (1895-1964), מחברם של ספרים רבים, ביניהם "שער הזהב", "סולון איסלנד") ושטיין שטיינר (1908-1958), פילוסוף והוגה דעות שרק אחרי מותו פורסמו זכרונותיו ושיריו.

שוודים הקשורים באמריקה

שש בולים שוודיים, בערך זהה של 3.60 כתרים, הוקדשו להחלטת הקונגרס האמריקני להכריז על 1988 כשנת "שוודיה חדשה" – ישוב שהוקם באמריקה לפני 350 שנה ע"י מהגרים שוודיים ופיניים.

הסופר האמריקני קרל סאנדברג (1878-1967), בן למהגרים שוודיים, בעל פרס פוליצר עבור עשרות ספרים ושירים, מופיע על בול יחד עם זמרת הסופרנו השוודית ג'ני לינד (1820-1887), שנחשבת לאחת הזמרות הגדולות ביותר של המאה ה-19 והצלחתה באמריקה הביאה לה את הכינוי "הזמיר השוודי", (בעלה היה המנצח והמלחין הגרמני-יהודי אוטו גולדשמידט 1829-1907).

על יתר הבולים מופיעים הקולקטיב השוודי "בישופ היל" מהמאה ה-19; צ'ארלס לינדברג – האיש שחצה באוירון את האטלנטיק ב-1927 והיה ממוצא שוודי; האיש הראשון על הירח – שצולם במצלמה שוודית ("האסלבלאד"); משחק הוקי-קרח – חלום של כל שוודי צעיר.

כן מונפק בול עם מפת שוודיה ואמריקה עם המתיישבים הראשונים וזה בול זהה לזה המופיע בארה"ב. תאריך הופעת הבולים – 29 במארס. התותמות יהיו גם בשטוקהולם וגם ב"שוודיה החדשה" (New Sweden); לציון האירועים יבקרו המלך והמלכה של שוודיה בארצות-הברית באפריל ויהיו אורחיו של הנשיא.

בריג'

אדריאן שוורץ

האנגלים בפעולה

רבים האמינו, שהבריג' האנגלי כבר עבר את תקופת הזוהר שלו. השחקנים הוותיקים הזדקנו וצעירים לא מילאו את מקומם, כי "לא כדאי" לשחק בבריטניה בריג'.

אך ראה זה פלא במשחקי אליפות אירופה שנערכו בברייטון אשתקד כבשו האנגלים את המקום השני, מקום שאיפשר להם לעלות למשחקי הגביע הבין-יבשתי. ואמנם הם זכו שם במשחקים המוקדמים, גברו על אלופי אירופה השוודים והיו יריבים חזקים מאד לאמריקנים הגדולים. רק בסוף המפגש הארוך ביניהם נכנעו האנגלים ליריביהם מעבר לאוקינוס.

כך חזר הבריג' לכותרות באנגליה. את המשחק שלהלן שיחק השחקן המוכשר דוד בירד.

צפון
♠AQ872
♥6
♦AJ9753
♣8

מערב
♠53
♥KQ974
♦4
♣KJ1052

מזרח
♠10
♥J52
♦KQ1082
♣9743

דרום
♠KJ964
♥A1083
♦6
♣AQ6

צפון – דרום פגיעים, מחלק מערב

דרום	מערב	צפון	מזרח
— —	פאס	1 דיאמונד	פאס
1 ספייד	1 ללא שליט	4 ספייד	פאס
4 ללא שליט	פאס	5 הארט	פאס
5 ללא שליט	פאס	6 הארט	פאס
7 ספייד	פאס	פאס	פאס

ההכרזה איננה מרעית ביותר. הקפיצה של צפון היא על בסיס חלוקתי ומראה בדרך כלל יד חזקה יותר. 4 ללא שליט הוא שאלה על אלופים ו-5 ללא שליט על גבוהים בצבע השליט. צפון משיב שניים בשני המקרים ודרום מנסה את מזלו. בסלם גדול. החוזה הסופי טוב אך הכרזתו של מערב 1 ללא שליט המראה שני צבעים (קלאב והארט, מאחר שצפון ודרום הכריזו דיאמונד וספייד) היתה צריכה להוות אזהרה מפני חלוקה עויינת.

מערב יצא בשליט, כמקובל, והכרוז לקח במלכה בדרום. הוא שיחק את האלוף דיאמונד וטרף דיאמונד נוסף בידו. עכשיו שיחק את האלוף הארט מידו וטרף הארט נוסף בדרום ושוב חזר לידו בדיאמונד, שאותו טרף. היות והעקיפה בקלאב לא תצליח (הדבר ברור מההכרזה) שיחק הכרוז את האלוף קלאב, טרף קלאב נוסף בדרום ושוב חזר לידו על-ידי טריפת דיאמונד. בהמשך ההצלבה הוו טרף הכרוז הארט בדרום והגיע למצב הבא:

צפון
♠A
♥— —
♦J9
♣— —

מערב
♠5
♥K
♦— —
♣K

מזרח
♠— —
♥— —
♦K
♣97

דרום
♠K
♥10
♦— —
♣Q

הכרוז חזר עתה לידו על-ידי טריפת דיאמונד נוסף במלך ומערב אבוד: הוא לא ישליך את השליט כי הכרוז גבוה יותר. אם ישליך הארט, יגביה את ה-10 שבידי הכרוז ואז מערב יהיה חייב לטרוף מעליו והדומם יעלה עליו ובינתיים ייוותר הדיאמונד שבדומם גבוה. נוכח אפשרויות אלה בחר מערב להשליך את המלך קלאב וחווה בוצע לאחר שהכרוז שיחק את המלכה קלאב.

אין ספק – ביצוע מעולה.

העוף המעולה בע"מ HAOF HAMEULEH LTD.

ברכות לעוף המעולה בע"מ
לרגל פתיחת מרכז השיווק החדש
באור-יהודה
רח' היוזמים 5, אור יהודה, טל. 03-344478

לעוף המעולה ודוד שריקי
זר ברכות לבביות לרגל פתיחת מרכז השיווק החדש באור יהודה
כה לחי!
אתכם ביד אחת לאורך כל הדרך
מאחלים: האחים חוגי
אולמי דולפין (אולמי חיים – אולמות שמחה
הרצל (מול התחנה המרכזית) רמלה
טל. 08-228520, 225774
היכל דולפין DOLPHIN HALLS רמלה בע"מ

לעוף מעולה ודוד שריקי – [illegible]
צרור ברכות לרגל פתיחת מרכז השיווק החדש
מאחלת: [illegible]
בילו 64, רחובות, טלפון: 08-455876

לעוף המעולה
שפע ברכות לרגל חנכם
מאחלים: [illegible]
כתובת: הרצל 165 רחובות
טלפון: 08-454684

לעוף המעולה
זר ברכות לרגל פתיחת מרכז השיווק החדש באור יהודה – עלו והצליחו!
מאחלת: [illegible]
רוטשילד 26, מדרחוב ראשל"צ, טל. 991788

לעוף המעולה ודוד שריקי
זר ברכות לבביות לרגל פתיחת העסק באור יהודה
מאחלים: [illegible]
רח' הרצל, בית דניאל, ראשל"צ
טלפון: 9665219

לעוף המעולה
שפע ברכות ואיחולים לפתיחת מרכז השיווק החדש
מברכים: [illegible]
העמל 8/10 אזור התעשיה החדש אור יהודה
טלפון: 347214/5

לעוף המעולה
זר ברכות חמות לרגל פתיחת מרכז השיווק החדש
מאחל: [illegible]
שוק ענה 1 אור-יהודה, טל. 354266

לעוף המעולה ודוד שריקי
לרגל פתיחת מרכז השיווק החדש – עלו והצליחו!
מאחל: [illegible]
פלדמן וסבג
שרותי קייטרינג
הסיכים 18, פתח-תקוה
טל. 9262599

ברכות ל"המעדניה 35" לרגל פתיחת החנות
רח' בן גוריון 35, הרצליה, טל. 052-574730

למעדניה 35
מיטב הברכות והאיחולים
מאחלים: מעדני מזרע

למעדניה 35
מיטב הברכות והאיחולים עלו והצליחו!
מאחלים: 19 שנות נסיון החברה היחידה בישראל המייצרת סלטים ללא תוספות לוואי
רח' חושיה 21, תל-אביב, טל. 03-333171

למעדניה 35
מיטב הברכות והאיחולים עלו והצליחו!
מאחלים: קיזור פלדמן
רח' מסילת ישרים 76, תל-אביב
03/381986 – 384573

למעדניה 35
מיטב הברכות והאיחולים
מאחלים: שלטי פינזון
רח' בן יהודה 49 תל-אביב
03/244659 – 246504

למעדניה 35
אתכם לאורך כל הדרך
מאחלים: מוטה ואלי הנגרים

למעדניה 35
צרור ברכות לבביות עלו והצליחו!
TD דני דווידוף
סוכנות לביטוח כללי
רח' יבנה 4 תל-אביב 65791 טל. 202772-3

המגוון הגדול ביותר בארץ של אקדחים

להגנה עצמית!
התאמה אישית לכל רוכש!
גם מבצע:
החלף אקדח ישן בחדש!
השווה מגוון ומחירים בטרם תחליט!
40 שנות וותק, נסיון ושרות
לצה"ל ולכוחות הבטחון תנאים מיוחדים!
זיניוק את מיכלין בע"מ
חיפה דרך העצמאות 55, טל' 04-539316

ספרית מעריב
הופיע – חדש

ספרו של קאזואו אישיגורו
"אמן של העולם הצף"
יפן לאחר המצנה האטומית, תקופה של שינוי חברתי ותרבותי אדיר. אונו – צייר יפאני מזדקן, מפורסם בשעתו, סוקר את חייו בעבר, בהשתאות ובתחושת אשם.
להשיג בחנויות ובספריות מעריב:
תל-אביב, דרך פ"ת 72 א', טל' 03-332211
חיפה, בן יהודה 29, טל' 04-523689
באר-שבע, קק"ל 90, טל' 057-74850
ספרים מבית טוב – ספרית מעריב

רנה רוס פריס מציג בישראל: יצירות שמעבר לזמן בזהב 18 קראט ויהלומים נקיים.

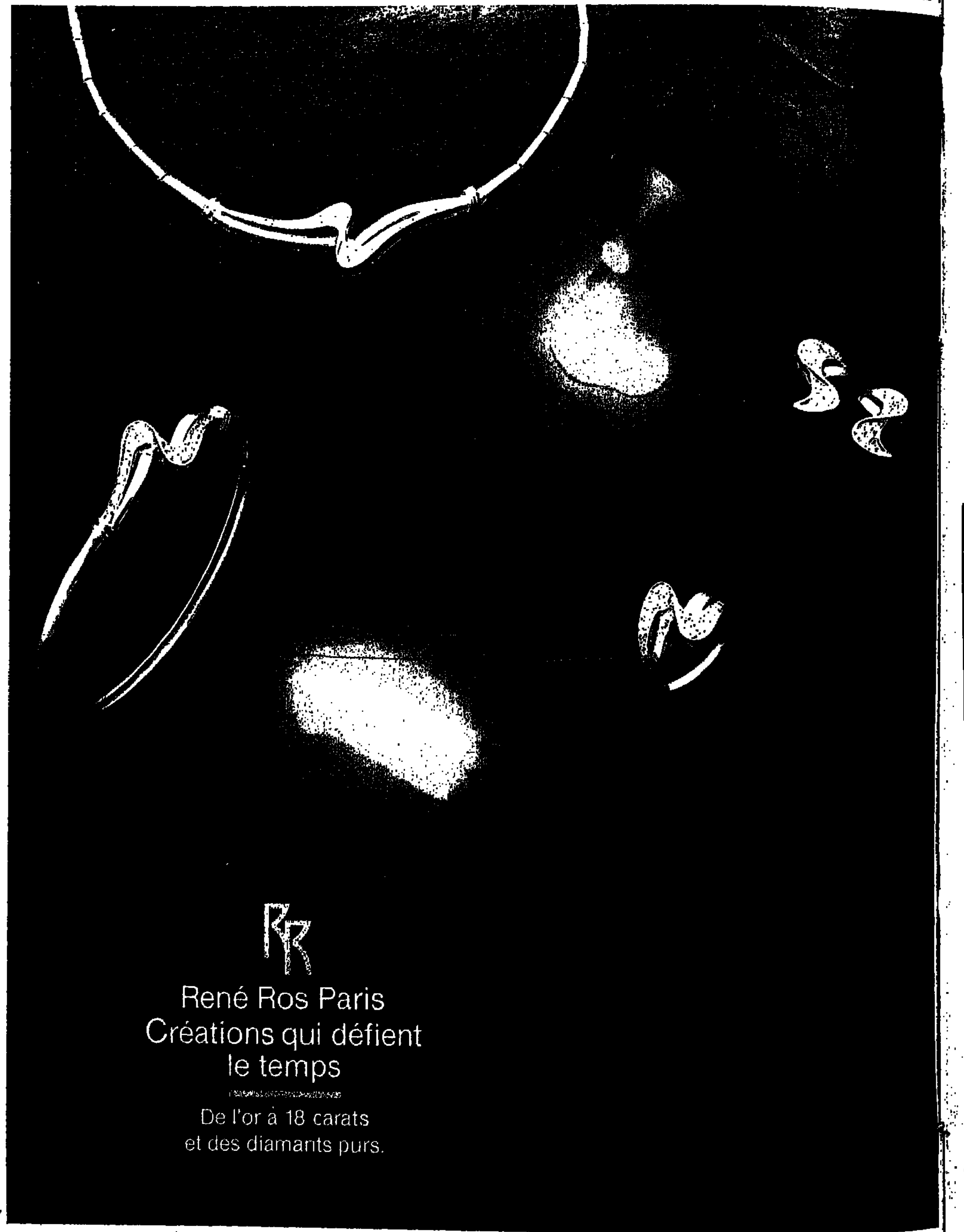

הבורסה לתכשיטים

תל-אביב: דיזנגוף 98 (ליד הככר) טל. 03-246194 ירושלים: בן-יהודה 4 (במדרחוב) טל. 02-231524 חיפה: רח' הנביאים 16 טל. 04-664111
הצפון: דרך עכו 14, קרית ביאליק טל. 04-727523 טבריה: רח' הירדן פינת הבנים טל. 06-720238 חולון: סוקולוב 54 (פינת קוגל) טל. 03-5053545
אשקלון: בנין שקמים, הנשיא הראשון טל. 051-38764 ראשל"צ: רח' ז'בוטינסקי 65 טל. 03-945524 רעננה: רח' אחוזה 104 טל. 052-25455
באר-שבע: רח' הרצל 112 טל. 057-34469 אילת: מרכז מסחרי שלום טל. 059-76822 נשמח לשרתכם בימי השבוע: 9.00-20.00 וביום ו' 9.00-13.00
מכבדים כרטיסי VISA ויזה דיינרס ישראכרט במזומן או בתשלומים.

אורית הראל

חפוז בחו"ל

הטעם המקורי של הנוזל החום והמבעבע הזה

לפני כשלוש שנים עשתה חברת "קוקה קולה" רעש גדול באמריקה: הוציאו לשוק "נוסחה חדשה" למשקה שנחשב לסמל של אמריקה, כמעט כמו דמותו של הדוד סם, והארץ געשה ורעשה ונוסף לכל עוד אמרו שזה לא כל כך טעים, ואחרי שהרבה מיליונים זרמו עם הסודה על פרסומת ויחסי ציבור ומחקרים חוזרים, החזירו לשוק גם את הטעם של פעם, לקול מיצהלות המכורים לנוזל החום המבעבע. עכשיו, יותר בקטן, הרבה יותר בקטן, עושה חברת "פפסי קולה", המתחרה המושבעת הנושפת בעורפה של "קוקה קולה", תרגיל דומה, ורק מקווים שם שהסוף לא יהיה דומה: החודש הם מוציאים לשוק נוסחה חדשה של "דיאט פפסי". יותר טעם של קולה, מבטיחים שם. מסתבר שאפילו מייקל ג'יי פוקס, שגוייס למכור את המוגז הדיאטטי הזה, לא עזר במיוחד למכירות – למרות שתרם תרומה נאה לענף סרטי הפרסומת – ו"פפסי", בעניין הדיאט, עדיין מפגרים בהרבה אחרי "קוקה קולה", שמכירות הדיאט שלה הוגדרו פשוט כ"פנומנליות". ואם לא הטעם, אולי הרעש סביב העניין יביא עוד כמה שותים ל"פפסי".

ברט לנקסטר שיחק את הקשוח המדבר מהר, **ג'ימי סטיוארט** שיחק את בן־זוגו איטי־ההיגוי. וכל זה דווקא לא היה בסרט, אלא בפגישה עם חברי קונגרס ועיתונאים, חלק ממאבקם של השניים שעומדים בראש קבוצה שלימה של שחקנים המבקשים מחברי הקונגרס לעצור את "חילול" סרטיהם הקלאסיים באמצעים נלוזים, כמו הוספת צבע לסרטים שצולמו בשחור לבן. ג'ימי סטיוארט סיפר כי יצא למאבק שהביא אותו לוושינגטון, אחרי שראה מה שהצע עולל לסרטו "אלה חיים נפלאים", משנת 1946, אותו ביים פרנק קפרה. העוול האיום לדבריו נעשה אחרי שאיל התיקשורת טד סי.אן.טרנר קנה את זכויות הסרט. "ליבו של קפרה החולה נשבר כשראה מה עשו לסרט שלו", סיפר סטיוארט בהיגוי המשתרך שלו לעיתונאים ולחברי הקונגרס, "ואני נחוש בדעתי לתקן את העוול שנעשה, למען פרנק קפרה".

מקבלת העלאה במשכורת. **המלכה אליזבט**. כן, ממש – האשה העשירה ביותר בבריטניה תקבל השנה העלאה של 173,900 ליש"ט, שהם כ־320,000 דולר. וזאת רק ההעלאה, כך שבסך הכל תהיה משכורתה של המלכה 4.5 מיליון ליש"ט. בסך הכל ילכו השנה 5,922,300 ליש"ט מכספי משלם המיסים הבריטי לאחזקת המשפחה המלכותית. הרבה כסף עולים להם כל הצ'ארלסים והדיאנות.

המלכה אליזבט

רומן פולנסקי, בן 54, שגר בפאריס עם חברתו היפהפיה עמנואל סייגנר, עושה איתה גם סרט, שהכוכב הראשי בו הוא הריסון פורד. עכשיו, כשהסרט בשלבי סיום, פולנסקי קצת מוטרד, כי היה רוצה – כך על פי הדיווחים – להתלוות אל חברתו היפה כזו תסע לארצות הברית של אמריקה, להיות נוכחת בהקרנת הבכורה של הסרט. אבל יש לו בעיה קטנה: אם יחזור כך סתם לארה"ב, הוא צפוי לעונש מאסר, לאחר שהורשע ב־77' במתן "סמי אהבה" לילדה בת 13 וקיום יחסי מין איתה בג'קווי. עכשיו פולנסקי מכחיש שאנשים מטעמו, ביניהם ידידו השחקן **ג'ק ניקלסון**, עושים להשגת עיסקה עם השלטונות שפולנסקי ייכנס, אבל רק למדינה, לא לכלא. לעומת ההכחשות, יש גם עורך־דין בלוס אנג'לס, שטוען בלהט שעיסקה כזו אכן מתבשלת. ימים יגידו.

רומן פולנסקי

ג'ק ניקולסון

קוראים לו **אלן ג'יי. מקדונלד**, מהנדס. לא מזמן זכה באות הוקרה כמהנדס האמיץ ביותר בארה"ב, שגילה התנהגות אתית למופת, מהמגאזין "דיזיין ניוז" בשיקאגו. מקדונלד הוא מהנדס שעובד בחברת "מורטון טיוקול", החברה שבנתה חלק מטיל המעבורת צ'לנג'ר, שעל פי ממצאי ועדת החקירה האמריקנית, גרם להתפוצצות המעבורת שניות לאחר המראתה, ולמותם של שבעה האסטרונאוטים שהיו על סיפונה. מקדולנד, כך מסתבר, ניסה לעצור את ההמראה הקטלנית ב־86', הוא התריע על פגם מסוכן. איש לא הקשיב לו אז. עכשיו, במעין הודאה בטעות, הודו לאיש שלא חשש להביע את הדברים כשהם עוד היו מאוד לא פופולריים.

לא רוצה שיקראו לזה "קאם־באק". כך אומרת הזמרת **דאסטי ספרינגפילד**, ששרה צרוד עוד הרבה לפני שזה היה מודרני, בסוף שנות ה־60', והלהיבה המונים. ספרינגפילד, ילידת בריטניה, כבר בת 47, כובשת את המצעד האמריקני עם להיט חדש, שהיא מבצעת עם להקת ה"פט שופ בויס". ולמה היא לא רוצה שיקראו לפריצה המחודשת למצעד "קאם־באק"? כי היא שונאת את המונח. "זה אומר שאתה רוצה לחזור למה שהיה לך, שהיית פעם. ואני לא רוצה לחזור, אני רוצה היום דברים אחרים, אני כבר מזמן לא הבלונדינית עם השיער הדביק מספריי". מילים כדרבנות.

דו לא־מועמד־לאוסקר בשום קטיגוריה, מגיע פרס השחקן הטוב ביותר – כך לפחות סבורים קוראי המגאזין "פרמיירה", על משחקו בקומדיה "רוקסן". ועוד נבחרים של הקוראים המכובדים האלה: **הולי הנטר** – השחקנית הטובה ביותר, על "רשת שידור"; "הבלתי משוחדים" – הסרט הטוב של השנה; **סטיבן שפילברג** – הבמאי הטוב של השנה, על "אימפריית השמש". למוסד המכובד הזה יש גם זוכים בתארים ההפוכים – השחקן, השחקנית והסרט הגרועים של השנה. הזוכים הלא־מי־יודע־מה־מאושרים השנה בקטגוריות אלה הם, על פי הסדר: **סילבסטר סטלונה, מדונה** ו"הבטלנים מאישתר".

מדונה

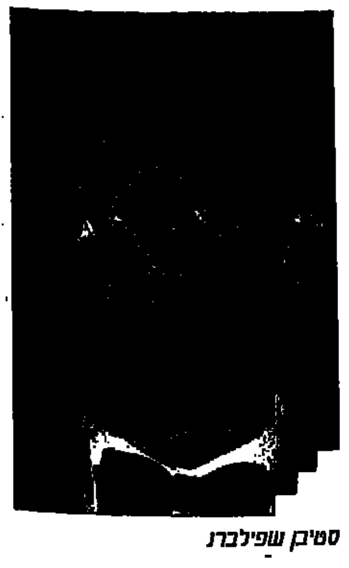
סטיבן שפילברג